

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Veronika Hlobilová

**Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových
aktivit TJ Sokol Dubicko**

Olomouc 2024

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Buchtová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko* vypracovala samostatně a použila jsem přitom jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 7. dubna 2024

.....
Bc. Veronika Hlobilová

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala mé vedoucí diplomové práce Mgr. Tereze Buchtové, Ph.D., za její odborné vedení, ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi pomohly k sepsání této diplomové práce.

Zároveň mi dovoluji poděkovat Mgr. Leošovi Paškovi za poskytování cenných rad a informací při zpracování diplomové práce.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině, hlavně manželovi Michalovi, který mi byl oporou během celého studia a s trpělivostí se staral o rodinné zázemí.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Veronika Hlobilová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Tereza Buchtová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko
Název v angličtině:	The education in leisure time of children and youth in physical activity sections of GU Sokol Dubicko
Zvolený typ práce:	Diplomová
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na výchovu ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko. Teoretická část popisuje problematiku a pojmy, které se vážou k výchově ve volném čase dětí a mládeže, charakteristice období věku dětí a mládeže, organizaci TJ Sokol a konkrétní charakteristice TJ Sokol Dubicko a v neposlední řadě popisu oddílu a pohybové aktivity. Empirická část se věnuje postupu, výzkumnému souboru, provedení a výstupu z výzkumného šetření. Výzkum si klade za cíl zjistit jaké důvody vedou děti a mládež k tomu, že navštěvují TJ Sokol Dubicko, které je realizován prostřednictvím dílčích cílů.
Klíčová slova:	výchova ve volném čase, děti a mládež, organizace TJ Sokol, TJ Sokol Dubicko, pohybová aktivita, oddíly
Anotace v angličtině:	The diploma thesis is focused on the education in the leisure time of children and youth in the movement activity units of GU Sokol Dubicko. The theoretical part describes the issues and concepts related to the education in the leisure time of children and youth, the characteristics of the age periods of children and youth, the organization of GU Sokol, and the specific characteristics of GU Sokol Dubicko, including a description of the unit and its physical activities. The empirical part deals with the procedure, research sample, implementation, and outcomes of the research survey. The research aim is to find out the reasons why children and youth attend GU Sokol Dubicko, which is achieved through specific objectives.
Klíčová slova v angličtině:	leisure time education, children and youth, GU Sokol organization, GU Sokol Dubicko, physical activities, sections
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Dotazník Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko
Rozsah práce:	95 stran
Jazyk práce:	Čeština

Obsah

Úvod	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Vývoj a charakteristika TJ Sokol.....	10
1.1 Charakteristika a vývoj v obdobích TJ Sokol.....	11
1.2 Charakteristika TJ Sokol	14
2 Charakteristika TJ Sokol Dubicko	17
2.1 Nabídka činnosti TJ Sokol Dubicko	19
3 Výchova ve volném čase dětí a mládeže	25
3.1 Volný čas a jeho hlediska	25
3.2 Výchova ve volném čase a její atributy.....	28
4 Oddíl a pohybová aktivita	34
4.1 Oddíl.....	34
4.2 Pohybová aktivita	37
5 Charakteristika období věku dětí a mládeže	41
5.1 Charakteristika období mladšího školního věku	41
5.2 Charakteristika období staršího školního věku.....	44
5.3 Charakteristika období adolescence	45
6 Shrnutí teoretické části práce	49
II. EMPIRICKÁ ČÁST	51
7 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky	52
8 Výzkumné šetření	55
8.1 Metoda výzkumného šetření.....	57
9 Analýza výzkumného šetření.....	60
9.1 Shrnutí výsledků výzkumného šetření.....	93
9.2 Diskuze	97
Závěr.....	100
Použitá literatura.....	104
Seznam zkratk.....	109
Seznam tabulek.....	110
Seznam grafů.....	110
Seznam obrázků.....	110
Seznam příloh.....	111

Příloha č. 1 - Dotazník Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko.....	112

Úvod

Lidé, kteří se podílí na činnosti ve volném čase u dětí a mládeže, inklinují z nějakého důvodu k určité organizaci nebo spolku. Osobních podnětů pro výběr dané organizace je z jejich pohledu různorodý. Mým hlavním motivem pro sepsání této diplomové práce byla moje aktivní činnost v tělocvičné jednotě Sokol Dubicko. Tato organizace je všestranným činitelem aktivit různorodého typu v kulturním, společenském a sportovním dění v obci Dubicko, kde žiji a která se ve své činnosti věnuje převážně volnému času dětí a mládeže. Dalším důležitým osobním faktorem k vypracování této diplomové práce je moje role matky dvou dětí a řešení problematiky, aby trávily svůj volný čas smysluplně a aby se jejich způsob trávení volného času stal stimulací pro jejich osobní socializační vývoj.

Již z historického pohledu se tato organizace svou činností a tradicí váže k všestrannému uspokojení potřeb nejen dětí a mládeže v pohybových aktivitách, které v dnešní době moderních technologií a inklinací dětí a mládeže k trávení volného času v pohodlí domova s internetem, telefonem nebo počítačem, které tato věková skupina preferuje. Dnešní doba umělé inteligence a sociálních sítí jde tomu naproti, avšak z mého pohledu to není ten správný činitel ve výchově naší budoucí generace a jejich plnohodnotnému trávení volného času.

Hodnoty, které neodmyslitelně k výchově patří, může každý jedinec prostřednictvím této organizace získat – stát se dobrým občanem, podporovat své zdraví a kondici, být aktivním prvkem komunity, respektovat tradice, kterou jednota svou existencí představuje. Jednota je také otevřena všem bez výhrad a z ekonomického hlediska je dostupná.

Nabízí se mi otázka, která mne motivovala k sepsání této diplomové práce, zda oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko (dále jen TJ) podporují vytváření charakterových vlastností dětí a mládeže a touto činností přispívají k jejich osobnímu rozvoji.

Hlavním cílem diplomové práce je zjistit důvody vedoucí děti a mládež k výběru oddílů pohybových aktivit z nabídky TJ. Dílčími cíli diplomové práce je zjistit, jakým způsobem si děti a mládež v TJ vybírají oddíly pohybových aktivit, jaké jsou jejich osobní důvody v pohybových aktivitách oddílů TJ ovlivňujících jejich návštěvnost konkrétního oddílu. Dále pak zjistit rozdíly v návštěvnosti dětí a mládeže oddílů pohybových aktivit TJ v závislosti na dojezdové vzdálenosti, věku, genderu a v neposlední řadě zjistit nedostatky jednoty z pohledu dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ a názor dětí a mládeže na veřejnou činnost jednoty.

Teoretická část diplomové práce pojednává o výchově ve volném čase a utváření jedince v podmínkách TJ, která je charakteristická pro téma diplomové práce. Ta se zaměřuje na Českou obec sokolskou od historie po současnost, její charakteristiku a symboliku. Práce představuje komplexní činnosti v jednotlivých oddílech pohybových aktivit a popis veřejného počínání TJ v obci Dubicko, popis charakteristiky činnosti jednoty a lidí, procesů výchovy ve volném čase, faktorů ovlivňujících formování jedince prostřednictvím volného času a volnému času v obci. Práce popisuje výchovu ve volném čase, její funkci a výchovu prostřednictvím jednoty jako celku, všestrannosti jednoty a výchovou, která je nabídnuta prostřednictvím volnočasových aktivit jednoty. Dále práce popisuje oddíl z pohledu sociální, vrstevnické skupiny, oddílu v TJ Sokol a pohybové aktivitě dle jejich aspektů a režimu dětí. V neposlední řadě se diplomová práce věnuje charakteristice období dětí a mládeže navštěvující pohybové aktivity oddílů TJ Dubicko.

V teoretické části diplomové práce se opírám zejména o dostupné knižní publikace a elektronické zdroje.

V praktické části následuje aktuální hodnocení zkoumané problematiky, které je v další kapitole porovnáno s výsledky našeho výzkumného šetření. Samotné výzkumné šetření je provedeno pomocí dotazníkového průzkumu a uskutečněno v oddílech pohybových aktivit TJ mezi dětmi a mládeží navštěvující konkrétní oddíly. Praktická část práce zahrnuje hlavní a dílčí cíle výzkumu, které vycházejí z teoretických poznatků. Níže je uveden detailní popis metody výzkumného šetření, charakteristika výzkumného souboru a následující analýza výsledků šetření. V této kapitole se rovněž zaměřujeme na vyhodnocení výsledků výzkumu a následnou diskuzi.

Na závěr práce je prezentováno závěrečné zjištění, seznam použité literatury a internetových zdrojů, seznam zkratk, tabulek, grafů, příloh a abstrakt.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část diplomové práce se zaměřuje na komplexní pochopení výchovy ve volném čase dětí a mládeže v rámci činnosti oddílů pohybových aktivit TJ. Diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol, které popisují témata dané problematiky a shrnutí teoretické části práce.

Jako první je popsána organizace Sokol od jejich historických kořenů až po současnost, kde se zaměříme na charakteristiku a symboliku Sokola a dále se budeme zabývat specifickostí sokolského sletu. Tento pohled do dané problematiky poskytne ucelený přehled o významu a vlivu této organizace v české společnosti a její roli ve výchově mladých lidí. Následně se zabýváme komplexní činností oddílů pohybových aktivit v TJ Dubicko, popisem této činnosti zahrnující veřejné počínání jednoty v obci a charakteristiku jednotlivých oddílů a lidí, kteří se na těchto činnostech podílí. Další oblastí zkoumané problematiky jsou procesy výchovy ve volném čase, kde jsou prozkoumány faktory, které formují jedince prostřednictvím aktivit ve volném čase a jak volný čas, který tráví v lokalitě obce, ovlivňuje jejich rozvoj. Tato část zahrnuje funkce výchovy ve volném čase a její vliv na mládež prostřednictvím jednoty jako celku, všestranností jednoty a výchovou, která je nabídnuta prostřednictvím volnočasových aktivit organizace TJ. V neposlední řadě se práce zaměří na oddíl z pohledu sociální a vrstevnické skupiny. V práci jsou prozkoumány sociální aspekty působení v oddílech, včetně role, kterou oddíl TJ hraje ve výchově dětí a mládeže a jak pohybová aktivita ovlivňuje jejich vývoj a chování. Poslední část se věnuje charakteristice období dětí a mládeže, které se účastní pohybových aktivit v oddílech TJ a jak oddílová činnost naplňuje jejich rozvojové cíle. Zaměříme se na specifické potřeby a očekávání věkových skupin dle období mladšího a staršího školního věku a období pubescence.

Celkově teoretická část práce poskytuje komplexní pohled na výchovu ve volném čase dětí a mládeže a zdůrazňuje význam pohybových aktivit a sociální integrace prostřednictvím účasti této věkové skupiny v oddílech TJ Dubicko.

1 Vývoj a charakteristika TJ Sokol

Žijeme ve světě, kde je nepřehledné množství organizací a spolků, které nabízejí dětem a mládeži nespočet zájmových činností, kde mohou trávit svůj volný čas. Tělocvičná jednota (dále jen Sokol) Sokol má nejen své místo pro zájmové činnosti v České republice, ale také v zahraničí a díky svým jednotám v župách může nabídnout nepřehledné množství aktivit díky své všestrannosti, což tuto organizaci označuje jako unikátní. Historie je součástí poznání základů, na kterých se smysl organizace stavěl.

Sokol má dlouholetou historii sahající do roku 1862, kdy v době uvolnění společenských poměrů v Rakousko-Uhersku vzrůstal zájem o fyzickou kondici a vznikaly tělocvičné spolky. Tato éra vybízela k zakládání nových spolků rozmanité činnosti a vybízela národ ke zlepšení fyzické kondice.

Iniciátorem vzniku Sokola byl Miroslav Tyrš. Jeho stavebním pilířem pro vznik této jednoty se stala myšlenka „*Povznést náš národ po stránce tělesné i mravní*“ (Tyrš 1920, s. 12).

Je evidentní, že jeho směr myšlení se opíral o tělovýchovný rozvoj nejen osobní stránky každého člena, ale také společenské prospěšnosti a touto myšlenkou vychovávat a vzdělávat děti a mládež. Tyrš měl své představy, hodnoty a principy, které chtěl promítnout do poselství Sokola. Usiloval o vznik nové organizace, kde bude každý člen vnímat výchovné složky mravní, tělesné a duševní s důrazem na věk a pohlaví jedince a jeho fyziologický vývoj. Dílo se podařilo. Jindřich Fügner se stal spoluzakladatelem a prvním starostou nově založené sportovní organizace, známé jako Česká obec sokolská (dále jen ČOS). (Historie sokola ČOS online)

Na počátku jara 1862 se uskutečnilo první setkání nově vzniklé tělocvičné jednoty Sokol, kde Fügner předložil myšlenku vzájemného oslovení „*bratře*“ a tykání. Pojmenování „Sokol“ vzniklo díky nápadu profesora Emanuela Tonnera, jehož inspirací byli jižní Slované bojující za svobodu. Josef Mánes vytvořil symbolický obraz sokola s roztaženými křídly a doplnil jej nápisem „Sokol“. Pozdrav „*Nazdar*“ přišel od novináře Josefa Baráka, a heslo „*Tužme se*“ se stalo dalším znakem Sokola (Fikar 1948, s. 30).

Vypadalo to, že organizace Sokol je na správné cestě ve své činnosti a nikdo v ní nevidí problém její působnosti a vyznávaných hodnot. Před první světovou válkou rakousko-uherská velmocenská politika nekladla činnosti Sokola překážky.

Stejně jako ostatní spolky, včetně těch německých, byly sokolské organizace povinny oficiálně oznamovat své aktivity veřejného charakteru.

1.1 Charakteristika a vývoj v obdobích TJ Sokol

V průběhu století se TJ Sokol, stejně jako mnoho dalších společenských organizací, neustále vyvíjela a adaptovala na proměňující se politické, sociální a ekonomické podmínky. Tato kapitola poskytuje přehled charakteristik jednotlivých období, kterými Sokol prošel, od I. světové války, přes náročná meziválečná a válečná léta, až po výzvy a omezení komunistické éry. Zaměříme se na to, jak tyto historické události ovlivnily činnost, strukturu a poslání Sokola v Dubicku. Zvláštní pozornost bude věnována tomu, jak se Sokol přizpůsobil a reagoval na měnící se společenské podmínky a jak tyto události formovaly jeho současnou podobu.

I. světová válka a činnost Sokola

V období I. světové války došlo k zásadní proměně v aktivitách Sokola. S vypuknutím první světové války byla většina členů Sokola odvedena do armády a v jednotkách tak zůstali především starší lidé, ženy a mladší členové. Česká obec sokolská si bylo vědoma rizika pozornosti rakouských úřadů. Projevovala loajalitu k Rakousko-Uhersku například zapůjčením sokoloven pro vojenské účely a péčí o raněné vojáky. I přes všechna tato fakta bylo sokolské hnutí na podzim roku 1915 rozpuštěno.

S vypuknutím války byli na území spojeneckých států desetitisíce Čechů a Slováků, mnozí z nich usilovali o samostatnost svého národa a započali formovat československé vojenské jednotky. Sokolové sehráli klíčovou roli v založení vojenské jednotky známé jako rota Nazdar, známá z českých dějin jako rota, která se účastnila bitvy u Arrasu. Stejně tak čeští krajané v Rusku formovali Českou družinu, kde sokolský duch se projevil v tykání, oslovení "bratře" a pozdravu "nazdar". Tuto historickou událost popisuje citát Tomáše Garrigue Masaryka: „*Bez Sokola by nebylo legií a bez legií by nebylo naší republiky*“ (Waic 2013, s. 64).

Sokolové ze zahraničí se do spojeneckých legií dostávali poměrně jednoduše, stačilo se přidat k armádě jednoho z aliančních států a bojovat za svou zem. Na rozdíl od nich čeští vojáci, včetně sokolů, byli povinni sloužit v armádě Rakousko-Uherska. Přejít ke spojencům znamenal nejprve upadnout do zajetí a následně byl definován jako dezerte. Sokolové proto brali s sebou na frontu své sokolské průkazky. Českým vojákům v rakousko-uherské armádě byla blízká dezerte s cílem přidat se ke spojeneckým silám. V rakousko-uherském vojenském velení byli sokolové považováni za nespolehlivé vojáky. Jako opatření proti tomuto jevu byli

čeští vojáci pravidelně kontrolováni a jejich sokolské legitimace byly zabavovány. (Jandásek 2010)

Přechodné období mezi válkami

Na počátku existence nezávislého státu Československo, 28. října 1918 se opět Sokolu začalo dařit. Nově vzniklá republika potřebovala oporu armády v oblasti moci.

Během éry první republiky se Sokol proměnil v organizaci s celostátním dosahem. Jeden z 15 občanů byl jeho členem a celkový počet členů se přiblížil jednomu milionu, měl 52 žup. Došlo k rozvoji staveb sokoloven, které byly postaveny skoro v každé obci v Československu.

Sokolští atleti tvořili základ národních sportovních týmů a přispěli k zisku většiny předválečných olympijských medailí pro Československo.

Vliv Sokola v meziválečném období však nebyl omezen pouze na sport. Podílel se výrazně na kulturním, sociálním, ekonomickém a politickém životě v Československu a stal se téměř ikonou české národnosti a samostatnosti. (Kudela 1931)

Další rozkvět organizace Sokol zastavila II. světová válka.

II. světová válka a činnost Sokola

Po obsazení Čech, Moravy a Slezska v roce 1939 došlo v rámci protektorátu k úřednímu pozastavení všech sportovních a společenských aktivit. Sokolovny byly využívány pouze pro kulturní účely.

V historickém kontextu zůstane zakotvena tzv. Akce Sokol, jejímž cílem byla likvidace sokolské organizace a s tím spojeno zatčení sokolských představitelů. Následovalo zabavení majetku organizace a ukončení činnosti celé obce sokolské. (Waldauf 2010)

Zničení Sokola bylo pro nacisty klíčovou součástí potlačování a likvidace protiněmeckého a antifašistického odporu. Mnoho sokolů bylo v odboji aktivních, čelilo pronásledování, zatčení a mnozí z nich válku nepřežili. (Waldauf 2010)

Tradiční sokolství se však i v této době udržovalo v soukromí rodin jako součást rodinných tradic nebo pokračovalo v zahraničním exilu.

Komunistická éra v činnosti Sokola

Po ukončení druhé světové války se sokolská organizace ocitla ve vážném útlumu. Velký počet jejích vedoucích členů nepřežil, ale i přes všechna úskalí došlo v krátkém čase po osvobození k jejímu spontánnímu obnovení. Sokol byl vnímán jako zásadní pilíř demokracie a protiva rostoucímu komunistickému vlivu. Po skončení války došlo k výraznému nárůstu členů, ale Sokol nedostal dostatečný čas k obnově. Politický režim poválečného období nebyl nakloněn myšlence svobodné organizace, která vyznávala hodnoty v nesouladu s jejich mocenským přístupem. (Waldauf 2010)

Po únorovém převratu v roce 1948 byl Sokol plně podřízen nové komunistické vládě a postupně byl integrován do systému socialistické tělovýchovy. Jako nezávislá a dobrovolná organizace přestal existovat a pokračování sokolských aktivit, včetně pořádání sletů, bylo udržováno jednotami pouze v exilu. Komunismus vytlačoval tradiční pojetí sokolské výchovy. (Historie sokola ČOS online)

Současnost

Znovuobnovení činnosti Sokola se realizovalo po sametové revoluci v roce 1989. V prosinci 1989 se sešel přípravný výbor ČOS a vydal prohlášení o obnově Sokola (Strachová 2013). Po komunistické éře se Sokol snažil najít svou roli v české společnosti (Hodaň 2003). Srovnání Tyršových ideálů se současnými trendy ukazuje, že jsme se od nich vzdálili a jejich dodržování by mohlo napravit současné společenské nedostatky (Hodaň 2003). Přesto výjimečnost morálních a sportovních hodnot se jednotě nemůže opomenout.

V lednu 1990 se na obnovovacím sjezdu v Praze obnovil nejen program Sokola, ale i jeho právní subjektivita a ekonomika. V témže roce následovalo navrácení jeho majetku.

V roce 1992 se Československá obec sokolská rozdělila, vznikla Česká obec sokolská a Sokol na Slovensku. Obnova Sokola přinesla nadšení i otázky o jeho budoucnosti a konkurenceschopnosti. Sokolské ideály v moderní době jsou ovlivněny moderními technologiemi a termíny spojené s tělovýchovou jsou zastaralé (Jandásek 2010). Jen čas ukáže, jak se budoucnost s digitálními faktory ovlivňující ideál Sokola ztotožní.

Stále je z mnoha perspektiv sokolský tělocvičný systém považován za jeden z nejdokonalejších.

1.2 Charakteristika TJ Sokol

Sokolská komunita v České republice představuje vedoucí sportovně-výchovnou asociaci, jejíž počátky sahají do 19. století. Je charakterizována svou univerzálností a přístupností k různým aktivitám a zájmovým skupinám kladoucí důraz na ideály sportu, občanství, komunitního ducha, osobnostní rozvoj a laskavost, což je akronymem schovaným i v názvu organizace SOKOL – slova tvořeného počátečními písmeny těchto hodnot. Nedílnou složkou činnosti organizace v tělocvičných jednotách jsou aktivity spojené s kulturním, sportovním a společenským působením (Jandásek 2010).

Její struktura na území České republiky zahrnuje 42 žup, které se dále dělí na lokální jednoty. Organizace má 5 500 cvičitelů a přes 160 000 členů, kde dvě třetiny osazenstva tvoří děti a mládež. (Co je Sokol ČOS online)

Nadále organizace podporuje vzdělávání, pedagogické, organizační, výzkumné a poradenské aktivity v oblasti fyzické výchovy a sportu. Disponuje vlastním vzdělávacím oddělením a centrální školou pro instruktory, stejně jako má svoje právní předpisy.

V České republice nemá tato organizace obdobnou konkurenci.

Symbolika

TJ Sokol je prezentována svými vlastními symboly – znakem, vlajkou, krojem, sokolskými hesly, prapory, pozdravem a oslovením.

Znak: symbolizuje nejen fyzickou zdatnost a sportovní ideály, ale také vlastenectví, společenskou soudržnost a snahu o mravní a duchovní rozvoj jedince;

Vlajka: symbolizuje více než jen sportovní nebo tělocvičnou organizaci; je to vlajka, která reprezentuje národní hrdost, společenskou odpovědnost, touhu po osobním rozvoji a důraz na vzdělání a fyzickou kulturu;

Kroj: je to výrazný symbol společných hodnot, národního vědomí a společného úsilí o osobní a fyzický rozvoj. Kroj propojuje nositele s historií a tradicemi Sokola a představuje odkaz organizace na posilování tělesné, morální a společenské integrity;

Sokolská hesla: symbolizují kombinaci fyzického cvičení a vlastenectví, stejně jako rozvoj osobního charakteru a společenské odpovědnosti;

Prapor: je nositelem hlubokého významu, který v sobě ukrývá historii, tradice, hodnoty a ideály Sokola; při různých událostech a ceremoniích představuje prapor hrdost a soudržnost organizace a jejich členů;

Pozdrav: pozdrav je tedy více než jen formální gesto; je to vyjádření sdílených hodnot, společenského ducha a historického odkazu, který je základem organizace Sokol;

Oslovení: oslovení v Sokolu je výrazem jeho filozofie, která zdůrazňuje jednotu, společenskou soudržnost, vzájemný respekt a sdílení společných hodnot a cílů; nejsou jen prázdnými frázemi, ale jsou zásadní pro vyjádření a udržování kultury a ducha Sokola.
(Stanovy ČOS – čl. 3 online)

Všesokolský slet

Pro všechny členy TJ Sokol vzbuzuje všesokolský slet emoce a nezapomenutelné zážitky a je vnímán jako vyvršení činnosti dané jednoty. Když se zeptáme členů jednoty, kteří všesokolský slet zažili, stručně řečeno odpovídají, že slet nejde popsat, že je nutné jej zažít. Slet spojuje radostí, nadšením a hrdostí. Pod termínem se skrývá více než dvouletá práce příprav nejen ze strany pořadatelů, ale také autorů skladeb, činitelů a v neposlední řadě cvičitelů dané skladby a cvičenců. Z vlastní zkušenosti cvičitelky musím konstatovat, že je to práce náročná nejen z pohledu secvičování skladby se cvičenci, ale i z pohledu administrativní a součinnosti s ostatními jednotami dané župy.

Sletů se dosavadně konalo 16. Slety mají dlouholetou tradici již v počátcích své působnosti z let 1882, 1891, 1895, kdy interval byl mezi nimi čtyři roky (Všesokolské slety ČOS online). Od roku 1901 až do roku 1948 se interval měnil na meziobdobí pěti a šesti let, kdy se jich tedy uskutečnilo celkem osm. Následovala dlouholetá pauza, až do roku 1994, kdy se činnost Sokola obnovila.

Letošní rok 2024 je sletový s pořadovým číslem 17, a tudíž jednoty tvrdě pracují na secvičování skladeb a akcích se sletem spojených.

XVII. všesokolský slet 2024

XVII. všesokolský slet se bude konat v Praze na strahovském stadionu ve dnech 30. června až 5. července 2024. Dle starostky ČOS Hany Moučkové je předpokládána účast 20 tisíců cvičenců a 60 tisíců diváků a do kompletní přípravy je zapojeno přes 100 tisíc členů (rozhovor s Hanou Moučkovou pro České noviny ze dne 8. listopadu 2022). Secvičuje se 12 skladeb dle metodik každé skladby, které jsou koedukované dle věkové kategorie. (XVII. Všesokolský slet ČOS online)

Seznam skladeb:

Čmeláčci – Rodiče a děti;

Fitness – Starší žactvo;

S tebou mě baví svět - Celá rodina;

Sokolhraní - Mladší žáci, mladší žákyně;

Čarodějky – Mladší žákyně;

Leporelo – Dorostenky a mladší ženy;

Před kamerou – Dorostenci, muži;

Babí léto – Ženy a seniorky;

V rytmu srdce – Dorostenky, ženy;

Rocková symfonie - Dorost, muži a ženy;

Jdi za štěstím - Seniorky a senioři.

2 Charakteristika TJ Sokol Dubicko

Z historického pohledu se sokolské spolky začaly formovat v okolí Dubicka již v 19. století. Kvůli první světové válce a nasazení mužů na frontu, však nebylo možné založit samostatnou jednotu v obci. Situace se nezlepšila až do politických změn v roce 1918, kdy se naskytla příležitost pro zřízení nové organizace.

V roce 1920 byla založena Sokolská tělocvičná jednota Dubicko, jejíž aktivity byly různorodé, ale v souladu s Tyršovými principy všestrannosti. Tato jednota se rychle začlenila do kulturního života i sousedních obcí. Od roku 1924 se v rámci jednoty připravovaly cvičební programy pro slety, konaly se maškarní bály a podobné akce, jejichž výtěžek šel na rekonstrukci nové budovy. Stavba nové sokolovny začala v roce 1930 a trvala dva roky. Budova nebyla využívána jen pro sportovní účely, ale i pro kulturní akce.

Druhá světová válka výrazně omezila činnost organizace, neboť všechny spolky byly bez povolení zakázány. Jednota Dubicka ani nepožádala o povolení. Dne 11. října 1941 byla činnost sokolů všech žup zakázána a mnoho členů se zapojilo do odboje. V noci z 6. na 7. května 1945 němečtí vojáci částečně zničili sokolovnu. Po válce se členové sokola spojili, aby z peněz získaných z kulturních a společenských akcí opravili poškozenou budovu. Došlo poválečnému sloučení organizací Sokol, Orla a fotbalového klubu, což jednotě přineslo další výzvy. Přesto jednota pokračovala ve své činnosti pro obecní účely. Díky finanční pomoci místních podnikatelů byla budova opravena.

Po listopadu 1989 se TJ Dubicko vrátila k Tyršovým a Fügnerovým ideálům a sokolská činnost byla obnovena. Jednota se znovu přihlásila k České obci sokolské a stala se součástí severomoravské župy s důrazem na tradice a Tyršův program.

V roce 1991 se od tělocvičné jednoty oddělil fotbalový klub, ale připojily se oddíly vodních sportů a stolního tenisu. Tělocvičná jednota v Dubicku je jedním z klíčových prvků celkového dění v obci. (Historie TJ Sokol Dubicko online)

TJ Dubicko je jednota, která spadá pod Severomoravskou župu sokolskou se sídlem v Zábřehu na Moravě společně s dalšími 11 jednotami: (Sokolská župa severomoravská ČOS online)

- TJ SOKOL Dlouho milov
- TJ SOKOL Chromeč
- TJ SOKOL Jeseník
- TJ SOKOL Klopina

- TJ SOKOL Mohelnice
- TJ SOKOL Moravičany
- TJ SOKOL Nemile
- TJ SOKOL Zvole
- TJ SOKOL Zábřeh
- TJ SOKOL Šumperk
- TJ SOKOL Šumperk-Temenice

Sportovní spolek řídí svou činnost podle stanov České obce sokolské, která byla oficiálně schválena Ministerstvem vnitra dne 21. února 1990 s identifikačním číslem OV-154/P-90. A proto tato pravidla byla v průběhu let aktualizována. Poslední novelizace stanov byla aktualizována dne 25.11. 2023. (Stanovy ČOS online)

Tělocvičná jednota byla založena s cílem sloužit veřejnému prospěchu. Jejím hlavním záměrem je podporovat fyzickou kondici především svých členů a organizovat a provádět sportovní, kulturní a společenské aktivity.

Tělocvičná jednota Sokol Dubicko poskytuje širokou škálu sportovních a pohybových aktivit pro různé věkové skupiny, včetně rozmanitých celoročních kulturních, společenských a sportovních programů pro obyvatele i ostatní z okolních oblastí. Cílem je také podporovat rozvoj osobnosti a výchovu k čestnému chování, toleranci vůči různým národnostem, rasám a náboženstvím, stejně jako k demokracii, svobodě a humanismu. Důraz je kladen na osobní skromnost, disciplínu, lásku k vlasti a respekt k duchovnímu dědictví národa. Aktivity jednoty zahrnují výchovné, sportovní, kulturní a zájmové programy mimo školní vyučování. Tyto aktivity se konají buď pravidelně nebo příležitostně a zahrnují různé společenské události umožňující členům i nečlenům kvalitně trávit volný čas.

Charakter a současný stav Sokola je výrazně definován jeho členy. Úspěch organizace je měřitelný jak kvantitativně, tak kvalitativně na základě její členské základny.

TJ má aktuálně 350 členů. Sokol je převážně navštěvován lidmi z různých věkových skupin, jak z místní obce, tak i z nedalekých vesnic a sousedních měst.

Správu jednoty zajišťují členové vedení, kteří se řídí pravidly ČOS, včetně volby vedení, konání valných hromad, financování, reportingu, záznamů a další administrativy. Výbor má 13 členů ve funkcích starosty, místopředsedy, jednatele a členů výboru.

Každý člen dle věkové kategorie platí členský poplatek. (zdroje vlastní)

2.1 Nabídka činnosti TJ Sokol Dubicko

Návštěvníkům sportovních oddílů Sokola se poskytuje možnost rozmanitě využívat svůj čas prostřednictvím her, pohybových aktivit, sociálních, kulturních, zájmových a edukačních akcí podle jejich vlastního výběru. Potřebným zázemím pro uvedenou činnost poskytuje základna Sokola (Sokolovna), která nabízí multifunkční prostory s dobrým osvětlením a rekuperačním systémem, včetně suterénu, kde se nachází materiální uskladnění prostředků pro využití k dané činnosti jednoty a v neposlední řadě posilovna, která je k využití pro každého člena individuálně. K sokolovně přiléhá zrekonstruované sportovní víceúčelové hřiště. Hygienické podmínky jsou zajištěny pro ženy a muže zvláště v podobě šaten, toalet a sprch. (zdroje vlastní)

Nabídka oddílů pohybových aktivit pro děti a mládež

Všechny oddíly TJ se specializují na specifické druhy pohybových aktivit, včetně rozdělení dle věkových kategorií. Všechny oddíly pohybových aktivit jsou uskutečňovány dle ročního rozpisu s určeným vedoucím daného oddílu.

Členové TJ si mohou podle plánu využívání prostor kdykoliv jít samostatně cvičit.

TJ nabízí 10 oddílů pohybových aktivit: (TJ Sokol Dubicko online)

1. **Badminton** – vyčleněn pro ženy a muže všech věkových kategorií;
2. **Cvičení pro rodiče a děti** – pohybové aktivity pro rodiče s dětmi od 2-6 let;
3. **Atletika** – určeno pro žáky a žákyně ZŠ;
4. **Florbal** – určeno pro žáky a žákyně ZŠ;
5. **Stolní tenis** – určeno pro žáky a žákyně ZŠ;
6. **Tenis** – určeno pro všechny zájemce bez věkového omezení;
7. **Vodní turistika** – určeno pro všechny členy sokola bez věkového omezení dle individuálního zájmu s odpovědnou osobou;
8. **Volejbal** – určeno pro žáky a žákyně od II. stupně ZŠ, ženy a muže bez věkového omezení;
9. **Oddíl Latino dance** – určeno pro všechny zájemce bez věkového omezení;
10. **Oddíl zdravotní TV** – určeno pro ženy všech věkových kategorií.

Nabídka volnočasových programů oddílů pohybových aktivit pro děti a mládež

TJ pořádá různorodé sokolské programy, od soutěžního sportu, sportovní univerzality, přes kulturu, historii až po přínos k sociálnímu životu v obci. Do programu zahrnuje převážně rozvoj pohybových dovedností od nejmladších členů jednoty.

Volnočasové programy TJ Dubicko

- **Turnaje**
 - nabízí možnost účasti na organizovaných soutěžích jednotlivců nebo týmů dle oddílů pohybových aktivit v určité sportovní disciplíně nebo více disciplínách, kde je obvykle možnost postoupit do kvalifikačního kola, semifinále a finále;
 - se snaží dle daného oddílu dosáhnout nejlepších výkonů, aby získali umístění, medaile nebo tituly mládeží;
 - nabízí možnost členům oddílu ukázat své dovednosti, techniku a sportovního ducha, rozvíjet sportovní komunitu a možnost získat ocenění vítězů;
 - se pořádají v rámci TJ pro probuzení soutěživosti a zábavy mezi členy TJ mládeží. (zdroje vlastní)

- **Příměstský letní tábor pro děti a mládež**
 - nabízí program pro děti a mládež v době školních prázdnin zaměřený na širokou škálu tělesných aktivit, sportovních her a zábavných cvičení, které posilují aktivní způsob života a zábavu;
 - se zaměřuje na podporu spolupráce, rozvoj pohybových schopností a propagaci zdravého životního stylu mládeží. (zdroje vlastní)

- **Sportovní soustředění pro děti a mládež**
 - program je každoročně pořádán na víkend pro děti a mládež oddílů pohybových aktivit a nabízí jim intenzivní kombinaci tréninku, vzdělávacích aktivit a týmových her pod vedením cvičitelů oddílů pohybových aktivit;
 - se zaměřuje na fyzický a mentální rozvoj účastníků, podporuje zdravý životní styl a sportovní etiku;

- posiluje také sociální vazby a týmového ducha mezi dětmi a mládeží kromě jejich sportovních dovedností. (zdroje vlastní)
- **Všesokolský slet**
 - jako setkání členů Sokola, které je nejvýznamnější společenskou a kulturní událostí a vyvrcholením celé činnosti jednoty;
 - jako oslava sportu, fyzické kultury a sokolských hodnot v podobě cvičení, sportovních a kulturních programů;
 - posiluje jednotu a spolupráci mezi sokoly;
 - klade důraz na tradici a dědictví sokolského hnutí. (ČOS online)
- **Sokolský běh republiky**
 - je oslava pohybem ku příležitosti založení republiky k vyjádření hrdosti národa (běh na 2, 4 a 10 km) (Projekty ČOS online).
- **Sokol Spolu v pohybu**
 - je tradiční týdenní program jednot, který nabízí veřejnosti po celé zemi rozmanité sportovní, pohybové, kulturní a společenské aktivity Sokola;
 - jeho účelem této akce je poskytnutí motivace k zapojení se do aktivit sokolských jednot;
 - díky tomuto programu lze vyzkoušet a posoudit osobní fyzickou kondici. (Projekty ČOS online)

Nabídka veřejných činností TJ Sokol Dubicko

TJ je hlavním organizátorem a iniciátorem akcí pořádaných v obci, kde jeho činnost je zaměřena na sportovní, kulturní a společenské činnosti pro všechny věkové kategorie (zdroje vlastní).

- **Sportovní odpoledne na biotopu Hosena**
 - je zaměřené na zábavu, spolupráci, tvořivé dílničky a prostory pro různé aktivity s inkluzivní formou provedení celé akce;
 - je zahájeno úvodním ceremoniálem starosty místní jednoty;
 - kde jsou připraveny sportovní stanoviště, kde se plní různorodé úkoly navržené tak, aby je zvládly všechny věkové kategorie;

- kde jsou k dispozici nabídky bohatého občerstvení;
 - kde je kladen důraz na zábavu, zdraví, sportovního ducha a společenské setkání. (zdroje vlastní)
- **Tradiční sokolské oslavy**
 - odkazují na kulturní a sportovní akce, přičemž jejich hlavním posláním je podporovat fyzickou výchovu, národní uvědomění a společenskou soudržnost;
 - jsou typické svým zaměřením na komunitu, kulturu a fyzickou aktivitu;
 - jsou charakteristické vystoupeními oddílů pohybových aktivit, kde se cvičenci všech věkových kategorií shromáždí a předvedou činnost daného oddílu;
 - jsou doprovázené kulturními aktivitami pro zdůraznění národní kultury a tradice;
 - pořádají se také různorodá setkání a společenské akce v podobě plesů, koncertů a připomenutí historických milníků organizace. (zdroje vlastní)
- **Se Sokolem do života**
 - je iniciativní činnost zaměřena na nejmenší děti, zejména na ty v předškolním věku;
 - jako klíčovým podnětem této činnosti je, aby se děti naučily základním motorickým schopnostem, které následně mohou dále rozvíjet a zdokonalovat (stavební kámen pro pohybovou gramotnost). (Projekty ČOS online)
- **Evropská míle**
 - je mezinárodní iniciativa podporující fyzickou aktivitu (běh, chůzi a pro nejmenší účastníky kola či odrážedla) na vzdálenost jedné míle;
 - je zaměřena na propagaci zdravého životního stylu a zdůrazňuje význam pravidelného cvičení, podpora fyzické kondice a společenské zapojení. (Projekty ČOS online)

- **Noc sokoloven**
 - je celostátní akce zaměřená na historii a architekturu Sokola;
 - má za úkol přiblížit veřejnosti architektonické skvosty, které se nachází v sokolských stavbách;
 - kde doprovodný program bývá obvykle velmi bohatý. (Projekty ČOS online)

- **Tematické akce pro děti a mládež**
 - jsou speciálně organizované aktivity, které poskytují mladým účastníkům sportovní a zábavné zážitky;
 - jsou navrženy tak, aby podporovaly tělesný, mentální a sociální rozvoj dětí a mladistvých různorodě;
 - jsou zaměřeny na specifické téma charakteristicky a strukturovaně na sportovní dovednosti a tvůrčí činnost;
 - jsou navrženy nejen pro zábavu, ale také pro učení se novým dovednostem, zjištění nových zálib a rozšíření si znalostí a porozumění světu;
 - podporují rozvoj důležitých životních dovedností, jako jsou týmová práce, vedení, řešení problémů, komunikace a sebevědomí;
 - jsou navrženy tak, aby byly přístupné a přitažlivé pro široké spektrum dětí a mládeže, bez ohledu na jejich fyzické schopnosti, kulturní pozadí nebo zájmy;
 - nabízí dětem a mladým lidem příležitost setkat se, navázat nová přátelství a být součástí komunity s podobnými zájmy a hodnotami;
 - poskytují komplexní zážitky prostřednictvím těchto akcí a jsou jednotou pořádány se spojením ročního období a tradičních oslav k tomu vázaných (mikulášské cvičení, vánoční dílničky, halloweenské cvičení, velikonoční šipkovaná apod.). (zdroje vlastní)

- **Pochod ke svatému Josefu**
 - je organizovaná turistická činnost okruhu 10 km v přírodním prostřanství v obcích Dubicko a Hrabová s cílem podpořit fyzickou aktivitu, zdraví a společenskou soudržnost

- je přístupná pro účastníky všech věkových skupin a kondičních úrovní;
- zahrnuje zastávky s bohatým občerstvením a na konci pochodu je nabídka dalšího občerstvení s kulturním programem;
- je velice oblíben nejen u členů jednoty, ale i veřejností ze širokého okolí a účast jednotlivců i skupin je veliká. (zdroje vlastní)

- **Památný den Sokolstva**

- je vzpomínková událost na sokolstvo za všechny sokoly a sokolky, kteří za TJ položili své životy za boj o svobodu, demokracii a nezávislost (Projekty ČOS online).

- **Dubiáda**

- je komunitní sportovní událost zaměřená na děti a mladistvé koncipována dle věkové kategorie pro děti předškolního věku po starší školní věk;
- se odehrává dle počasí v sokolovně nebo na víceúčelovém hřišti;
- zahrnuje širokou škálu sportovních aktivit dle olympiádního konceptu;
- je zaměřena na soutěžení a vítězství;
- na konci akce oceňuje účastníky medailemi, certifikáty a jinými formami uznání za jejich účast a úspěchy;
- je to velmi významná a oblíbená sociální událost nejen pro děti a mladistvé, ale i pro zákonné zástupce a organizátory. (zdroje vlastní)

3 Výchova ve volném čase dětí a mládeže

Děti a mládež jsou specifickou věkovou skupinou, která zpravidla disponuje více volným časem než dospělí. Existují jednotlivci, kteří se dokonce setkávají s přebytkem času, ale nevědí, jak ho efektivně využít. Již teď můžeme zkonstatovat, že volný čas může být vnímán pozitivně i negativně a také může být ovlivněn řadou eliminujících faktorů zahrnující zdravotní indispozice, sociální a společenský status, finanční situace a bydliště.

Využívání volného času dostupného mladým lidem nabízí možnost vlivu na jejich vzdělávání a usměrňování k produktivnímu zapojení do volnočasových aktivit, kultivaci hodnotných a dlouhodobých zálib, rozvoji jejich schopností, posilování dobrých osobnostních rysů a uspokojování jejich jedinečných osobních potřeb. Způsoby správného využití volného času u dětí a mládeže je klíčové pro naučení, jak hodnotně trávit svůj volný čas. Tyto aspekty se promítají do jejich výkonnosti ve škole, později i v pracovním životě. Mladí jedinci tráví volný čas v různých prostředích, jako jsou rodina, škola, veřejná místa nebo zařízení s volnočasovými aktivitami. Rodinné zázemí hraje klíčovou roli v poskytnutí základů ve výchově, vzdělání a hodnotách. Od školních institucí se očekává, že budou pokračovat v této výchově a připraví jednotlivce na profesionální a sociální život.

Výchova v rámci volného času však není výhradně doménou školních zařízení, ale také mnoha dalších organizací a institucí pro volnočasové aktivity, které se v současné době stále rozšiřují. Cílem výchovy ve volném čase je proces smysluplného naplnění volného času osobními zájmy a potřebami jedince. (Pávková 2014)

3.1 Volný čas a jeho hlediska

Obecné pojetí volného času bychom mohli chápat jako období, během kterého máme svobodu volby vlastních aktivit, vykonáváme je z vlastní vůle a nalzáme v nich potěšení. Každý z nás má odlišnou představu o tom, jak trávit volný čas. Pro někoho může zahrnovat odpočinek v podobě fyzické aktivity, zatímco pro jiného může znamenat klid, četbu či sledování televize, a pro dalšího možnost získat nové znalosti prostřednictvím vzdělávacích aktivit.

Z hlediska dětí a mládeže a jejich pojetí volného času můžeme hovořit o zálibách, koníčcích a tomu podobných aktivit. Děti mají možnost trávit svůj volný čas buď prostřednictvím organizovaných aktivit, které mají vliv na jejich chování po celý život, nebo se mohou zaměřit na neformální činnost. Není nezbytné, aby veškerý volný čas byl věnován

strukturovaným zájmovým aktivitám. Nicméně, během neorganizovaného volného času se často stává, že děti a mladí lidé tráví hodně času na místech, která nejsou pro zájmové aktivity ideální a kde není dostatečný dohled nebo zázemí pro jejich bezpečnost. Pokud se podíváme na rozlišení volného času dětí a mládeže vidíme dva klíčové aspekty: (Hofbauer 2004)

1. Vyplňování volných okamžiků smysluplnými akcemi (včetně vzdělávacích a relaxačních aktivit). V této souvislosti hovoříme o podpoře osobního rozvoje během volného času.
2. Druhým důležitým prvkem je vedení jednotlivců k osvojení dovedností spojených s volným časem. Tato výchova má za cíl seznamovat jedince s různorodými zájmy a poskytovat jim základní orientaci. Na základě vlastních zkušeností v různých oblastech pomáhá jednotlivcům najít oblasti zájmu, které jim přináší uspokojení a umožňují jim seberealizaci.

Jak děti a mladiství využívají svůj volný čas, často odráží domácí prostředí. Rodiče by měli mít aktivní zájem o volnočasové aktivity svého potomka a svým příkladem mu prezentovat alternativy k trávení času s digitálními prostředky nebo bezcílnému nicnedělání. Přesto rodina nemůže působit izolovaně. Je nezbytné, aby se do podpory aktivního a smysluplného využití volného času dětí zapojila i širší společnost, která jim prostřednictvím různých volnočasových organizací nabízí rozmanité možnosti.

Je důležité, aby byl volný čas dětí vhodně směřován pedagogickým přístupem, vzhledem k tomu, že děti nemají dostatečné zkušenosti a mohou mít obtíže s orientací v rozmanité nabídce zájmových činností. Vyžadují jemné a respektující vedení. Při formování volnočasových aktivit dětí a mládeže je nutné brát v úvahu jejich věk, mentální a sociální úroveň a specifika rodinného prostředí a výchovy.

Základním pilířem pro plnohodnotné trávení volného času dětí a mládeže je potřeba odborného dohledu z důvodu nedostatku zkušeností a neznalosti zájmových činností, aby se pro ně volný čas nestal nežádoucím a nic nedávajícím časem. Aby se staly aktivními využiteli plnohodnotného trávení volného času, je potřeba pedagogického dohledu nad aktivitami působící a odpovídající za svoje svěřence v podobě dobrovolníků a pedagogických neprofesionálů (Čech 2007).

Faktory ovlivňující volný čas

Způsob, jakým si organizujeme svůj volný čas, je dle Veselé (2006) ovlivněn různými faktory:

- **Gender** – specifika genderu mají vliv v preferencích aktivit během volného času;
- **Věk** – specifika věkové kategorie ovlivňují preference v trávení volného času;
- **Tělesný stav** – možnosti trávení volného času se odlišují mezi zdravými osobami a osobami s nemocí;
- **Rodinný stav** – rozdílné způsoby trávení volného času jsou typické pro svobodné, ženaté nebo vdané osoby;
- **Profese** – rozvrh volného času se liší v závislosti na typu pracovní doby;
- **Vzdělání** – výběr aktivit ve volném čase souvisí s úrovní vzdělání;
- **Místo bydliště** – preference ve volném čase se odlišují mezi lidmi žijícími ve městě a na venkově;
- **Finanční situace** – možnosti trávení volného času se liší v závislosti na majetku a finančním zabezpečení a jistotách;
- **Roční období** – aktivity ve volném čase se liší podle části roku;
- **Typ dne** – rozdíl mezi pracovním dnem a dnem volna se promítá do aktivit ve volném čase;
- **Osobní hodnoty** – způsob trávení volného času odráží hodnoty, které jedinec vyznává;
- **Rodinné prostředí** – vliv hodnot, zájmů a preferencí ohledně trávení volného času jsou předávány a sdíleny mezi generacemi a tímto se formují způsoby, jakými jednotlivci a rodiny tráví svůj volný čas;
- **Sociální a kulturní prostředí** – způsob, jakým lidé tráví volný čas, je také ovlivněn společenským postavením a kulturním prostředím, ve kterém jedinci žijí.

Volný čas v obci

Je již minulostí, že venkovské oblasti neposkytují možnosti pro aktivní trávení volného času a efektivní sebe uplatňování svých obyvatel. Lidé žijící na vesnici aktivně vyplňují svůj volný čas. Tato skutečnost přináší nové příležitosti pro organizace zaměřené na volnočasové

aktivity v rurálních oblastech. Tento fakt je platný i pro děti a mládež vyrůstající na vesnici, které docházejí na zájmovou činnost v místních volnočasových organizacích.

Většina obcí podporuje tyto volnočasové organizace a aktivity zaměřující se zejména na mladou generaci. Nadále usilují o udržení tradičních a dlouhodobě zavedených spolků pro trávení volného času. Tyto jednotky pravidelně organizují akce pro své členy i pro celou komunitu ve spolupráci s dalšími lokálními spolky.

Řada tradičních akcí v obci je stále živá díky dodržování zvyklostí a obyčejů, které se uchovávají po generace. Příkladem je slavení masopustu, hodovní oslavy a další dlouhodobě udržované tradice. „*Důležité je nezapomínat na svoji historii, památky a přírodní útvary ve svém okolí.*“ (Němec a kol. 2002, s. 118).

Z tohoto pohledu zájem obcí vytvořit náležité podmínky pro tyto aktivity svých obyvatel, zvláště dětí, je validní. Postupně vznikají nová místa, kde mohou děti kvalitně trávit svůj čas. Obec se podílí a investuje finanční částky svých rozpočtů do zřízení dětských hřišť, která nabízí dětem prostor pro pohybové aktivity a hry a zároveň možnost setkávání se s vrstevníky, které je nedílnou součástí v komunikaci mezi věkovými kategoriemi.

Musíme brát i v potaz, že mnoho zákonných zástupců vykonává své povolání ve městech, kam do svého zaměstnání dojíždí, zpravidla preferují volbu zájmových útvarů svých dětí v městském prostředí. I s tímto faktem, vesnické aktivity pracují a snaží se svým obyvatelům nabídnout maximální pohodlí ve výběru aktivit a organizací, kde by mohli trávit svůj volný čas.

3.2 Výchova ve volném čase a její atributy

V šedesátých a sedmdesátých letech minulého století vznikly prognózy týkající se způsobů, jakými budou lidé trávit svůj volný čas, jak na úrovni jednotlivců, tak v rámci společnosti. Tyto predikce vedly k rozvoji mnoha teorií v oblasti výchovy a aktivit ve volném čase z pohledu poskytovatelů volnočasových činností (Roberts 2004).

V průběhu společenského vývoje bylo zjištěno, že organizované vyplňování volného času dětí má zásadní význam. Důvodem je, že cílená pedagogická práce s mladými lidmi pomáhá efektivně využívat jejich volný čas, podporuje formování konstruktivních zájmů a naplňování jejich potřeb, rozvíjí jejich schopnosti a posiluje pozitivní životní hodnoty. Způsob trávení volného času může mít významný dopad na pracovní nebo školní výsledky jednotlivce. Organizované aktivity ve volném čase mohou pomoci zabránit negativním trendům a seriózním

obtížím u mladých lidí, které jsou fenoménem během výchovně-vzdělávacího procesu (např. záškoláctví, šikana, kriminalita, různé formy závislosti apod.)

V uplynulých dekadách se v pedagogické terminologii pojetí výchovy ve volném čase začaly objevovat tři termíny, které charakterizují celkový výchovný vliv.

Dle Hofbauera (2004, str. 18-19) dělíme výchovu na:

- **Výchova formální** – představuje soubor aktivit prováděných ve vzdělávacích institucích jako jsou školy nebo odborná vzdělávací centra. Tento typ výchovy, který je podporován státem, je rozdělen podle věku od základního až po univerzitní vzdělání a je ukončen certifikátem, diplomem nebo jiným platným dokladem o absolutoriu.
- **Výchova informální** – se odvíjí od každodenních interakcí a zkušeností v rodině, na pracovišti, mezi vrstevníky, prostřednictvím médií a dalších okolních vlivů. Tento druh učení, i když může být někdy cílený, je obvykle spontánní, neplánovaný, nesystematický a nekoordinovaný.
- **Výchova neformální** – je zaměřená a strukturovaná činnost, která se neodehrává v rámci formálního vzdělávacího systému a obvykle není zakončena žádným certifikátem nebo jiným platným dokladem. Na rozdíl od informálního učení, neformální výchova vychází z iniciativy dítěte nebo mladého člověka a je realizována prostřednictvím volitelných aktivit, často souvisejících s volnočasovými činnostmi.

V této diplomové práci se primárně soustředíme na informální a neformální výchovu, která se může odehrávat v rámci rodinného prostředí, v kolektivu vrstevníků, nebo v rámci různých organizací, jež děti navštěvují během svého volného času. Jak také Hofbauer naznačuje, tento způsob výchovy zahrnuje také aktivity mimo běžné školní vyučování (Hofbauer 2004).

Funkce výchovy ve volném čase

V současnosti se výchova v rámci volného času zaměřuje na aspekty edukativní, preventivní, zdravotnické a sociální. Každá instituce, organizace nebo zařízení, které se věnuje volnočasovým aktivitám, plní tyto úlohy ve specifické míře a prostřednictvím odlišných přístupů odpovídajících jejich jedinečnému charakteru (Pávková 2008).

Zařízení a instituce, které se věnují volnočasovým aktivitám, využívají své unikátní možnosti a mandát stanovený legislativou k rozvoji dovedností dětí a mladých lidí, naplnění jejich zájmů a potřeb, kultivaci pozitivních hodnot, žádoucích charakterových vlastností a chování. Skrze své výchovné procesy tyto instituce ovlivňují všechny aspekty lidské osobnosti – tělesné, psychické i sociální. Každé vzdělávací zařízení přistupuje k rozvoji osobnosti jedince v souladu se svou specifickou orientací. Aktivity v rámci volného času slouží jako cesta k nabývání nových znalostí, dovedností a zvyků, motivují děti a mladistvé k trvalému vzdělávání a k rozvoji jejich vlastního já. Sebehodnocení praktickými zkušenostmi poskytují pocit satisfakce a kreativnost myšlení v názoru na okolní svět (Pávková 2008).

Podle Pávkové je dalším klíčovým aspektem zdravotní složka, která podporuje zdravý fyzický, mentální a sociální vývoj prostřednictvím následujících přístupů (Pávková 2008, str. 71):

- **Nastavení denního režimu** – je brán ohled na biologické rytmy a specifické potřeby jedince, střídání aktivit a odpočinku, mentálních a fyzických úkonů, individuálních a skupinových činností, stejně jako organizovaných a spontánních aktivit.
- **Podpora pohybových aktivit** – organizace fyzických cvičení a sportovních aktivit venku s cílem vyrovnat nedostatek pohybu způsobený sedavým způsobem života ve škole nebo u počítače doma.
- **Orientace na zdravý životní styl** – podpora správných stravovacích zvyklostí v zařízeních poskytujících stravování pro děti. Odbourávání špatných návyků jako je spěch, hluk, mluvení při jídle a propagace správného pitného režimu.
- **Formování a posilování hygienických návyků** – včetně péče o osobní hygienu, osobní věci, oblečení a obuv. Zařízení přispívají k zdravému duševnímu vývoji skrze příjemné prostředí, hygienicky bezpečné materiály a dostatečný prostor pro aktivity.
- **Dodržování bezpečnostních norem a zásad** – v souladu s relevantními právními předpisy, které by pedagogové měli dobře znát.

Sociální funkce může být interpretována různými způsoby, nejčastěji jako zajištění péče o děti, nabízení bezpečného prostředí a dohled v dobách, kdy jsou rodiče zaměstnáni nebo mají jiné závazky. Tuto roli často zastávají školní zařízení, která se věnují mladším žákům ve školních družinách, stejně jako sociální služby včetně nízkoprahových center a ubytovacích zařízení jako jsou domovy mládeže nebo internáty. Sociální funkce se také realizuje

prostřednictvím navazování nových vztahů ve volném čase, integrace do volnočasových skupin, čímž dochází k posílení komunikačních schopností, sociálních dovedností a společenského chování. Jiným aspektem sociální funkce je snaha o vyrovnávání rozdílů mezi rodinami z hlediska materiálních a psychologických podmínek. V takovém případě mohou děti a mladí lidé, kteří čelí obtížím, nalézt v zařízeních pro volnočasové aktivity nezbytné stimulanty pro svůj osobní rozvoj (Pávková 2008).

Preventivní složka výchovy ve volném čase je stále více zdůrazňována, zejména v oblastech jako jsou drogová a tabáková závislost, alkoholismus, kriminalita, násilnické chování, vandalismus, závislost na digitálních koncových zařízeních, hazardní hry, záškoláctví šikana, xenofobie, rasismus a intolerance. Tato **prevence** se realizuje **na třech úrovních: primární, sekundární a terciární.**

V zařízeních pro volnočasové aktivity se nejčastěji provádí **primární prevence**, která je zaměřena na širokou populaci, zejména na ty jedince, kteří nejsou považováni za kriminálně rizikové.

V některých typech volnočasových zařízení se může realizovat i **sekundární prevence**, která je orientována na skupiny, u nichž již došlo k určitému sociálnímu úpadku, i když zatím jen v mírné formě.

Terciární prevence se soustředí na rehabilitaci osob, které byly postihnuty negativními sociálními jevy, a zabývá se také prací s mladými lidmi, kteří byli dle legislativních právních norem odsouzeni (Matoušek, Kolářková a Kodymová 2005).

Mezi hlavní cíle výchovy během volného času patří podpora jedinců v osvojení si schopnosti správně si organizovat a efektivně využívat volný čas a v rozvoji dovednosti jeho adekvátního ocenění.

Výchova prostřednictvím TJ Sokol

Problémy ideálů výchovného procesu, které byly řešeny již v minulosti, zůstávají tématem k řešení i v současnosti. Tuto skutečnost si uvědomoval již Tyrš, což je patrné z jeho publikace „*Náš úkol, směr a cíl*“ (Tyrš 1992). Klíčovým aspektem k pochopení této problematiky je zaměření se na historii a poznatky metod našich předchůdců.

Hlavní úlohou Sokola je nadále formovat nové generace jak ve fyzickém, tak i v psychickém smyslu bez omezení fyzické způsobilosti. Doba se stále vyvíjí, a proto i Sokol musí být stále připraven na reakci a podporu ve výchově stávajících i následujících generací.

Je zásadní zachovávat povědomí o sokolském ideálu a pěstovat pocit společné identity, a to se soustředěním na fyzickou, morální a mentální výchovu. Již Hodaň na vědecké konferenci v Olomouci v roce 2002 reflektuje otázky týkající se výchovy prostřednictvím TJ Sokol a zobecňuje tyto podněty ve smyslu mravní a duševní výchovy, činnosti podobné jiných organizací, zobecňuje uchopení výchovy mládeže a v neposlední řadě reflektuje sociální rozdíly v rodinách (Hodaň 2003).

Ze zmíněných aspektů je podstatná potřeba zabezpečit i cvičitele, vedoucí oddílů a další pracovníky pro volnočasovou činnost, kteří by pracovali s dětmi a mládeží a jejich kompetenční rozsah měl rozměr nejen z pohledu pedagogického, ale i odborného. Protože role vedoucího v Sokole přesahuje obor tělesné výchovy, zahrnuje také angažmá v oblasti vzdělávání a aktivní účast v organizaci kulturních a edukačních akcí a dobrovolného zapojení se do těchto aktivit (Hodaň 2003). S tím souvisí i podmínky pro činnost v jednotě zaměřené na děti a mládež především vhodným prostorovým podmínkám a zázemím.

Výchova k všestrannosti v TJ Sokol

Sokol se oproti ostatním organizacím orientovaným podobnými entitami společných aspektů liší svou činností v oblastech výchovy a edukace dlouholetého rozsahu. Tímto specifikem je tzv. všestrannost. Pohybové aktivity jsou řízeny dvěma přístupy.

První přístup je orientován na výkonnostní sport, kde hlavním cílem jsou úspěchy v dané sportovní oblasti. (Výkonnostní sport ČOS online)

Druhý přístup, sokolská všestrannost, je určen pro všechny, kteří se věnují cvičení pro osobní potěchu, udržení kondice, radost z pohybu a pro své zdraví.

Všestrannost Sokola je chápána ve dvou rovinách. V užším smyslu jako rozvoj tělesné struktury a funkcí, osvojení si motorických dovedností, rozvoj pohybových schopností a péče o vlastní zdraví v kontextu zdravotně orientované zdatnosti. V širším smyslu je chápán jako systematický, harmonický rozvoj všech fyzických, mentálních a etických aspektů člověka. Cílem všestrannosti oddílů pohybových aktivit je podpora tělesné výchovy, kondice, edukace, mravnosti, estetiky a sociálního života. Tyto dimenze v pojetí komplexního rozvoje osobnosti chápeme jako sokolská všestrannost. (Sport pro všechny ČOS online)

Dle Hogenové se výchova k všestrannosti dá sumarizovat následovně: *„Obsahem programu Sokola je vzájemně provázaný soubor sportovních, pohybových, kulturních a společenských aktivit, které se uskutečňují v tělocvičných jednotách. Tělocvičné jednoty jsou*

nejen nositelem programu, ale prostředím pro utváření mravního postoje sokolství“ (Hodaň 2003, str. 24).

Výchova dětí a mládeže prostřednictvím nabídek volnočasových aktivit TJ Sokol

Sokol, ač není výhradně organizací pro děti či mladé lidi, se převážně věnuje práci s mládeží jako klíčovému a nezbytnému segmentu, své edukační a formovací práci, zaměřenému na volnočasové aktivity pro děti a mladistvé. Výchova dětí a mládeže v Sokole je typicky charakterizována komplexním přístupem, který spojuje tělesný, morální, intelektuální a sociální rozvoj. Sokol přispěl k emancipaci dětí, mládeže a žen ve společnosti. Významným byl také jeho přínos k rozvoji činnosti vzdělavatelské, která je propojena s činností příslušníků různých sociálních vrstev, povolání, politických stran a církví. Organizuje kulturní akce, sportovní činnost a táborovou činnost, a je otevřený pro různé věkové skupiny, od nejmenších dětí po seniory. Touto činností jsou děti a mládež motivováni k volbě volnočasových aktivit v TJ.

Sokol poskytuje široký rozsah aktivit v oddílech pohybových aktivit v souladu s podmínkami pokrývající všechny věkové kategorie:

- **Děti 2–4 roky** – kategorie cvičení rodiče a děti;
- **Děti 4–6 let** – kategorie cvičení pro předškolní děti;
- **Děti 7–11 let** – kategorie mladší žactvo;
- **Děti 11–14 let** – kategorie starší žactvo;
- **Mládež 15–18 let** – kategorie dorost;
- **Dospělí 18 a více let** – kategorie mladší muži a ženy;
- **Senioři 65 a více let** – kategorie starší muži a ženy. (zdroj Členové výboru TJ Dubicko po společné diskuzi)

Oddíly pohybových aktivit se zabývají již dětmi od 2 let, a to ve spolupráci s rodiči. Dále jsou kategorizovány dle oddílů pro předškolní děti, mladší a starší žactvo, skupiny pro dorostence, skupiny pro dospělé a skupiny pro seniory.

Sokol má v současnosti nelehký úkol – nalézt vhodný přístup k mladé generaci. Je důležité pochopit jejich požadavky a možnosti, přizpůsobit jim nabízené aktivity a efektivně s nimi komunikovat a vyřešit problém se zapojením dnešní mladé generace do nabízených aktivit. (Hodaň 2003)

4 Oddíl a pohybová aktivita

V éře moderní doby, kdy neustále eskaluje digitalizace, jsou přetvářeny naše každodenní rutiny a otázka začlenění pravidelné pohybové aktivity do našich životů se stává naléhavější. Pohybová aktivita není pouze základním pilířem pro zachování tělesného zdraví, ale také významně přispívá k duševnímu wellbeingu a kvalitě mezilidských vztahů. Oddíly zaměřené na tyto pohybové aktivity nabízejí nejen prostředí pro rozvoj fyzických dovedností a aktivit tomu relevantních. V anglosaských zemích se často považuje za primární a nejeefektivnější způsob, jak trávit svůj volný čas, zapojením se do fyzických aktivit a sportovních činností (Best 2010).

Význam oddílů stojících ve vztahu k pohybovým aktivitám je důležitým aspektem jejich součinnosti na úrovni fyzické aktivity a jejich prolínajícím se rolím ve formování pevných základů pro aktivní a zdravý způsob života.

4.1 Oddíl

Oddíl v pojetí volnočasové aktivity je vnímán jako organizovaná skupina lidí, obvykle dětí nebo mládeže, která se pravidelně schází a společně se věnuje konkrétní aktivitě nebo zájmu. Aktivita v oddíle může být různorodého charakteru.

Oddíl volnočasové aktivity má několik charakteristických rysů:

- 1. Organizovanost:** Oddíl je veden odpovědnou osobou, která zahrnuje trenéry, vedoucí, učitele nebo jiné organizátory, kteří plánují a koordinují aktivity, tréninky, setkání a události oddílu;
- 2. Společný záměr:** Členové oddílu sdílejí zájem o určitou aktivitu nebo disciplínu a mají společný záměr (zlepšení dovedností, fyzický výkon nebo zážitek);
- 3. Pravidelnost:** Oddíl se setkává pravidelně v určených časech a v určitých dnech, aby společně provozoval svoji aktivitu či disciplínu, což zahrnuje tréninky, cvičení, zkoušky, výlety nebo soutěže;
- 4. Věk:** Oddíly mohou být zaměřeny na určité věkové skupiny nabízející přizpůsobený program, který odpovídá potřebám a schopnostem jejich členů;

5. Sociální a vzdělávací dimenze: Tento fakt zdůrazňuje, že kromě koncentrace na specifické aktivity, oddíl také vytváří prostředí pro mezilidskou komunikaci a vzájemnou spolupráci mezi všemi členy oddílu, dále se učí fungovat v kolektivu, rozvíjí své interpersonální schopnosti a často se účastní různorodých společenských akcí.

Z výše uvedených faktů můžeme oddíl shrnout jako vrstevnickou a sociální skupinu stejného zájmu a potřeb. Skupina stejného zájmu od svých členů očekává chování, které je v souladu s jejími cíli a aktivitami. Naopak, člen, který vnímá přínos svého členství, je ochoten se přizpůsobit očekáváním skupiny, i když by jinak měl odlišný názor.

Skupinu tvoří jednotlivci s unikátními osobnostními rysy, schopnostmi a dovednostmi a své jedinečné zkušenosti přinášejí do skupiny. Síť vztahů, která se mezi členy skupiny vyvíjí, stanovuje jejich pozice, které se pak v průběhu dalšího vývoje skupiny upevňují.

Oddíl jako sociální skupina

Členství v jakékoliv skupině má zásadní vliv na celkový vývoj a formování osobnosti jedince, uspokojuje jeho potřebu být součástí společnosti a naplňuje jeho individuální potřeby, včetně uvědomění si vlastních hodnot.

Definice sociální skupiny se dle pojetí různých autorů liší. Kosek uvádí problematiku definice tak, že „*Skupina je sociální jednotka, která sestává z určitého počtu individuí, jež zaujímají vztahy jednoho ke druhému ve více či méně definovaném statusu a roli, a která udržuje soubor hodnot nebo norem regulující chování jednotlivých členů, a to alespoň v záležitostech týkajících se skupiny*“ (Kosek 2004, str. 111-112). Helus považuje sociální skupinu za „*základní jednotku společnosti jako takové*“ (Helus 2009, str. 154-155). Linhartová definuje sociální skupinu z pohledu počtu účastněných osob: „*Sociální skupina je souhrn dvou nebo několika osob, které mají některé společné cíle, uznávají některé společné hodnoty a normy a jsou v určitém ohledu ve svých rolích na sobě závislé*“ (Linhartová 2008, s. 196).

V kontextu definování pojmu sociální skupiny jsme se zaměřili na její charakteristiku, kategorizaci a rovněž představám procesu v pojetí rozličných autorů, kteří se touto tematikou zabývají.

Oddíl jako vrstevnická skupina

Jsme členy různých kolektivů, a v rámci nich usilujeme o porozumění a ujasnění vztahů, ve kterých se nacházíme, stejně jako o pochopení našich vlastních rolí a cílů skupiny jako celku. Tento proces nám otevírá dveře do fascinujícího světa mezilidských vztahů v rámci skupin, kde každý zároveň prožíváme svoji unikátnost.

Dle Pedagogického slovníku je vrstevnická skupina vymezena takto: „*Skupina dětí nebo mladých lidí přibližně stejného věku a často i s přibližně stejným sociálním statutem. Má významnou úlohu při socializaci jedince, zejména při přechodu k dospělé roli, nabízí určitou ochranu a zázemí, může částečně kompenzovat sociální a citovou deprivaci svého člena*“ (Průcha, Walterová, Mareš 2009, s. 341).

Lidé mají vrozenou potřebu být v kontaktu s ostatními, a prostřednictvím sociálních interakcí si plní mnoho svých potřeb, zároveň jsou tyto interakce klíčové pro jejich osobní růst a vývoj. Již od útlého věku se setkáváme se svými vrstevníky v dětských skupinách, na dětských hřištích či ve volnočasových programech pro děti. Po nástupu do školních lavic dochází k další sociální interakci s vrstevníky, který tvoří vrstevnickou skupinu, ve které děti setrvávají po celou dobu školní docházky. Po ukončení základního vzdělání již nejsou věkově vrstevnické skupiny věkem kategorizovány.

V rámci skupiny se vytváří síť vazeb, skrze které se jedinec od mládí postupně integruje do sociálního prostředí, nabývá zde nezbytné sociální dovednosti, osvojuje si pochopení mezilidských vztahů i sebe sám.

V průběhu získávání zkušeností a formování osobních charakteristik v širokém spektru životních situací dítěte dochází k jeho postupné integraci do sociálních struktur. Během socializačního procesu se jedinec včleňuje do mezilidských interakcí (zvláště těch, které mu poskytují pocit příslušnosti – status, roli, uplatnění, jistotu a bezpečnost) a účastní se kolektivních aktivit. (Helus 2009)

Vztahy mezi vrstevníky jsou klíčovou součástí socializačního procesu jedince, přičemž jejich důležitost spočívá ve frekvenci a hloubce vzájemných interakcí a v jejich dlouhodobém působení na osobu. V období dětství a adolescence mají tyto vztahy zvýšenou relevanci, neboť hrají zásadní roli ve formování identity jedince.

Oddíl v TJ Sokol Dubicko

Oddíl v TJ Sokol je specializovaná skupina jedinců, kteří se sdružují na základě společného zájmu, cíle, dovednosti nebo odbornosti. Členové daného oddílu se pravidelně setkávají, aby společně provozovali a rozvíjeli určité pohybové nebo kulturní aktivity. Oddíl pohybové aktivity v TJ sdílí a respektuje celkové cíle, hodnoty a tradice této širší organizace, zároveň přispívá k její rozmanitosti všestranných aktivit.

Oddíly pohybových aktivit jsou organizované a řízené skupiny s vlastním cvičitelem či cvičiteli, kteří plánují a koordinují různé aktivity, tréninky, zápasy a vystoupení. Členství v oddílu je otevřené pro všechny, přičemž oddíly nabízejí programy pro různé věkové skupiny a úrovně dovedností.

Oddíly pohybových aktivit nejenže poskytují prostor pro fyzické aktivity a zdokonalování dovedností v konkrétní disciplíně, ale také podporují rozvoj společenství, kde se členové mohou setkávat, navazovat přátelství a sdílet společné zájmy a hodnoty. Oddíly se také aktivně a dobrovolně mohou účastnit soutěží, turnajů, přeborů a akcí, kde prezentují své dovednosti jménem TJ Sokol.

Každý oddíl má zásadní roli v životě TJ Sokol, nabízí možnosti pro fyzický i osobní rozvoj a pomáhá udržovat hodnoty celé organizace. (zdroje vlastní)

4.2 Pohybová aktivita

Diskuze o míře pohybové aktivity v dnešní společnosti je stále aktuální téma. Je obecně známo, že pokud nevěnujeme dostatek pozornosti dostatečnému množství pohybové aktivity, může nám to naše tělo později vyčítat negativními zdravotními důsledky. Je předpokládáno, že více jak polovina procent dětské populace má nedostatek pohybových aktivit (Janošková et al. 2018).

Její integrace do každodenního života je investicí do vlastního zdraví a pohody. Naopak chybějící pohybová aktivita může vést k řadě zdravotních obtíží, jak fyzických, tak mentálních. Těmto problémům lze efektivně předcházet již od mladého věku tím, že podporujeme mladší generaci k pohybovým aktivitám a omezujeme u nich čas strávený sedavým způsobem života.

Hra se řadí mezi nejčastější záliby dětí a mládeže všeobecně. Tato přednost je dána vrozenou touhou po pohybu, jež není v průběhu dlouhého sezení ve školních lavicích adekvátně naplňována. Na tuto skutečnost reaguje Kučera, který reflektuje dobu dětí a mládeže ve školních lavicích, která by měla být vyrovnána dostatečným množstvím aktivního pohybu.

Také zdůraznil, že již od útlého věku nedostatek fyzické aktivity ovlivňuje značné množství času stráveného s komunikačními prvky využívající digitální technologie, což je v současnosti fenoménem doby. (Kučera a kol. 2011)

Aspekty pohybové aktivity

Aktivní pohyb je zásadní a přirozenou podmínkou pro udržení zdravého fungování tělesných funkcí a člení se do kategorií běžná, bazální strukturovaná, neuspořádaná, sportovně, na podporu zdraví zaměřená, pod vedením učitele, trenéra, kouče či cvičitele. (Hendl a Dobrý 2011). Cvičením se podporuje fyzická kondice, zlepšuje se pocit psychického blaha, zvyšuje se odolnost proti stresu a slouží jako prevence jiných zdravotních potíží, jako je například obezita. Pravidelnou fyzickou aktivitou a aktivním životním stylem lze všeobecně těmto zdravotním problémům předcházet. Jejich výskyt je u mladistvých stále častější. Pohybové aktivity navíc přispívají k sociální integraci.

Vzhledem k tomu, že pohybová aktivita není jen prvkem, který má příznivý vliv na naši fyzickou kondici, je důležité si být vědomi i jejích dalších aspektů, obzvláště těch, které se týkají psychické obnovy, regulace a uvolnění, a které pozitivně ovlivňují lidskou psychiku. (Machová, Kubátová 2015)

Pohybová aktivita hraje také klíčovou roli v procesu společenského začlenění osob a její dopad má posilující účinky na sebeúctu a pozitivní zpětnou vazbu ze strany společnosti. Lidé jsou rádi za obdiv nebo pochválení. Tento fakt je klíčovým v pohybových aktivitách pro děti a mládež.

Proces socializace závisí na dostupných příležitostech, časem se vyvíjí a je ovlivněn také interakcí s okolním prostředím (Coakley 2001). Tato socializační platforma je založena na základě sociálních skupin a oblastí, kde se účastníci pohybové aktivity seznamují, sdílejí společné cíle a navzájem komunikují, přičemž jsou ovlivňováni určitými normami chování (Slepička, Hošek, Hátlová 2006). Tato reflexe buduje a udržuje mezilidské vztahy. Pro děti a mládež jsou klíčovými milníky setkávání se s ostatními účastníky stejného zájmu, jejich vzájemné spolupráce a pocitu sounáležitosti.

Správná pohybová aktivita by měla odpovídat výše zmíněným faktům, a především přizpůsobena osobním zájmům a potřebám, které jsou důležité pro volbu takové formy aktivity, která jednotlivci přináší radost a podněcuje ho k udržení pravidelného režimu. Přitom aktivita, která je systematicky organizována, je obvykle řízena profesionálem, jako je učitel, kouč nebo cvičitel.

Pohybové aktivity dle režimu dětí

Pro tělo není důležité, zda se zapojuje do sportovního klání, odpočinkové činnosti nebo pracovní tělesné námahy, přestože sportovní soutěže mohou pro dnešní děti představovat lákavou aktivitu. Nejdůležitějším faktorem pohybové aktivity je prvotně zdraví.

Specifika pohybové aktivity nejsou rozhodující; do úvahy se bere i každodenní aktivita, při které si ani neuvědomujeme, že svou aktivitou vytváříme pohyb. Důležitost pohybu se vztahuje na všechny bez věkového omezení a je členěn dle intenzity zátěže dané aktivity.

Hodnotit pohybový režim dětí bez zohlednění faktorů jako jsou jejich denní rutina, sociální prostředí, zdravotní stav a dalších prvků, které ovlivňují jejich každodenní aktivitu a pohybové návyky, může vést k nesprávným závěrům (Sigmund, Sigmundová 2015). Optimální pohybový režim dětí by měl být komplexní a rozvíjet se podle klíčových principů, které jsou odvozeny a upraveny z edukačního programu RVP (2014 online).

Tyto principy lze shrnout do šesti základních priorit (6 P), jež představují základní rámec pro zdravý pohybový režim:

- 1. Pravidelnost:** Děti by měly být aktivní každý den. Pravidelný pohyb je základem pro udržení dobrého zdraví a rozvoje;
- 2. Pestrost:** Aktivity by měly být různorodé, zapojovat různé druhy pohybu a využívat různé úrovně Pyramidy pohybu pro děti, aby byl rozvoj komplexní a vyvážený;
- 3. Přiměřenost:** Intenzita pohybu by měla odpovídat individuálním schopnostem a potřebám dítěte. Přiměřená námaha je prospěšná a normální – je zdravé se trochu zadýchat;
- 4. Příprava:** Před fyzickou aktivitou je důležitá správná příprava, včetně rozvičení, a dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny při pohybu;
- 5. Pravdivost:** Je důležité, aby děti pochopily, že ne každý může být vrcholovým sportovcem. Pohyb by měl být především zdrojem radosti, zlepšování osobní zdatnosti a podporou zdraví, nikoli zdrojem stresu nebo tlaku;
- 6. Pitný režim:** Dehydratace může negativně ovlivnit výkon a celkové zdraví. Děti by měly pít dostatek vody, zejména během aktivit, kdy dochází ke zvýšené potřebě kvůli pocení.

Tyto principy tvoří základ pro zdravý a vyvážený pohybový režim, který podporuje fyzický a mentální rozvoj dětí, zároveň respektuje jejich individuální schopnosti a potřeby.

Obr. 1. Pyramida pohybu a výživy v edukačním programu Pohyb a Výživa

(Metodický portál RVP online)

5 Charakteristika období věku dětí a mládeže

Tato diplomová práce se především věnuje komplexnosti výchovy volného času dětí a mládeže. Z důvodu používání této terminologie během celé práce je pojmové vymezení "dítě" a "mládež" nezbytné. Je tedy více než žádoucí prozkoumat a objasnit tyto rozdílné perspektivy a pochopit, jak jsou tyto pojmy aplikovány a jakou roli hrají v různých aspektech společenského a právního uspořádání dle kategorizace věkového období.

Definice pojmového vymezení "dítě" a "mládež" se může rozcházet v závislosti na specifickém legislativním, sociálním nebo vzdělávacím kontextu, které vymezuje Kutý ve své publikaci:

Termín "dítě" v rámci občanského a rodinného práva může být chápán jako doživotní trvalý rodinný vztah bez ohledu na věk, v rámci mezinárodního práva a některých státních regulací se tento termín typicky aplikuje na jedince do 18 let. V českém právním prostředí a v kontextu specifických programů se hranice pro kategorii "dětí" obvykle stanoví na 15 let.

Termín "mládež" pokrývá širší rozsah věkových skupin, od mladistvých ve věku 15 až 18 let, přes osoby do 26 let v kontextu různých slev a benefitů, až po jedince ve věku až 35 let v závislosti na konkrétním kontextu. Z pohledu pedagogiky je mládež vnímána jako skupina připravující se na životní úkoly a otevřená výchovným vlivům. (Kutý 2007)

V empirické části budeme provádět výzkum u dětí a mládeže od věku 7 let, z důvodu provedení výzkumného šetření, kde jsou schopni díky čtenářské gramotnosti, se daného šetření účastnit. Proto následující charakteristika období věku a dětí a mládeže bude specifikovat věk 7 let jako zásadní věkovou hranici.

5.1 Charakteristika období mladšího školního věku

Období mladšího školního věku je kategorizováno dětmi ve věku **6-7 let**, kdy obvykle nastupují do školy, až do věku **11-12 let**, kdy dochází k pohlavnímu dospívání.

Mladší školní věk se rozčleňuje do dvou fází: do **období raného školního věku** a do **období středního školního věku**. Raný školní věk, někdy nazývaný jako "přechodová fáze", se týká dětí ve věku 6-7 let až 8-9 let. Toto období je typické postupným zvykáním dětí si na školní prostředí a kolektiv, kde si osvojují základní schopnosti literární, gramatické a matematické dovednosti. Na druhou stranu, střední školní věk pokrývá věkový rozsah 8-9 let

až 11-12 let, tedy období před přechodem dětí na druhý stupeň základní školy. Toto období je již stabilnější, a děti jsou obvykle již zvyklé na prostředí školy. (Thorová 2015)

Právě vstup do školy představuje pro každého jednotlivce i jeho rodinu významný krok v sociálním vývoji. Dítě se přemísťuje z fáze nezatíženého dětství do etapy, kde se setkává s prvními závazky. Začátek školní docházky představuje pro dítě řadu nových situací, na které se musí adaptovat. Kropáčková (2008) tyto změny pro dítě reflektuje jako:

- adaptace na prostředí školy;
- nutnost dodržovat stálý denní řád;
- dodržování školních pravidel (přechod od hraní k učení jako hlavní činnosti);
- přijetí nových rolí jako žáka a spolužáka;
- závazky spojené se školní výukou;
- setkání s novou skupinou rovnocenných vrstevníků;
- požadavky na zvýšenou nezávislost a odpovědnost;
- interakce s učiteli ve třídě.

Toto období je typické pro řadu podstatných tělesných, sociálních, duševních a citových transformací.

Tělesný a motorický vývoj mladšího školního věku

V mladším školním věku se vyskytuje fáze, kdy růst není tak intenzivní, ale přesto probíhá zrání různých tělesných systémů a zdokonalování motorických schopností. Obvykle se v tomto věku u děvčat vyskytuje urychlený růst, který se kolem osmého roku života začíná zpomalovat, současně se zvyšuje odolnost těla. Vývoj kostry ještě neproběhl do konce, dochází k modelaci páteře, srůstání kostí v oblastech ramenou a pánve, transformaci lebky a dalším anatomickým změnám. U některých dívek se začínají objevovat první známky dospívání, jako je růst prsou a ochlupení. Obličejové rysy této věkové kategorie se pomalu formují do podoby dospělého. Dívky v tomto věku obvykle vykazují mírně rychlejší růst než chlapci. Děti v tomto věku mají v porovnání s dospělými poměrně velké srdce, což pozitivně ovlivňuje krevní oběh, umožňující rychlé navrácení srdečního tepu do normálních hodnot po tělesném nebo psychickém zatížení. Dýchací soustava je povrchní a pro pokrytí zvýšené potřeby organismu na kyslík se zvyšuje i dechová frekvence. (Vilímová 2002)

S postupujícím časem se motorické dovednosti dítěte v tomto období stabilizují a jeho pohyby nabývají na účelnosti, svižnosti, přesnosti a koordinaci, což vede k posílení jak rozsáhlé, tak detailní motoriky. Dítě vykazuje přirozený elán pro pohyb. V tomto věku je běžná neplánovaná aktivita v oblasti motoriky u dětí, jejich nadšení pro pohyb, soutěživost, emocionální prožívání a organický rozvoj kondičních a koordinačních schopností, spolu s faktory sociálního prostředí, tvoří optimální základ pro motorický pokrok. (Bursová, Rubáš 2001)

Motorický rozvoj je ovlivněn nejenom vnitřními predispozicemi, ale také vnějšími faktory, které mohou podporovat a stimulovat dítě, nebo naopak jeho rozvoj brzdit (Šimičková – Čížková a kol. 2008).

Emoční a sociální vývoj mladšího školního věku

Emoce jsou neodmyslitelným elementem každého období věku a každé toto období doprovází určitá charakteristika. Specifickým rysem emocí dětí v mladším školním věku je snižování nestálosti a impulsivity, zároveň se rozvíjí emoční pochopení, odolnost proti stresu a schopnost sebeřízení. V tomto věku jsou děti často pozitivně naladěné a klidné. V tomto období věku si začíná dítě formovat své etické principy a názory.

Aby se emoční inteligence správně rozvíjela, vyžaduje to určité podmínky, podobně jako je tomu u kritického a kreativního myšlení, a je nutné na emoční inteligenci průběžně a cíleně pracovat. Dítě by mělo být vedené k respektování, schopnosti kooperace, naslouchat druhým a k upřímnosti ve vnímání sebe i okolního světa. Je zásadní, aby se naučilo projevovat a přijímat láskyplnou péči. Toto všechno je proces, který vyžaduje nepřetržité učení a rozvoj po celý život. (Herman 2008)

Tato doba je také zlomem ze stádia her na orientaci a inklinaci k zájmovým činnostem různorodého typu, a s tím spojených organizací, které jim přináší pocity štěstí a tímto se zařazují do procesu socializace. Tyto zájmové útvary podporují integraci dětí a mládeže tohoto věkového období do skupiny. Díky tomu se naučí pochopit důležitost respektování pravidel, zvládá se vyrovnat jak s úspěchem, tak s neúspěchem, naučí se ovládat své emoce, překonávat únavu a nespánek a soustředit se na daný úkol. A právě skrze tyto aspekty se dítě učí mnoha věcem a připravuje se tak na budoucí práci i život (Čáp, Mareš 2007).

5.2 Charakteristika období staršího školního věku

Podle Vágnerové (1999, s. 157) se věkové rozmezí staršího školního věku či rané adolescence pohybuje mezi **11 a 15 lety**, což se také často označuje jako **doba pubescence**. Během tohoto období prochází mladiství komplexními změnami, které ovlivňují všechny aspekty jejich osobnosti: biologické, psychické a sociální. Nejvíce patrné jsou tyto změny v oblasti tělesného, pohlavního vývoje a emočními výkyvy, které jsou ovlivněné hormonálními změnami. Toto období také koresponduje s časem, kdy mladí lidé končí svou povinnou školní docházku a začínají se podílet na rozhodování o své budoucí kariéře. Tato fáze je považována za radikální období a je charakterizována značnými vývojovými turbulencemi. Současně dochází k rozvoji schopnosti abstraktního myšlení a logického uvažování. Jedinec hledá sám sebe a svoji vlastní cestu životem bez pomoci blízkého okolí a sociálních asociací. *„Identita je celoživotním tématem, především však tématem pubescence a adolescence, tedy zhruba od 12 do 20 let“* (Říčan 2010, s. 171). *„Dospívající hledá nový smysl vlastního sebepojetí a jeho kontinuity a osvojuje si nové kompetence a získává nové role, s nimiž se musí nějak vyrovnat a zaujmout k nim nějaký postoj“* (Vágnerová 1999, s. 168).

Tělesný a morální vývoj staršího školního věku

V tomto období věku je tělesná transformace výsledkem změn v hormonální aktivitě. Tyto změny se projevují proměnlivostí emočního stavu, vyšší nestabilitou a sklonem reagovat přehnaně i na obvyklé situace (Vágnerová 1999). U dívek se puberta obvykle rozvíjí dříve a jejich sekundární pohlavní znaky jsou více zřetelné. Navíc je pro mladé lidi důležité, aby se naučili akceptovat svůj měnící se fyzický vzhled a vyrovnali se s touto transformací těla. Tento fakt má také vliv na přikládání velké váhy svému zevnějšku. Usilují o to, aby byli přitažliví pro své okolí, což jim zároveň poskytuje pocit sebevědomí a není výjimkou, že jejich styl oblékání dle trendů nebo stylu dané skupiny, kterou se jednotlivec obklopuje. Pubescenti se porovnávají s převládajícími ideály krásy a snaží se tyto ideály napodobit, přičemž dívky jsou často ochotny věnovat významné úsilí, aby dosáhly co nejatraktivnějšího vzhledu. *„Úprava zevnějšku a oblečení se stává prostředkem k vyjádření identity“* (Vágnerová 2007, str. 329).

Z morálního pohledu je toto období časem postupného vytvoření si vlastních souborů morálních zásad jedince, jež jsou v souladu s obecně uznávanými normami, avšak zároveň umožňují prostor pro individuální úsudky. Často je již v tomto věku možné pozorovat přechod

k nejvyššímu vývojovému stadiu morálního vědomí. (Vágnerová 2007)
I vlivem motorického vývoje a zdokonalování si dovedností v tomto směru si pubescenti rozšiřují a prohlubují volnočasové zájmy – zvýšený zájem o sport, literaturu a umění (Langmeier, Krejčířová 2006).

Emocionální a sociální vývoj staršího školního věku

Toto období je typické pro emocionální výkyvy. Zvýšená citlivost v emocích se projevuje intenzivními emočními výjevy, které jsou často nečekané. Proměna v emocionální sféře může být z vnějšku viděna jako zvýšená impulzivita a pokles schopnosti sebekontroly (Vágnerová 2007). Adolescenti mají tendenci reagovat nadměrně i na obvyklé situace a často si nejsou sami jisti, jak interpretovat své pocity. Dalším aspektem tohoto období, který může být pro okolí obtížný, je proměnlivá nálada nebo nevhodné chování.

Souvislost mezi emocionálním rozvojem a zdokonalením individuálních psychických vlastností je zřetelná. Dospívající se stává více zaměřeným na cíle, projevuje větší vytrvalost v úsilí a jeho schopnost sebeřízení se zvyšuje. Přesto je důležité poznamenat, že na tento fakt má značný dopad motivace jednotlivce k práci a jeho aktuální emoční stav.

V období puberty dochází také ke změně v sociálních rolích adolescentů. Často odmítají své podřízené postavení vůči rodičům a učitelům, přijímají tyto authority jen pokud je považují za zasloužilé. Tento neustálý konflikt s autoritami je typickým rysem puberty, protože adolescent si snaží vybudovat vlastní autoritu. V tomto věku roste význam vrstevnické skupiny, zatímco vliv rodiny slábne. Pozice, kterou si mladí lidé vytvoří ve své vrstevnické skupině, je pro ně velmi důležitá a jsou ochotni udělat cokoli, aby si získali uznání a respekt ve skupině. Pro každého je důležité získávat zkušenosti v sociální komunikaci a interakci, což znamená rozvíjet co nejširší škálu mezilidských vztahů. Největší vliv z hlediska socializace má kromě rodiny, školy a vrstevníků, také instituce zaměřené na volnočasové aktivity. (Vágnerová 2007)

5.3 Charakteristika období adolescence

Současné pojetí adolescence ukazuje na jeho komplexnost z hlediska sociálních, kulturních a psychologických aspektů, s typickým životním stylem. Dospívání z hlediska odborné literatury již není jen přechodnou fází nebo spojnicí mezi dětstvím a dospělostí, ale představuje období s významem a hodnotou z psychologického pohledu.

Adolescence je fáze v lidském životě, která slouží jako most mezi dětstvím a plnoletostí a je věkově rozdělena od **11. do 20. roku** života. Vágnerová dělí toto období na **ranou adolescenci** (11. – 15. rok života) a **pozdní adolescenci** (15. – 20. rok života) (Vágnerová 2012). V tomto období se jedinec posunuje od závislosti na ostatních k dosažení nezávislosti, od spoléhání se na zákonného zástupce k vlastní soběstačnosti a od vnějšího řízení učení k iniciativě vlastního vzdělávání. Každý mladý člověk v této fázi se liší v závislosti na intenzitě zkušenosti. Během tohoto období dochází k úplné transformaci osoby v různých aspektech.

Tyto aspekty jsou ovlivněny sociálními a kulturními faktory, které formují očekávání a normy, jež společnost klade na mladé lidi během tohoto období. Biologické přeměny ovlivňují fyzický vývoj, sociální přeměny se dotýkají postavení jedince ve společnosti, zatímco psychické přeměny zahrnují procesy myšlení a vnímání. Tyto změny během dospívání jsou vzájemně propojené.

V tomto období značně narůstá důležitost vrstevnických skupin, zatímco vliv rodinného prostředí se postupně snižuje. Mladí lidé zažívají první vztahy a sexuální zážitky, které často následují po období objevování vlastní sexuality. Zvláště se rozvíjí schopnost abstraktního uvažování, do popředí se dostávají specifické talenty, emocionální prožívání se stává bohatším a emoční nestabilita se postupně vytrácí. Adolescence také přináší přijetí nových sociálních rolí a postupnou stabilizaci identity jedince.

Tělesný a morální vývoj adolescentů

V době adolescence dochází k ukončení tělesného vývoje. Vzhled se v tomto období stává zásadním aspektem, jelikož osobnostní tělesnost nabírá na sociálním významu.

Adolescent svou fyzickou podobu srovnává s vlastnostmi svých vrstevníků, současným ideálem krásy a hodnotí ji na základě reakcí ostatních. Dospívající se vnímá jako soubor různých schopností a charakteristik. Zabývá se svou fyzickou prezentací, intenzivně se soustředí na svou tělesnou podobu, někdy až s nadměrným zaujetím pro vlastní obraz. Z tohoto pohledu je vzhled zásadním prvkem identity. Mladí lidé jsou vysoce vnímaví vůči jakýmkoli malým nedokonalostem ve svém vnímání sami sebe. Je vysoce ceněno, když je mladý člověk považován za přitažlivého pro opačné pohlaví. Mezi vrstevníky se rozvíjí konkurence v oblasti atraktivity (Vágnerová 2012).

Dívky i chlapci, nespokojení se svým vzhledem, jsou ochotni investovat mnoho úsilí, aby něco změnili. Věnují se dietám a pravidelnému cvičení. Pocit nutnosti dosáhnout nejvyšší

možné fyzické přitažlivosti je silný a může být stresující. V období adolescence kromě vzhledu je velice důležitým činitelem oblečení. Vlivem stylu oblékání je z pohledu adolescentů postoj k sebe samému, vlastních přesvědčení a názorů, které jsou ovlivněny vzory z vrstev idolů, které adolescenti obdivují.

Stabilizace osobní identity podle vlastních kritérií nastává až v pozdější fázi tohoto období.

Adolescence je obdobím, ve kterém převládá takzvaná konvenční morálka (Macek 2003). Tento typ morálky vychází ze zásad, které mladý člověk přejímá pozorováním chování ostatních ve svém okolí v různých situacích. V adolescenci je důležité získat uznání od těch, na jejichž názoru jim záleží, což je vede k přizpůsobení se s cílem vyvarovat se jejich nesouhlasu. Klíčovým prvkem v socializačním procesu je přijímání morálních zásad a hodnot společnosti. Mladí lidé si uvědomují potřebu adaptace na společenské normy pro své začlenění do společnosti, avšak jejich přijetí těchto norem není bezvýhradné a morálka je odvozena z chování lidí v našem okolí, která formuje naše chápání povinností a spravedlnost. Dle tohoto pojetí se může u každého individuálně lišit. Tudíž ne všichni v tomto věkovém období adaptují běžně akceptované normy a hodnoty, což může signalizovat odpor proti omezeným možnostem zaujmutím vhodné role ve společnosti nebo vyjadřovat touhu být akceptován. V situacích, kdy pozitivní forma seberealizace není dostupná, mohou adolescenti směřovat k její negativní alternativě a morálku vnímat jako konflikt s přáními a ambicemi člověka, který je vnucován osobám zvenčí.

Emoční a sociální vývoj adolescentů

V období dospívání dochází k rozvoji složitějších emocí, vytváření hlubokých přátelských vztahů a prožívání lásky. Tyto emoce bývají bipolární. Tato emoční nestabilita se však s časem zmírňuje a stabilizuje vlivem vyváženosti hormonů a tělesné a duševní zralosti. Můžeme tedy v tomto období pozorovat významný pokrok v emocionální dimenzi osobnosti. Mladý člověk se naučí lépe zvládat svou sebekontrolu, rozumět svým emocím, posuzovat je a lépe je ovládat (Taxová 1987).

Mladý člověk v období dospívání si uvědomuje, že kritika přichází v různých formách a z mnoha směrů. Emoce dospívajících se díky jejich zaměření na vnější svět stávají intenzivnějšími a širšími. Osoba, která dosáhla zralosti, najde rovnováhu mezi svými emocemi a rozumem a je schopna čelit problémům.

Fáze dospívání představuje přechod k dospělému věku, který je spojen s charakteristickými znaky socializace. Dospívání z hlediska období je významné pro společnost, neboť dochází k začlenění klíčových společenských rolí do identity mladého člověka. Díky osvojeným sociálním dovednostem získaným během života a rozvoji nových emocionálních schopností si adolescenti rozšiřují schopnosti potřebné pro plnění společenských úloh. V rámci socializačního procesu si mladí lidé osvojují nové role a zdokonalují stávající.

Různé vztahy, sociální skupiny a instituce hrají klíčovou roli v osobnostním rozvoji dospívajících a při formování jejich společenských rolí a postavení. Budování přátelství má pozitivní vliv na emoční stabilitu a pohodu dospívajících. Význam vztahů s rodiči a dalšími autoritami se liší; v případě rodinných vztahů dospívající usiluje o vyrovnání své pozice, zatímco ve vztazích s vrstevníky se soustředí na posílení vlastního sebevědomí (Macek 2003).

6 Shrnutí teoretické části práce

Primárním cílem teoretické části diplomové práce bylo popsat podrobný souhrn základních pojmů a termínů týkajících se zkoumané problematiky výchovy ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko. K vytvoření této části došlo prostřednictvím studia pečlivého výběru a průzkumu relevantní odborné literatury, která se o tuto problematiku opírá. Struktura teoretického základu předložené práce byla členěna do pěti kapitol, každá se zaměřením na odlišnou tematickou oblast zkoumané problematiky. Šestá kapitola se věnuje shrnutí teoretických poznatků.

V první kapitole teoretické části se popisovala historie a současná činnost organizace TJ Sokol, která je významnou částí české národní identity a kultury. Následně se zabývala vznikem Sokola, jeho vývojem, činností během historických událostí v průběhu světových válek, a jeho útlumem během komunistické éry. Kapitola také popsala obnovu Sokola po roce 1989 a jeho současné poslání a strukturu. V poslední části první kapitoly byla objasněna symbolika Sokola a její ideály, včetně charakteristiky výchovného programu a byla popsána aktuální příprava na XVII. všesokolský slet v roce 2024. Cílem této kapitoly bylo poukázat na historický základ této organizace, jakožto nejstarší tělovýchovné instituce naší republiky a představit její stavební kámen činnosti, opírající se o historická fakta a vyznávání hodnot českého národa.

Druhá kapitola teoretické části věnovala pozornost tělocvičné jednotě Sokol Dubicko, její historii, strukturu, činnosti a nabídce volnočasových aktivit. V kapitole byl popsán její vznik, vývoj i úloha v místní komunitě, která v obci Dubicko představuje důležitého veřejného činitele přispívající k podpoře zdravého životního stylu, výchovy k občanským hodnotám a integraci různých věkových skupin do společenských aktivit a dění v obci. Kapitola také objasnila organizaci a správu jednoty, její zapojení do širší sokolské komunity a nabídku volnočasových programů zejména pro děti a mládež. V neposlední části této kapitoly byly charakterizovány konkrétní oddíly pohybových aktivit, programy a akce, které TJ pořádá, a jejich přínos pro místní obyvatelstvo a rozvoj komunitního života. Cílem této kapitoly bylo poskytnout ucelený pohled na Tělocvičnou jednotu Sokol Dubicko, zahrnující její historii, strukturu a nabízené aktivity. Zdůrazněna byla její role v komunitě a přínos k podpoře fyzického, sociálního a kulturního rozvoje širokého spektra lidí.

Třetí kapitola teoretické části diplomové práce se zajímala o výchovu ve volném čase dětí a mládeže z pohledu multifunkčního procesu, který podporuje jejich celostní rozvoj a přispívá k jejich osobnímu růstu a sociální adaptaci. V této kapitole byl zdůrazněn význam

správného využívání volného času dětí a mládeže, vliv rodiny, pedagogického ovlivňování přístupu v průběhu volnočasových aktivit a v neposlední řadě význam venkovských oblastí jako stávajících dynamických prostředí pro trávení volného času, včetně Tělocvičné jednoty Sokol, která nabízí široký rozsah aktivit zaměřených na různé věkové skupiny a přispívá k formování hodnot a dovedností mladých lidí. Cílem kapitoly bylo poskytnout hlubší pochopení role a významu výchovy ve volném čase pro děti a mládež průzkumem různých faktorů, včetně rodinného prostředí a sociokulturních aspektů, které ovlivňují volnočasové aktivity mladých lidí. V kapitole byla zdůrazněna rozhodující úloha TJ Sokol v podpoře rozvoje, vzdělávání a sociální integrace dětí a mladistvých.

Ve čtvrté kapitole této diplomové práce byla zdůrazněna rostoucí důležitost oddílů a pravidelné pohybové aktivity ve světě ovlivněné digitalizací a jejich pozitivní vliv na fyzické, psychické a sociální zdraví jedinců v jejich vzájemné prolínivosti. Kapitola zmínila i roli oddílů a pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko, které poskytují organizovaný prostor pro různorodé věkové skupiny podporující nejen fyzický rozvoj, ale i sociální a vzdělávací aspekty. V závěru kapitoly byla zdůrazněna nutnost začlenění pravidelné fyzické aktivity do každodenního života dětí a mládeže, přičemž bylo přihlíženo k jejich individuálním potřebám a podmínkám, s cílem podpořit zdravý životní styl a optimální sociální integraci. Cílem této kapitoly bylo zdůraznit význam pravidelné pohybové aktivity a role oddílů v jejím začleňování do života dětí a mládeže a přínosy pohybové aktivity v oddílech, které z pohledu fyzického, psychického a sociálního ohledu zdůrazňují význam komplexního přístupu k integraci do každodenní rutiny mladých lidí.

V páté kapitole práce byl poskytnut komplexní pohled na období věku dětí a mládeže, zdůrazněním variability v definicích "dítě" a "mládež" v různých sociálních a právních kontextech a byl zvýrazněn význam přizpůsobení výchovných a volnočasových aktivit jejich specifickým potřebám a vývojovým fázím charakteristikou období mladšího školního věku, období staršího školního věku a období adolescence. V této kapitole byly zdůrazněny klíčové změny a výzvy spojené s různými etapami mladšího, staršího školního věku a pubescence, včetně tělesného, emocionálního, sociálního a morálního vývoje s cílem poukázat na potřebu podpory při vedení a přístupu těmito vývojovými obdobími. Cílem této kapitoly bylo prozkoumat a objasnit charakteristické rysy a definice pojmu "dítě" a "mládež" ve vztahu k různým věkovým obdobím, a zdůraznit důležitost pochopení těchto definic pro účely výchovy a vzdělávání ve volném čase poskytnutím pohledu na různé fáze vývoje dětí a mladistvých s důrazem na význam adekvátního přístupu v jejich výchově a volnočasových aktivitách dle jejich specifické potřeby ve vývojové fázi.

II. EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část diplomové práce navazuje na teoretický rámec předložené práce a zahajuje tuto část posouzením aktuální situace v problematice výchovy ve volného času dětí a mládeže prostřednictvím činnosti v zájmových útvarech pohybových aktivit ve volnočasových zařízeních. Následující část je zaměřena na stanovení cílů práce, definování klíčových výzkumných otázek a hypotéz, které jsou navrženy k odhalení statisticky významných rozdílů mezi zkoumanými proměnnými. Tato část dále pokračuje identifikací a kontaktováním cílové skupiny respondentů, specificky dětí a mládeže ve věku 7–20 let docházejících do oddílů pohybových aktivit TJ, skrze vedoucí daných oddílů a prostřednictvím dotazníku o 21 otázkách. Získané informace byly poté podrobeny analýze a vyhodnocení prostřednictvím stanovených výzkumných otázek a otestováním vymezených hypotéz.

7 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky

Aktuální zhodnocení stavu problematiky výchovy ve volném čase dětí a mládeže prostřednictvím zájmových útvarů pohybových aktivit ve volnočasových zařízeních v České republice poukazuje na několik klíčových charakteristik.

Úroveň zapojení dětí a mládeže do zájmových útvarů pohybových aktivit ve volnočasových zařízeních je poměrně vysoká, avšak existují regionální disparity, které mohou ovlivňovat přístup a účast na různých typech aktivit. Druhým aspektem je rozmanitost nabízených zájmových útvarů a pohybových aktivit, které umožňují dětem a mládeži zapojit se do široké škály programů, od sportovních přes kulturní a vzdělávací. Tato rozmanitost pomáhá naplňovat různé zájmy a potřeby.

V současnosti přístupnost z hlediska informačních medií těchto nabídek zájmových útvarů pohybových aktivit ve volnočasových zařízeních se obecně považuje za vyhovující, ale může být omezující pro rodiny žijící v určitých oblastech nebo pro ty s omezenými finančními prostředky. Tento faktor může výrazně ovlivnit přístupnost dětí a mládeže se účastnit zájmových útvarů pohybových aktivit ve volnočasových zařízeních. Co se týče dopadu na rozvoj, zájmové útvary pohybových aktivit jsou prospěšné pro svůj fyzický, ale i sociální a kognitivní rozvoj účastníků, což vede ke zlepšení dovedností jako jsou týmová práce, komunikace a sebevědomí.

Z hlediska podpory a dostupných zdrojů není situace jednoznačná. Zatímco některé oblasti a programy zájmových útvarů pohybových aktivit ve volnočasových zařízeních jsou dobře podporovány, jiné trpí nedostatkem financí, vybavením nebo kvalifikovaným personálem. Existuje tedy naléhavá potřeba další podpory a investic do této oblasti, aby se zajistila kontinuita a rozvoj těchto důležitých zájmových útvarů s volnočasovými aktivitami pro děti a mládež.

Pro správné posouzení aktuální situace v oblasti výchovy ve volném čase dětí a mládeže, zejména v kontextu zájmových útvarů pohybových aktivit v rámci českých volnočasových organizací, je nezbytné začít s analýzou studií a průzkumů, které se této problematice věnovaly v České republice.

Problematikou sledované situace se zabýval PhDr. Vladimír DUBSKÝ, CSc. z výzkumného oddělení NÁRODNÍHO INSTITUTU DĚTÍ A MLÁDEŽE MŠMT ČR již v roce 1994. Výzkum s názvem *Srovnávací analýza výzkumu zájmu dětí a mládeže ve volném čase a možnosti jejich realizace* byl koncipován do analýzy prací zabývajících se hlediskem volného času dětí a mládeže, analýzy realizace zájmů dětí a mládeže ve volném čase, úloze

státu pro realizaci zájmů dětí a mládeže ve volném čase a námětům pro další práci v oblasti volného času dětí a mládeže v devadesátých letech. Cílem zpracování tohoto tématu mělo směřovat k poskytnutí aktuálních informací o současném stavu zkoumaných oblastí, se zvláštním důrazem na vztahy mezi státem a jeho institucemi, obcemi, nevládními organizacemi, školami, rodinami a volným časem dětí a mládeže, a také k identifikaci možných změn v této oblasti ve srovnání s minulými studiemi. Analýza byla zpracována na základě 13 uvedených prací a studií v srovnávací analýze, které se zabývaly poznatky z hlediska volného času dětí a mládeže. Vyhodnocení analýzy v oblasti výchovy ve volném čase dětí a mládeže ukázalo na význam rodiny, školy a volnočasových organizací v procesu jejich sociálního a pohybového rozvoje. Z pohledu preferencí volnočasových aktivit se mění s přibývajícím věkem, což vyžaduje rozmanité a přístupné volnočasové programy. Dále autor poukázal na potřebu dalšího průzkumu vlivu občanských sdružení a úlohy státní správy v podpoře volnočasových aktivit. Celkově výstupy z této studie zdůraznily nutnost komplexního přístupu k volnočasové výchově, který by zahrnoval široké spektrum společenských institucí a podporoval by různorodé zájmy dětí a mládeže. (DUBSKÝ 1994 online)

Publikovaných prací týkajících se výchovy, pohybových aktivit dětí a mládeže a volného času je nepřehledné množství. Byly vybrány tematicky shodné publikace vysokoškolských závěrečných prací, které obsahují empirickou část s vlastním výzkumem.

Kilhof (2010) ve své práci *Sport jako činitel výchovy ve volném čase* analyzoval pochopení výchovných metod uplatňovaných na klienty fitcentra, identifikaci jejich volnočasové aktivity a jejich postoje ke sportu. V empirické části práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu. Z jeho výzkumného šetření vyplynulo, že hlavní problémy spojené s motivací a zapojením dětí a mládeže do fyzických aktivit spočívají v nedostatečné výchově a orientaci na technologie namísto aktivního životního stylu. Autor poukázal na nedostatek času stráveného rodiči se svými dětmi a upozornil na negativní dopady, jako je zvýšená míra obezity a antisociálního chování. Zdůraznil důležitost podpory státem i zdravotními pojišťovnami pro aktivní životní styl a potřebu změny ve školních programech tělesné výchovy. Zkoumané šetření ukázalo na potřebu větší podpory rodičů a pedagogů v oblasti vedení dětí k aktivnímu a zdravému způsobu života.

Mikulenková (2013) ve své práci *Vliv dětských organizací na způsob trávení volného času dětí a mládeže* zkoumala význam a vliv dětských organizací na volný čas dětí a mládeže. V empirické části její práce zvolila metodu kvantitativního výzkumu v podobě dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření provedla již v roce 2010 u stejné věkové skupiny dětí a na stejné

škole. Pilotní studie z roku 2010 ji pomohla k modifikaci dotazníku pro výzkum empirické části práce. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak tráví svůj volný čas děti na druhém stupni základní školy ve Štěchovicích se zaměřeností na nabídky volnočasových aktivit, nabídky zájmových kroužků a absenci institucionálních organizovaných činností. Autorka jako výstup ze svého výzkumného šetření vyhodnotila pokles zájmu o organizované volnočasové aktivity mezi mládeží, které připisuje rostoucímu vlivu počítačů a internetu, stejně jako zvýšenému významu televize. Objektívni důvody jako finance a zdraví nebyly často zmiňovány; místo toho často uváděla nezám a lenost. Pro budoucí výzkum této problematiky doporučila detailnější zkoumání mediálních návyků, jako jsou online aktivity a televizní preference. Autorka dále apelovala na rostoucí popularitu mobilních zařízení a navrhla jejich důkladnější zkoumání. Byla zmíněna změna v preferencích mezi kolektivními a individuálními aktivitami, kde nové příležitosti v místě bydliště nezvyšují účast dětí a mládeže na kroužcích. Navíc, i přes rozšířené trávení času s přáteli, typy aktivit nebyly specifikovány, což komplikuje hodnocení jejich vlivu. Na závěr vyzpozovala, že s věkem roste nezávislost dětí při výběru aktivit, zatímco vliv rodičů klesá.

8 Výzkumné šetření

V následující kapitole, empirické části, se věnujeme analýze empirického výzkumu, který vyplývá z teoretických základů předchozí části.

Kapitola je strukturovaná do několika segmentů. Začínáme definováním dílčích cílů a výzkumných otázek, které jsou rozděleny na deskriptivní a relační. Tyto otázky jsou následně propojeny s předpokládanými hypotézami a jejich konkretizací následných statistických hypotéz. Dále uvádíme charakteristiku výzkumného souboru, způsobu jeho výběru a popisujeme metodologii použitou při získávání dat.

Pro výzkumné šetření byli osloveni účastníci oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko ve věkovém rozmezí od 7 do 20 let, kteří tyto oddíly navštěvují. Před samotným dotazníkovým šetřením bylo osloveno vedení TJ, kde byl starosta organizace Mgr. Jiří Sobotík obeznám s účely této diplomové práce včetně výzkumného šetření, kdy jsme ujistili starostu o etickém kodexu celého výzkumného šetření. Výsledky výzkumného šetření byly poskytnuty jako návrh k modifikaci činnosti stávajících oddílů pohybových aktivit a činnosti pro veřejnost, kterou tato jednota v obci poskytuje.

Před samotným výzkumným šetřením byli osobně a telefonicky osloveni určení vedoucí konkrétních oddílů, kde byli seznámeni s popisem výzkumného šetření a byl proveden dohovor, jak u každého oddílu pohybových aktivit bude následné šetření probíhat.

Cíle, otázky a hypotézy výzkumu

Hlavním výzkumným cílem je zjistit, jaké důvody vedou děti a mládež k tomu, že navštěvují TJ Sokol Dubicko.

Tento primární cíl bude realizován skrze následující **dílčí cíle**.

- Zjistit, jakým způsobem si děti a mládež v TJ Sokol Dubicko vybírají oddíly pohybových aktivit.
- Zjistit osobní důvody dětí a mládeže v pohybových aktivitách oddílů TJ Sokol Dubicko ovlivňující jejich návštěvnost konkrétního oddílu.
- Zjistit rozdíly v návštěvnosti dětí a mládeže oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko v závislosti na dojezdové vzdálenosti, věku a genderu.
- Zjistit nedostatky z pohledu dětí a mládeže v činnosti organizace TJ Sokol Dubicko.

- Zjistit získané dovednosti dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko.

Deskriptivní výzkumné otázky

1. Jaké informační zdroje pomáhají dětem a mládeži vybrat oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
2. Jaká je motivace dětí a mládeže při výběru oddílu pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
3. Jaké jsou osobní důvody dětí a mládeže v návštěvnosti oddílu pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
4. Jak dlouho navštěvují děti a mládež oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
5. Jaké další kroužky v jiných organizacích navštěvují děti a mládež z oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
6. Jaká je oblíbenost dětí a mládeže mezi oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko a dalšími kroužky jiných organizací?
7. Jaký je osobní důvod dětí a mládeže z oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko v preferencích dalších kroužků jiných organizací?
8. Jak často navštěvují děti a mládež oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
9. Jaká jsou očekávání dětí a mládeže od oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
10. Jaké jsou dovednosti dle osobních názorů dětí a mládeže, které získávají v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
11. Jaké jsou osobní cíle z pohledu každého jednotlivce z řad dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
12. Jakých veřejných akcí pořádaných TJ Sokol Dubicko se účastní děti a mládež z oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
13. Jaké volnočasové programy realizované TJ Sokol Dubicko využívají děti a mládež z oddílů pohybových aktivit?
14. Jaké jsou nedostatky v činnosti organizace TJ Sokol Dubicko z pohledu dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol?

Relační výzkumné otázky

1. Jaký je rozdíl mezi místními a dojíždějícími dětmi a mládeží v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?
2. Jaký je rozdíl mezi statusem členství (registrovaní a neregistrovaní) a jejich délkou doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko?
3. Jaký je rozdíl v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko v závislosti na genderu?

Z relačních výzkumných otázek jsou stanoveny následující **hypotézy**:

Věcná hypotéza č. 1:

H-1: Místní děti a mládež navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko častěji než děti a mládež s bydlištěm mimo obec.

Věcná hypotéza č. 2:

H-2: Registrovaní členové navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko déle než neregistrovaní.

Věcná hypotéza č. 3:

H-3: Dívky navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko častěji než chlapci.

Pro každou konkrétní hypotézu jsou stanoveny statistické nulové (H_0) a alternativní (H_A) hypotézy. Presentace a testování těchto hypotéz je uskutečněna v následující kapitole, která se zaměřuje na výsledky provedeného výzkumného šetření.

8.1 Metoda výzkumného šetření

Pro realizaci empirického výzkumu je vybrána kvantitativní metoda, konkrétně prostřednictvím dotazníků. Směr našeho šetření je orientován na využití této metody výzkumu, který se opírá o číselné údaje a matematické vypracování a vyhodnocení zkoumaného jevu popisnou metodou (popis, graf a tabulka). Tvorba dotazníků je založena na hlavním cíli výzkumu a vychází z předem formulovaných hypotéz.

Pro potřebu této práce je kvantitativní výzkum vybrán z důvodu zaměření se na klasifikaci informací a analýzu příčin pro výskyt nebo změny v již známých jevech, s cílem umožnit generalizaci a prognózování. Tento přístup předpokládá výběr vzorku, který dobře reprezentuje zkoumanou skupinu, umožňující aplikovat zjištění na širší populaci.

Kvantitativní metoda často testuje stávající teorie v pedagogice a je považována za ověřovací, přičemž umožňuje stanovit hypotézy na začátku výzkumu. Na rozdíl od něj, kvalitativní výzkum se snaží odkrývat nová zjištění a formulovat z nich nové hypotézy, přičemž zůstává otevřený specifikům zkoumaného jevu. (Gavora 2000)

Náš výzkum byl proveden v období měsíců února a března roku 2024. Dotazník je přiložen jako součást příloh diplomové práce. Tento dotazník byl zaslán elektronicky po předchozí domluvě s vedoucími daných oddílů pohybových aktivit TJ, kdy prostřednictvím vedoucích oddílů byly následně dotazníky distribuovány mezi své účastníky daných oddílů pomocí elektronické korespondence využívaných sociálních platforem, které vedoucí oddílů využívají ke komunikaci s účastníky oddílů. Nadále byl dotazník distribuován v tištěné podobě, kdy jsme dané oddíly po předešlé domluvě navštívili. Výhodou tištěné podoby dotazníkového šetření byla naše osobní účast s respondenty, kdy jsme osobně všechny otázky vysvětlili a případně zodpověděli dotazy k dotazníku ze strany respondentů.

Dotazník byl vypracován prostřednictvím aplikace Survio v elektronické podobě. U vyhodnocování získaných dat je využita statistická metoda chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Při tvorbě grafů a tabulek bylo využito vygenerovaných dat z aplikace Survio do souboru Excel a souhrnné výsledky v souboru pdf.

Dotazník obsahuje 21 otázek. Celý dotazník je sestaven srozumitelně, stručně a časově nenáročně, je přizpůsoben věkové kategorii respondentů a je dobrovolný. Respondenti byli nadále ujistěni o anonymitě celého šetření. Dotazník obsahuje vstupní informace o specifikách zkoumané problematiky, účelu, pro který je dotazník použit a pokynech pro řádné vyplnění dotazníku. Dotazník je koncipován ze základních údajů o respondentovi (pohlaví, věk, oddíl pohybové aktivity, určení místa bydliště, statusu členství v TJ Dubicko) a otázek dle zkoumání dané problematiky, kdy část týkající si otázek kroužků respondentů v jiných organizacích je nepovinná. Dotazník je sestaven z uzavřených, otevřených a polootevřených otázek. Uzavřené otázky disponují nejen jednou odpovědí z nabízených možností, ale i více možností z nabídky odpovědí. Uvedené otázky nabízí tuto možnost pod každou formulovanou otázkou. U otevřených otázek byla respondentům poskytnuta možnost vyjádřit se k otázce svými vlastními slovy. Tento typ otázek je náročnější na vyhodnocení, přesto poskytuje jedinečnou příležitost pochopení osobních pocitů, myšlenek a postojů respondentů, což nabízí hlubší proniknutí do jejich způsobu uvažování. U polootevřených otázek narazíme na seznam možných odpovědí doplněný o možnost jiné, která umožňuje respondentům poskytnout

alternativní reakce, pokud se nenajdou v předložených možnostech. Tato strategie je efektivní při neúplném ujistění se u všech potenciálních odpovědí na specificky formulovanou otázku.

Výzkumný soubor

Respondenti výzkumného šetření jsou sestaveni z dětí a mládeže ve věkovém rozmezí od 7-20 let daného pohybového oddílu TJ Sokol Dubicko. Za výzkumný soubor můžeme tedy považovat všechny děti a mladistvé v tomto věkovém ohraničení, kteří navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ. Předpokládaným počtem oslovených respondentů dotazníkového šetření bylo přibližně 120. Tento údaj byl stanoven dle přibližných výpočtů, které nám byly poskytnuty ze strany vedoucích daných oddílů pohybových aktivit při osobních rozhovorech. Dle Chrásky (2006) v určitých situacích výzkumu (obvykle při malém počtu zkoumaných jedinců) zkoumáme celý soubor osob, a proto v takových případech se používá termín vyčerpávající (exhaustivní) výběr.

9 Analýza výzkumného šetření

V této kapitole se zaměříme na analýzu výsledků výzkumného šetření. Po stanovených předešlých výpočtech bylo odhadnuto, že výzkumného šetření se účastní 120 respondentů. Finální počet byl 141 respondentů, elektronicky bylo vyplněno 88 dotazníků a 53 dotazníků bylo vyplněno ručně během naší návštěvy oddílů pohybových aktivit TJ. Z důvodu nesprávného vyplnění dotazníku jsme vyřadili 5 odpovědí. Tudíž celkový počet nám čítá **136** respondentů. Návratnost dotazníků předčila naše očekávání.

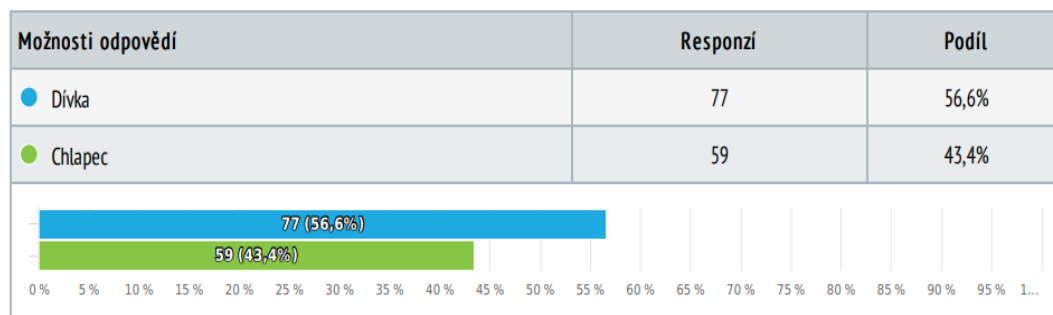
Do dotazníkového šetření vytyčením genderu bylo zjištěno, že se zapojilo 77 (56,6 %) dívek a 59 (43,4 %) chlapců, což nám značí, že genderové zastoupení je téměř vyvážené.

V rámci získávání informací o věkovém zastoupení byla nejvíce zastoupena věková kategorie 13-15 let, což nám představuje 50 (36,8 %) respondentů, v následujícím zastoupení byla na druhém místě věková kategorie 10-12 let, což nám čítá 34 (25 %) respondentů. Další zastoupení věkové kategorie byla 7–9 let, což nám celkově představuje 24 (17,6 %) responzí, následovala další věková kategorie 16–18 let, kde celkový počet respondentů byl 17 (12,5 %) a poslední věkovou kategorií byla 19-20 let, kde celkový počet bylo pouze 11 (8,1 %) responzí.

Za účelem dalšího rozdělení a analýzy dat z pohledu místa bydliště nám zodpovědělo 74 (54,4 %) místních a 62 (45,6 %) dojíždějících respondentů. Dotazníkové šetření se zúčastnilo 98 (72,1 %) registrovaných členů TJ a 38 (27,9 %) neregistrovaných. Tento výsledný údaj nás přesvědčil o dalším faktu, který uvádíme v teoretické části této diplomové práce, kdy jednota svou všestranností nabízí svou činnost i neregistrovaným účastníkům oddílů pohybových aktivit.

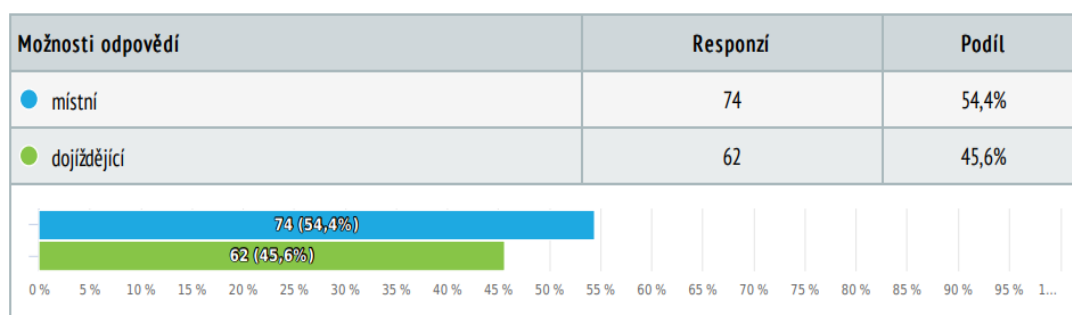
Pro možnost získání dat o oddílech pohybových aktivit a četnosti účasti respondentů dotazníkového šetření se účastnilo nejvíce respondentů oddílů atletiky a florbalu, což nám v každém oddílu představuje 39 (28,7 %) respondentů, v počtu 78 (57,4 %) celkových responzí v oddílech se stejným počtem účastníků. Dále oddíl Latino dance nám poskytl 20 (14,7 %) respondentů z celkového počtu a oddíl volejbalu nám poskytl z celkového počtu 15 (11 %) respondentů. Oddíly badmintonu a vodní turistiky navštěvují respondenti v celkovém počtu 28 (20,6 %), každý se stejným podílem 14 (10,3 %) respondentů za oddíl. Následuje oddíl stolního tenisu, kdy jsme získali celkový počet odpovědí od 12 (8,8 %) respondentů. V oddílu tenisu jsme získali celkový počet 13 (9,6 %) responzí. Nejnižší počet zastoupení responzí jsme získali v oddílu zdravotní TV, kde celkové zastoupení odpovědí nám čítá 10 (7,4 %) respondentů. Z důvodu návštěvnosti dětí a mládeže ve více oddílech pohybových aktivit jednoty nám celkový počet návštěvníků oddílů čítá 176 navštěvujících. Pro přehlednost získaných dat

z dotazníkového šetření jsou níže prezentovány souhrnné výsledky v obrázcích s tabulkami a pruhovými grafy.

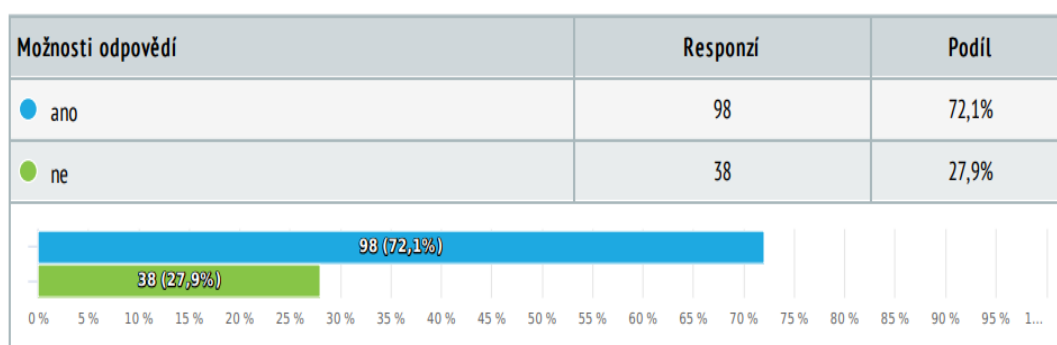
Obr. 2. Tabulka a graf se zastoupením dívek a chlapců

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

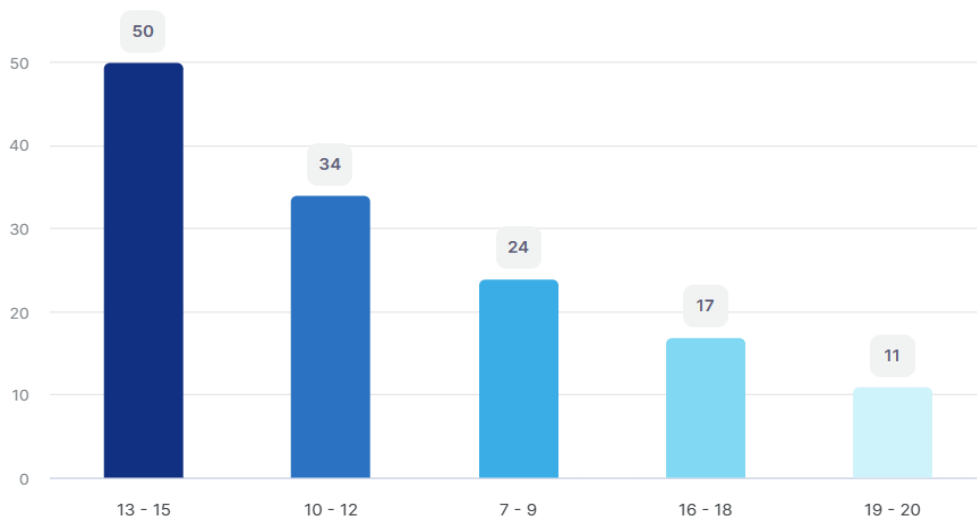
Obr. 3. Tabulka a graf se zastoupením respondentů v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

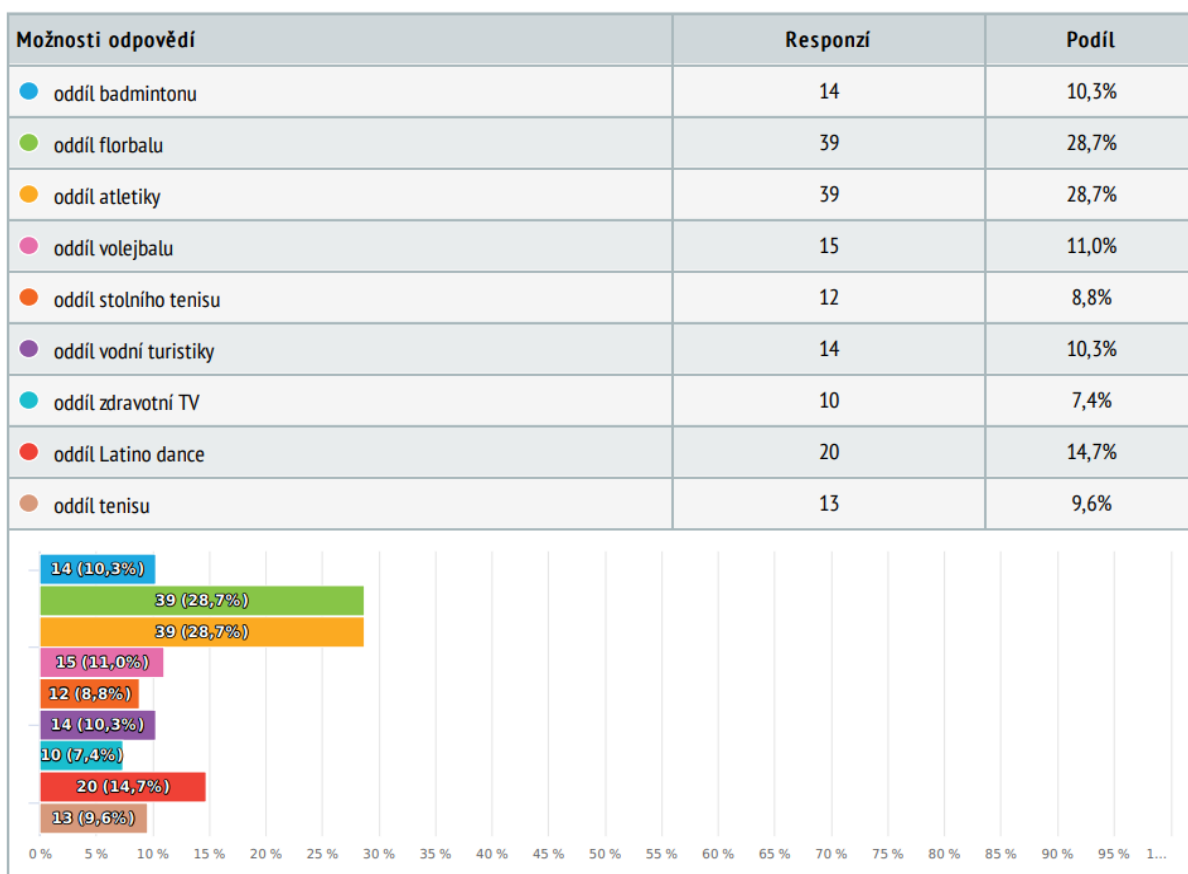
Obr. 4. Tabulka a graf se zastoupením registrovaných a neregistrovaných respondentů

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Obr. 5. Graf se zastoupením věku respondentů

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Obr. 6. Tabulka a graf se zastoupením respondentů v návštěvnosti oddílů

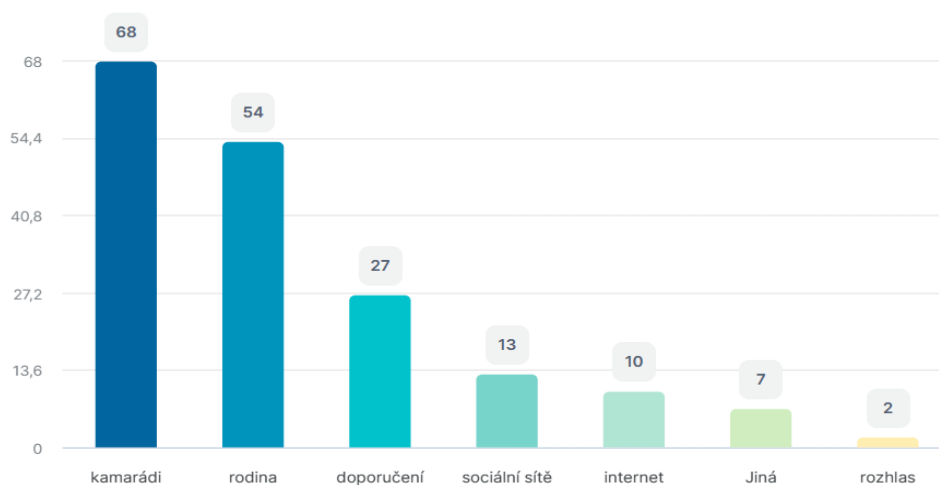
Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Prezentace výsledků z výzkumného šetření je nadále uskutečněna s ohledem na deskriptivní a relační typy výzkumných otázek. K interpretaci těchto otázek využíváme grafické metody za pomoci tabulek a grafů. Při prezentaci výsledků jsou data zobrazována nejen v absolutních číslech, ale také v procentech, což usnadňuje snadnější pochopení a vizualizaci kompletních výsledků našeho šetření.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 1:

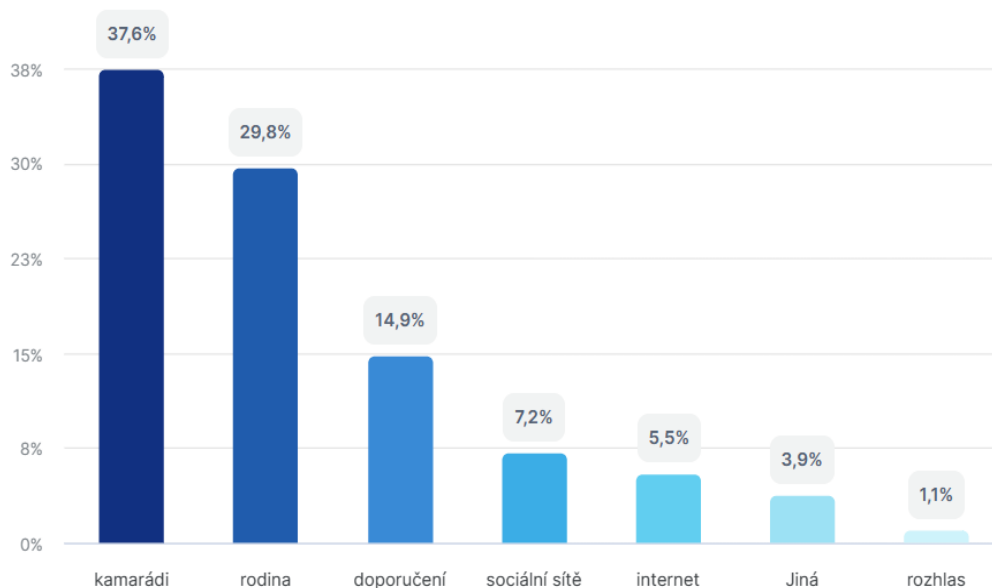
Jaké informační zdroje pomáhají dětem a mládeži vybrat oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

První deskriptivní otázka se zaměřuje na informační zdroje, které dětem a mládeži pomáhají ve výběru oddílů pohybových aktivit jednoty, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 5 - *Jakým způsobem ses dozvěděl o oddílech pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko?*. Respondenti měli na výběr z více možností a doplnit i další informační zdroj do kolonky jiná. Níže jsou demonstrovány souhrnné výsledky v obrázcích s grafy dle relativních i absolutních hodnot.

Obr. 7. Graf s informačními zdroji (absolutní četnost)

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Obr. 8. Graf s informačními zdroji (relativní četnost)

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Z obou grafů lze vyčíst, že odpověď kamarádi byla nejčastější volbou z možností, a to v celkovém počtu 68 (37,6 %) responzí, což poukazuje na význam sociálních vazeb a vrstevnického vlivu. Z pozice druhé lze vyčíst, že dalším způsobem informačního zdroje je rodina, a to v celkovém počtu 54 (29,8 %) responzí, což zdůrazňuje význam rodinného prostředí a jeho vlivu. Na základě doporučení jako informačního zdroje bylo ovlivněno ve výběru oddílů pohybových aktivit jednoty celkem 27 (14,9 %) respondentů, což ukazuje na důležitost osobních referencí a názorů. V dnešní době technologií by se mohlo zdát, že sociální sítě budou hrát větší roli, pouze 13 (7,2 %) respondentů uvedlo sociální sítě jako zdroj informací. Internetem získalo informace o oddílech pohybových aktivit v celkovém počtu 10 (5,5 %) respondentů. Tenhle údaj je pro nás celkem překvapivý s ohledem na rozšíření a dostupnost online zdrojů. Díky možnosti nabídky jiná bylo zvoleno celkem 7 (3,9 %) responzí, kdy bylo ve 2 případech upřesněno, že informačním zdrojem byla škola, dále v dalších 5 odpovědích bylo zodpovězeno po jedné odpovědi, že zdrojem informací byla konkrétně maminka, maminka kamarádka, paní učitelka, bez udání důvodu a odpověď jednoho respondenta zněla, že daná osoba neměla žádný z nabízených způsobů informací ohledně oddílů. Na poslední příčce v nejmenším počtu odpovědí byla zvolena možnost rozhlasu, kdy celkový počet nám činil 2 (1,1 %) respondenti.

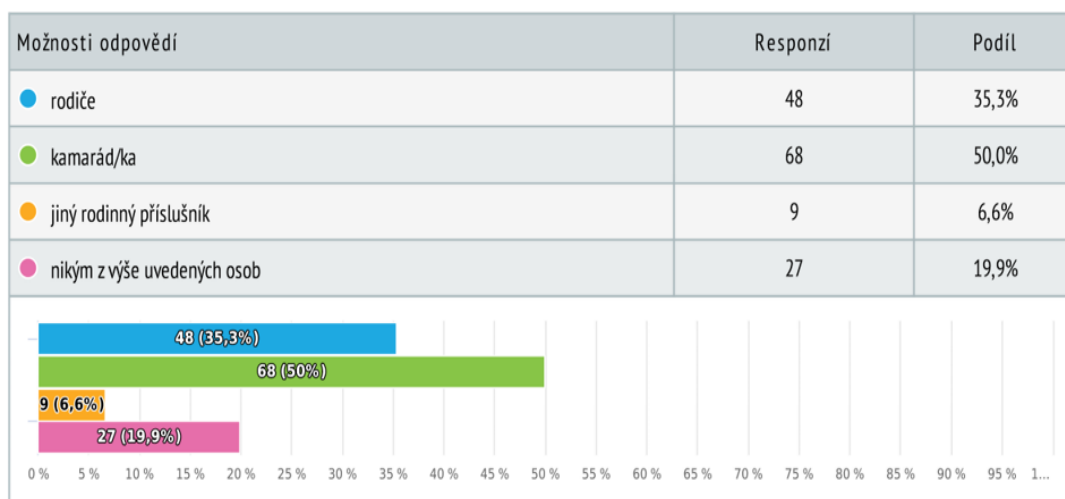
Tato otázka odhaluje, že při hledání informací o pohybových aktivitách jednoty hrají nejdůležitější roli sociální a rodinné vazby, zatímco moderní technologie a média jsou využívány méně. Zároveň se ukazuje na širokou škálu zdrojů, z nichž mladí lidé čerpají, což naznačuje nutnost přístupu při propagaci oddílů pohybových aktivit TJ mezi dětmi a mládeží.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 2:

Jaká je motivace dětí a mládeže při výběru oddílu pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Druhá deskriptivní otázka se zaměřuje na motivace, které dětem a mládeži pomáhají při výběru oddílu pohybových aktivit jednoty, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 6 - *Byl/a jsi motivován/a při výběru oddílu pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko od blízké osoby? A kým?.* Respondenti měli na výběr z více možností. Níže se nachází obrázek se souhrnnými výsledky v tabulce včetně pruhového grafu obsahující relativní i absolutní četnosti responzí,

ze kterého lze vysledovat, kým byli děti a mládež motivováni při výběru oddílů pohybových aktivit jednoty.

Obr. 9. Tabulka a graf s motivačními zdroji

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Rozložení odpovědí na dotazníkovou otázku č. 6 poskytuje zajímavý pohled na to, jak důležité jsou různé sociální vztahy pro děti a mládež při rozhodování o zapojení se do pohybových aktivit. Dle respondentů nejsilnějším motivátorem bylo zastoupení

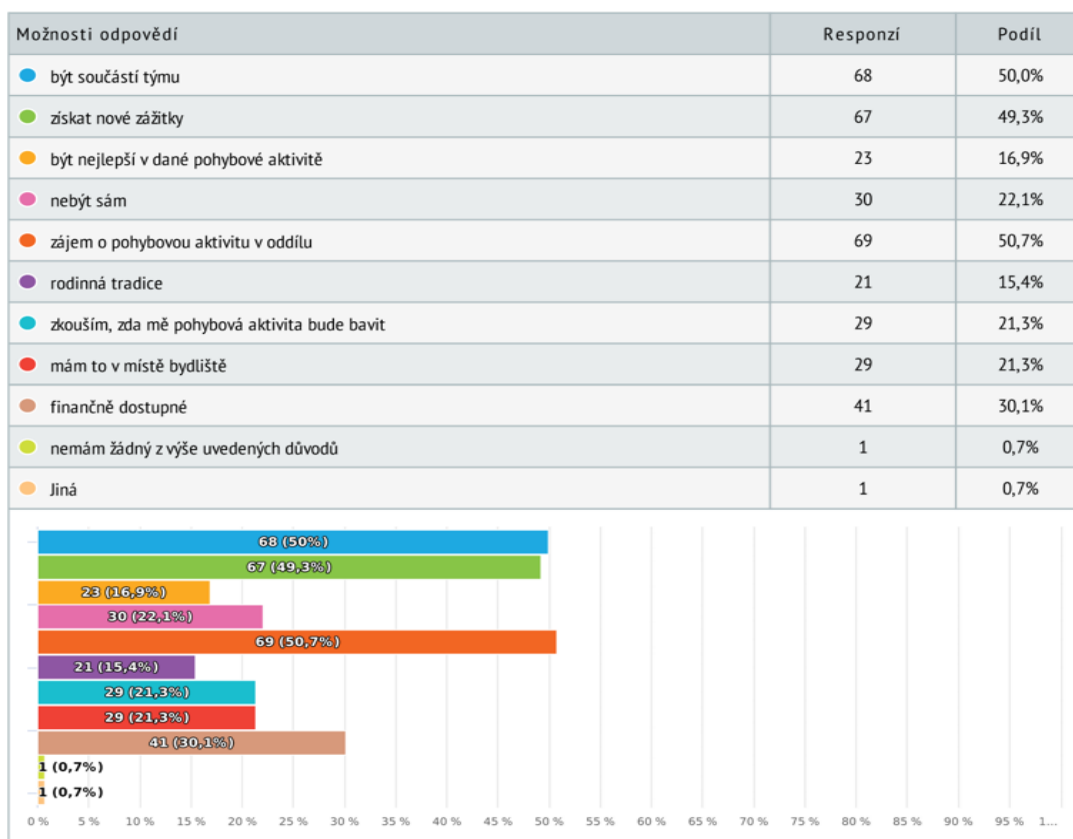
kamarádů, kdy nám celkový počet respondentů čítá 68 (50 %). Toto zjištění podtrhuje význam vrstevnických vztahů a sociálního začlenění v dětské a mládežnické pohybové aktivitě. Vrstevníci mohou poskytovat podporu, povzbuzení a mohou sloužit jako vzory k napodobení, což má vliv na zapojení do zmíněných aktivit. Druhý největší podíl 48 (35,3 %) respondentů uvedl, že motivaci k zapojení do sportu v TJ našli u svých rodičů. Toto naznačuje, že rodina a rodičovská podpora hraje také významnou roli při motivaci k účasti na pohybových aktivitách. Rodiče mohou ovlivnit své děti nejen přímou motivací, ale také svým vlastním příkladem a podporou zájmu o nabízené oddíly pohybových aktivit. Celkem 27 (19,9 %) respondentů uvedlo, že jejich motivace při výběru oddílu nepřišla od žádné z výše uvedených osob. Tento podíl naznačuje, že existuje skupina dětí a mládeže, které se rozhodují zapojit do oddílů pohybových aktivit z vlastní iniciativy nebo z jiných důvodů, než jsou sociální vztahy. Nejmenší počet, pouze 9 (6,6 %) respondentů, uvedlo, že byli motivováni k účasti v oddílu jiným rodinným příslušníkem, což může zahrnovat sourozence, prarodiče, nebo jiné příbuzné. I když tento podíl není velký, ukazuje nám důležitost širší rodinné sítě a její vliv na zapojení dětí a mládeže do oddílů pohybových aktivit TJ.

Tato rozmanitost zdrojů motivace nám naznačuje, že přístupy k zapojení dětí a mládeže do pohybu jako životní potřeby, by měly být komplexní a zohledňovat široké spektrum sociálních vazeb.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 3:

Jaké jsou osobní důvody dětí a mládeže v návštěvnosti oddílu pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Třetí deskriptivní otázka se zaměřuje na různé osobní důvody, které mohou ovlivnit rozhodnutí dětí a mládeže zapojit se do oddílu pohybových aktivit, kterou řešila v dotazníkové m šetření otázka č. 15 - *Jaké osobní důvody jsou pro tebe důležité v oddíle pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko, který navštěvuješ?*. Respondenti měli na výběr z více možností včetně možnosti doplnění jiného osobního důvodu do kolonky jiná. Z následujícího obrázku obsahující tabulku a pruhový graf s relativní i absolutní četností lze vyhodnotit dle shrnutých výsledků, jaké jsou osobní důvody dětí a mládeže, které je přesvědčují navštěvovat konkrétní oddíl pohybových aktivit jednoty.

Obr. 10. Tabulka a graf osobních důvodů návštěvnosti respondentů oddílů pohybových aktivit

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Proveďme si podrobnější analýzu získaných dat dle této deskriptivní otázky. Být součástí týmu bylo v celkovém součtu 68 (50 %) respondentů a zájem o pohybovou aktivitu v oddílu 69 (50,7 %). Tato dvě kritéria získala nejvyšší podíl odpovědí, což nám ukazuje, že pocit příslušnosti k týmu a osobní zájem o konkrétní pohybovou aktivitu jsou hlavními motivátory pro děti a mládež. Příslušnost k týmu může poskytovat pocit společenství a podpory, zatímco zájem o aktivitu odráží osobní preferenci a vášeň. Dle dalších získaných responzí z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že téměř stejně významným důvodem pro účast v oddílu je touha po nových zážitcích (49,3 %). Tento faktor poukazuje na to, že děti a mládež hledají v pohybových aktivitách nové a vzrušující příležitosti pro rozvoj a objevování. Také dle osobních důvodů je dostupnost aktivit z finančního hlediska dalším významným faktorem, který nám celkově čítá 41 (30,1 %) respondentů, což nám naznačuje, že ekonomické hledisko má vliv na rozhodování o účasti na pohybových aktivitách oddílu. Následující odpovědi, nebýt sám, představuje 30 (22,1 %), dále zkusím, zda mě pohybová aktivita bude bavit čítá 29

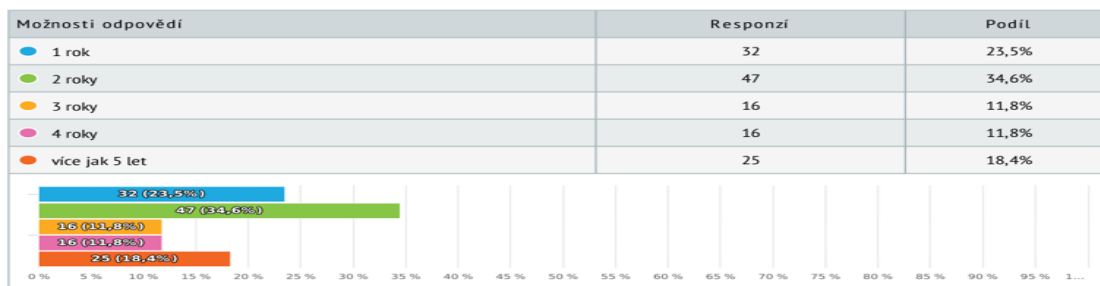
(21,3 %) respondentů, a stejný počet respondentů 29 (21,3 %) uvedlo odpověď, mám to v místě bydliště. Tyto osobní důvody ukazují na sociální aspekty ve smyslu toho, že děti a mládež nechtějí být izolované, mají zájem o experimentování s novými aktivitami a preferují, když jsou aktivity snadno dostupné v místě jejich bydliště. Být nejlepší v dané pohybové aktivitě jsme získali od 23 (16,9 %) respondentů a odpověď rodinná tradice čítá 21 (15,4 %) respondentů. Tyto méně časté důvody odrážejí touhu po vyniknutí a vliv rodinného prostředí. Někteří respondenti chtějí v aktivitě excelovat, zatímco pro jiné je důležitá tradice a rodinné zázemí. Odpověď na nemám žádný z výše uvedených důvodů, jsme získali 1 (0,7 %) respondentem, a to samé v případě odpovědi jiná, kde jsme získali odpověď sehanost s kamarády. Tyto odpovědi jsou minoritní, ale ukazují na individuální rozdíly a existenci osobních důvodů, které nebyly v dotazníku explicitně uvedeny.

Z těchto dat je zřejmé, že osobní důvody dětí a mládeže k účasti na pohybových aktivitách jsou různorodé a zahrnují kombinaci sociálních, osobních, finančních a logistických faktorů. Tato rozmanitost naznačuje, že při návrhu a propagaci oddílů pohybových aktivit je důležité brát v úvahu široké spektrum potřeb a zájmů.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 4:

Jak dlouho navštěvují děti a mládež oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Čtvrtá deskriptivní otázka se zaměřuje na délku doby docházení dětí a mládeže do oddílů pohybových aktivit jednoty, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 9 - *Jak dlouho navštěvuješ oddíl pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?*. Respondenti měli na výběr z více možností u této otázky i možnost doplnění jiného údaje do kolonky jiná. Z následujícího obrázku obsahující tabulku a pruhový graf s relativní i absolutní četností lze vyhodnotit, jaká je délka doby návštěvnosti dětí a mládeže oddílů pohybových aktivit jednoty.

Obr. 11. Tabulka a graf délky doby návštěvnosti respondentů oddílů pohybových aktivit

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

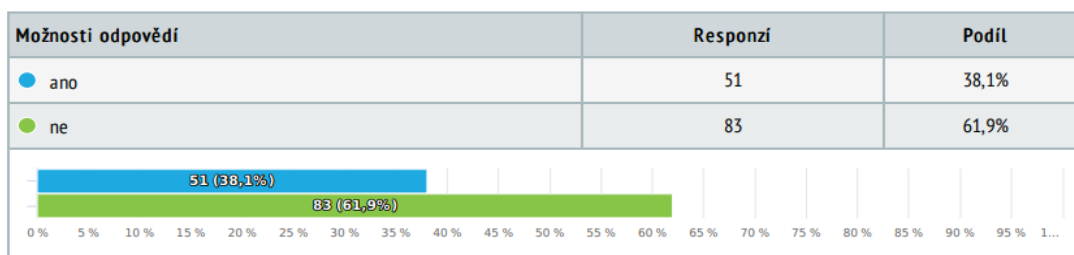
Rozložení odpovědí na dotazníkovou otázku č. 9 poskytuje matematické údaje, které konkrétně vystihují různou délku doby docházení respondentů do oddílů pohybových aktivit. Celkem 32 (23,5 %) respondentů uvedlo, že do oddílu chodí 1 rok. Tento matematický údaj nám naznačuje poměrně vysoký podíl nových členů v oddílu. Největší skupinu tvoří respondenti, kteří navštěvují oddíl 2 roky, s celkovým počtem 47 (34,6 %) odpovědí. Tento podíl nám ukazuje, že většina dětí a mládeže má s oddílem střednědobé zkušenosti. Stejný počet respondentů, 16 (11,8 % pro každou kategorii), uvádí, že do oddílu chodí 3 a 4 roky. Tato čísla naznačují menší skupinu účastníků s delší docházkou. Celkem 25 (18,4 %) respondentů tedy navštěvuje oddíl déle než 5 let, což poukazuje na skupinu s dlouhodobým zájmem o oddíl pohybové aktivitě v rámci TJ.

Z těchto dat je zřejmé, že většina dětí a mládeže v TJ dochází do oddílů pohybových aktivit relativně krátkou dobu, s největší skupinou členů, kteří uvádí docházení v rozmezí dvou let. Nicméně, existuje také podstatný podíl účastníků, kteří se angažují v aktivitách oddílu dlouhodoběji, což svědčí o silné přitažlivosti a hodnotě, kterou pro ně oddíly představují. V tomto ohledu musíme brát také ohled na věkovou hranici našeho výzkumného souboru a s tím spojená naše získaná data.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 5:

Jaké další kroužky v jiných organizacích navštěvují děti a mládež z oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Pátá deskriptivní otázka se zaměřuje na další zájmové činnosti, do kterých děti a mládež z oddílů pohybových aktivit jednoty docházejí, a o které se konkrétně jedná. V dotazníkovém šetření to bylo zjišťováno v otázkách č. 11 - *Navštěvuješ i jiný kroužek v jiné organizaci mimo oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?* a otázka č. 12 - *Pokud ano, jaký kroužek v jiné organizaci navštěvuješ?*. Respondenti měli na výběr z jedné možnosti u otázky č. 11 a textové odpovědi u otázky č. 12. Otázka č. 12 byla nepovinná, z důvodu našich předpokladů, že ne každý respondent může navštěvovat i jinou zájmovou činnost. Níže se nachází obrázek se souhrnnými výsledky v tabulce včetně pruhového grafu obsahující relativní i absolutní četnosti responzí, ze které lze vysledovat návštěvnost respondentů jiné zájmové činnosti v dalších organizacích.

Obr. 12. Tabulka a graf návštěvnosti respondentů v jiných zájmových činnostech

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Rozložení odpovědí na dotazníkové otázky č. 11 a č. 12 nám poskytují komplexní informace týkající se zájmů dětí a mládeže z oddílů jednoty. 83 (61,9) tázaných respondentů uvedlo, že se jiné zájmové činnosti neúčastní, což nám naznačuje, že více jak polovina dotazovaných nenavštěvuje jiné organizace. 51 (38,1 %) odpovídajících respondentů nám uvedlo, že se účastní i jiných kroužků. Z tohoto zjištění je zřejmé, že děti a mládež v oddílech TJ mají široký rozsah zájmů a angažují se v různých aktivitách mimo svoje pohybové oddíly. Tato rozmanitost zájmových činností je důležitá pro naše pochopení, jak se mladí lidé orientují v nabídce volnočasových aktivit a jaké další oblasti je lákají.

Mezi zájmové činnosti a organizace v počtu 51, které děti a mládež navštěvují, patří:

1. FC Dubicko

- Fotbal (3)

2. FC Uničov

- Fotbal (2)

3. FC Sulko Zábřeh na Moravě

- Fotbal (1)

4. Basketball Mohelnice

- Basketbal (1)

5. DDM Magnet Mohelnice (Dům dětí a mládeže)

- Lego robotika (1)
- Kroužek keramiky (2)
- Rybářský kroužek (3)

6. DDM Krasohled Zábřeh na Moravě

- Kytara pokročilý (1)

7. Fit club Relax Zábřeh na Moravě

- Fit aktivity (1)

8. Judo Mohelnice

- Judo (1)

9. ZUŠ Mohelnice (Základní umělecká škola)

- Klavír (2)
- Hudební nauka (1)

10. Hasiči (SDH Dubicko)

- Činnost dobrovolných hasičů (12)

11. Školní volejbal

- Volejbal (1)

12. Taneční kroužky

- Balet (1)
- Tanec (4)

13. Ostatní pohybové a volnočasové aktivity bez určení organizace

- Gymnastika (1)
- Karate (1)
- Plavání (2)
- Tenis (1)
- Atletika (1)
- Jezdectví (2)
- Lukostřelba (1)
- Volejbal (2)
- Florbal (Lukavice) (1)
- Sportovky (Hrabová) (1)

14. Výtvarné a deskové hry ve škole

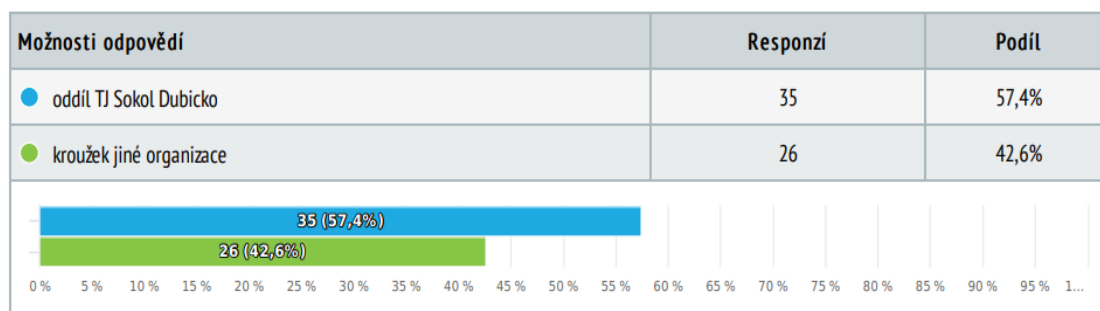
- Výtvarné umění (1)
- Deskové hry (1)

Tato rozmanitost organizací a činností odhaluje široký záběr zájmů dětí a mládeže z TJ, zahrnující sportovní, umělecké, technické a rekreační aktivity. Zajímavé je vidět, jak se mladí lidé angažují v aktivitách různého zaměření a neinklinují pouze k TJ, což odráží pestrost jejich zájmů a potřeb. Zajímavé také je, že některé činnosti jsou uvedeny vícekrát, což naznačuje jejich popularitu mezi respondenty.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 6:

Jaká je oblíbenost dětí a mládeže mezi oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko a dalšími kroužky jiných organizací?

Šestá deskriptivní otázka se zaměřuje na oblíbenost oddílů pohybových aktivit jednoty v komparaci s jinými zájmovými činnostmi v ostatních organizacích, do kterých děti a mládež z oddílů pohybových aktivit jednoty docházejí. V dotazníkovém šetření to bylo zjišťováno v otázce č. 13 - *Pokud ano, který kroužek máš oblíbenější?*. Tato otázka byla navazující na otázky č. 11 a č. 12. Respondenti měli na výběr z jedné možnosti. Otázka č. 13 byla nepovinná, z důvodu detailnějšího šetření, k již zmíněným otázkám. Z následujícího obrázku obsahující tabulku a pruhový graf s relativní i absolutní četností lze vyhodnotit, jaká je oblíbenost mezi dětmi a mládeží v oddílech pohybových aktivit v porovnání s kroužky jiných organizací.

Obr. 13. Tabulka a graf porovnání oblíbenosti oddílů a kroužků jiných organizací

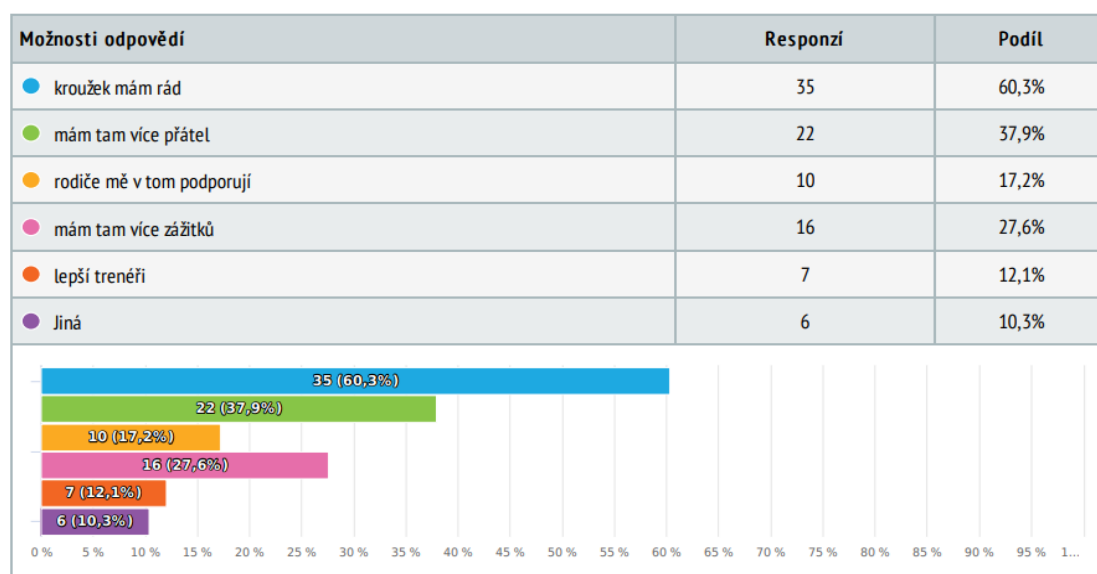
Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Z poskytnutých dat je patrné, že 35 respondentů (57,4 %) preferuje oddíly pohybových aktivit nabízené TJ. 26 respondentů (42,6 %) má větší oblibu v kroužcích jiných organizací. Tento výsledek ukazuje relativně vyrovnaný podíl preferencí mezi oddíly pohybových aktivit TJ a kroužky jiných organizací. Více než polovina respondentů sice preferuje aktivity přímo v rámci TJ, ale téměř polovina respondentů této otázky se také kloní k aktivitám mimo tuto organizaci, což naznačuje, že rozmanitost potřeb a individuálních zájmů není plně pokryta jednou organizací.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 7:

Jaký je osobní důvod dětí a mládeže z oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko v preferencích dalších kroužků jiných organizací?

Šedmá deskriptivní otázka se zaměřuje na individuální pohled dětí a mládeže z oddílů pohybových aktivit jednoty v upřednostňování zájmové činnosti v jiné organizaci, které děti a mládež z oddílů pohybových aktivit jednoty navštěvují. V dotazníkovém šetření to bylo zjišťováno v otázce č. 14 - *Z jakého důvodu máš v oblibě více kroužek v jiné organizaci než v TJ Sokol Dubicko?*. Tato otázka byla navazující na otázku č. 13. Respondenti měli na výběr z více možností. Otázka č. 14 byla nepovinná, a to z důvodu získání detailnějších faktů k deskriptivní otázce č. 6. Níže se nachází obrázek se souhrnnými výsledky v tabulce včetně pruhového grafu obsahující relativní i absolutní četnosti responzí uvádějící důvody preferencí kroužků v jiných organizacích.

Obr. 14. Tabulka a graf uvádějící důvody preferencí kroužků jiných organizací

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

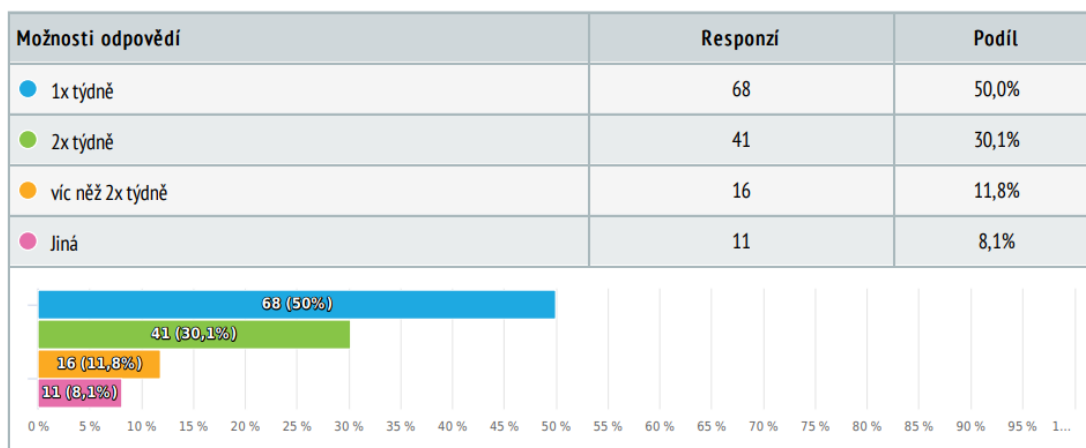
Rozložení odpovědí na dotazníkovou otázku č. 14 poskytuje zajímavý přehled, proč děti a mládež preferují zájmové činnosti v jiných organizacích než v TJ. Získaná data nám odhalují několik klíčových osobních motivací. Nejčastějším důvodem uvedeným od 35 (60,3 %) odpovídajících respondentů, byla jednoduše osobní obliba konkrétního kroužku, což poukazuje na osobní zájem a nadšení vůči aktivitě. Dalším významným faktorem byla přítomnost kamarádů ve vybraných kroužcích, což uvedlo 22 (37,9 %) respondentů, což nám značí důležitost sociálních vazeb a pocit příslušnosti ke skupině na účasti v zájmových aktivitách. Zajímavé odpovědi od 16 (27,6 %) respondentů zdůraznily, že v jiných kroužcích mají více zážitků, což naznačuje touhu po nových a obohacujících zkušenostech. Podpora ze strany rodiny byla důležitým důvodem pro 10 (17,2 %) respondentů, což poukazuje na klíčovou roli rodinného prostředí a podpory v rozhodovacím procesu dětí a mládeže. Kvalita a přístup trenérů byla rozhodující pro 7 (12,1 %) respondentů, což ukazuje na důležitost vedení v zájmových kroužcích. 6 (10,3 %) respondentů uvedlo individuálně specifikované důvody – oba kroužky jsou stejně v oblibě (2x), dalšími důvody jsou lepší hry a lepší kolektiv v kroužku jiné organizace, 1 respondenta baví více kroužek jiné organizace a odpověď nevím, což naznačuje, že osobní důvody dětí a mládeže jsou rozmanité a specifické.

Zjištění z dotazníkového šetření ukazují na důležitost rozvoje kvalitních zájmových útvarů a aktivit, které jsou přizpůsobené potřebám a zájmům docházejících do TJ a podobných organizací. Klíčovým faktem je nabídka atraktivních aktivit, kvalitního vedení, podpora sociálních interakcí, spolupráce s rodinami a zohlednění individuálních potřeb jednotlivce.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 8:

Jak často navštěvují děti a mládež oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Osmá deskriptivní otázka se zaměřuje na četnost návštěvnosti docházení dětí a mládeže do oddílů pohybových aktivit jednoty, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 8 - *Jak často navštěvuješ oddíl pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?*. Respondenti měli na výběr z více možností u této otázky i možnost doplnění jiného údaje do kolonky jiná. Následující obrázek se souhrnnými výsledky v tabulce včetně pruhového grafu obsahující relativní i absolutní hodnoty získaných dat uvádějící četnost návštěv dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit.

Obr. 15. Tabulka a graf uvádějící četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

V této deskriptivní otázce nám data odhalují zajímavý obrázek o respondentech, kteří se účastní pohybových aktivit nabízených jednotou v otázce četnosti. Zde je detailní popis výsledků – 1x týdně 68 (50 %) celkových respondentů navštěvuje oddíl jednoty, což je polovina. Toto číslo ukazuje na vysoký podíl členů, kteří se zapojují do aktivit pravidelně, ale s mírnější frekvencí, což může odrážet vyváženost mezi pohybovými aktivitami a ostatními závazky, jako jsou školní povinnosti nebo jiné zájmy a aktivity. 2x týdně 41 (30,1 %) respondentů, což představuje více než čtvrtinu, chodí do oddílů TJ. Tato skupina představuje docházející respondenty s vyšší úrovní závazku k sportovnímu zapojení v rámci jednoty. Více než 2x týdně (11,8 %) značí menší skupina, 16 respondentů, která uvedla, že navštěvují oddíl více než dvakrát týdně. Tato četnost ukazuje na vysokou míru zapojení a možná na vyšší úroveň docházejících do oddílů pohybových aktivit mezi těmito docházejícími. Odpověď jiná získala 11 (8,1 %) responzí, kde bylo upřesněno ve všech případech, že oddíl navštěvují během sezóny. Tato tvrzení se týkala konkrétně oddílů pohybových aktivit vodní turistiky a tenisu.

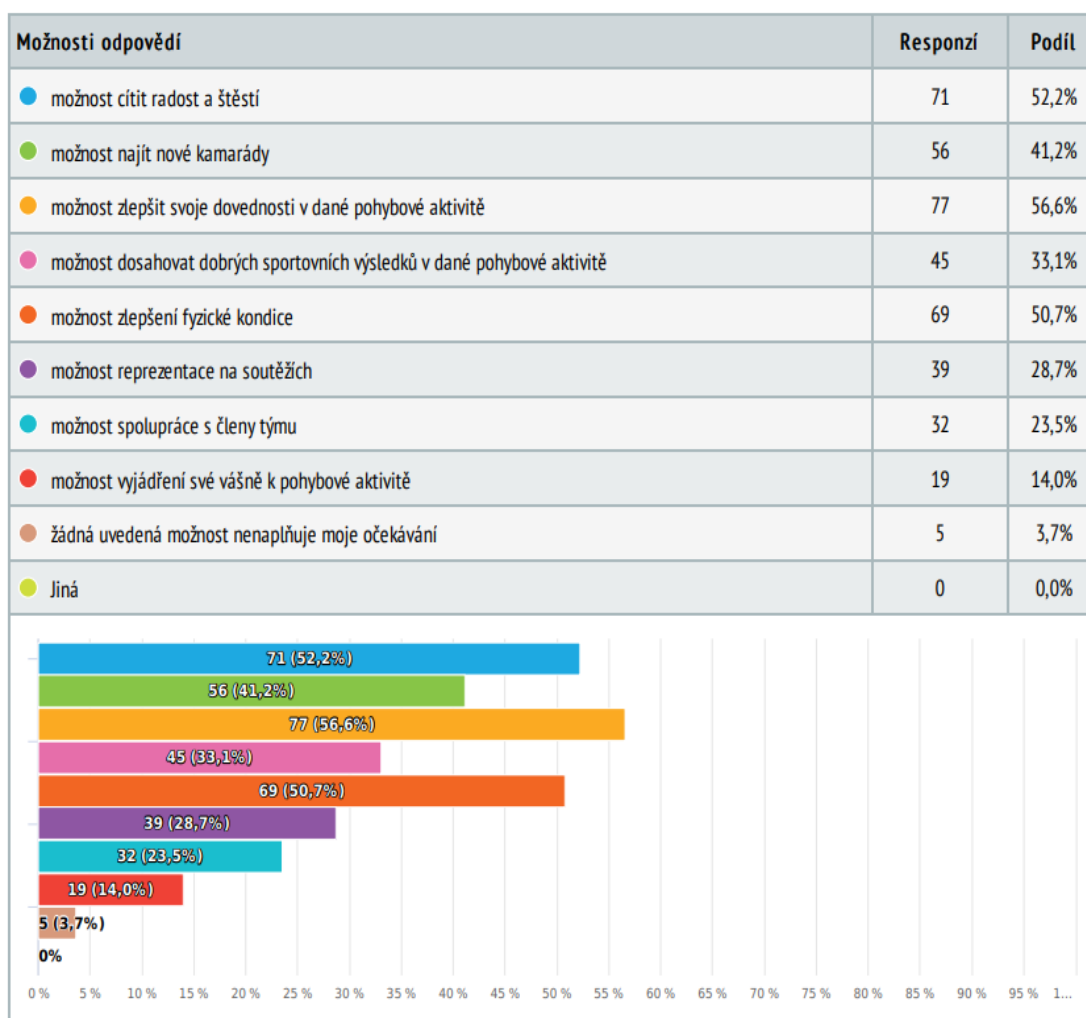
Analýza četnosti návštěv dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ nám ukazuje, že polovina respondentů se zapojuje jednou týdně, zatímco menší skupiny navštěvují oddíly častěji. Toto rozdělení naznačuje různorodost v úrovni závazků a zájmů členů o pohybové aktivity. Pro TJ a podobné organizace jsou tyto informace cenné pro optimalizaci a přizpůsobení nabídky aktivit, aby vyhovovaly různým potřebám a přáním docházejících.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 9:

Jaká jsou očekávání dětí a mládeže od oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Devátá deskriptivní otázka se zaměřuje na očekávání dětí a mládeže od oddílů pohybových aktivit, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 16 - *Jaká jsou tvoje očekávání v oddílu/ech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko, který/é navštěvuješ?*

Respondenti měli na výběr z více možností u této otázky i možnost doplnění jiného osobního důvodu do kolonky jiná. Z následujícího obrázku tabulky, která demonstruje relativní i absolutní četnosti responzí včetně pruhového grafu s těmito hodnotami, lze vyhodnotit, jaké jsou očekávání dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit jednoty.

Obr. 16. Tabulka a graf uvádějící očekávání respondentů v oddílech

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

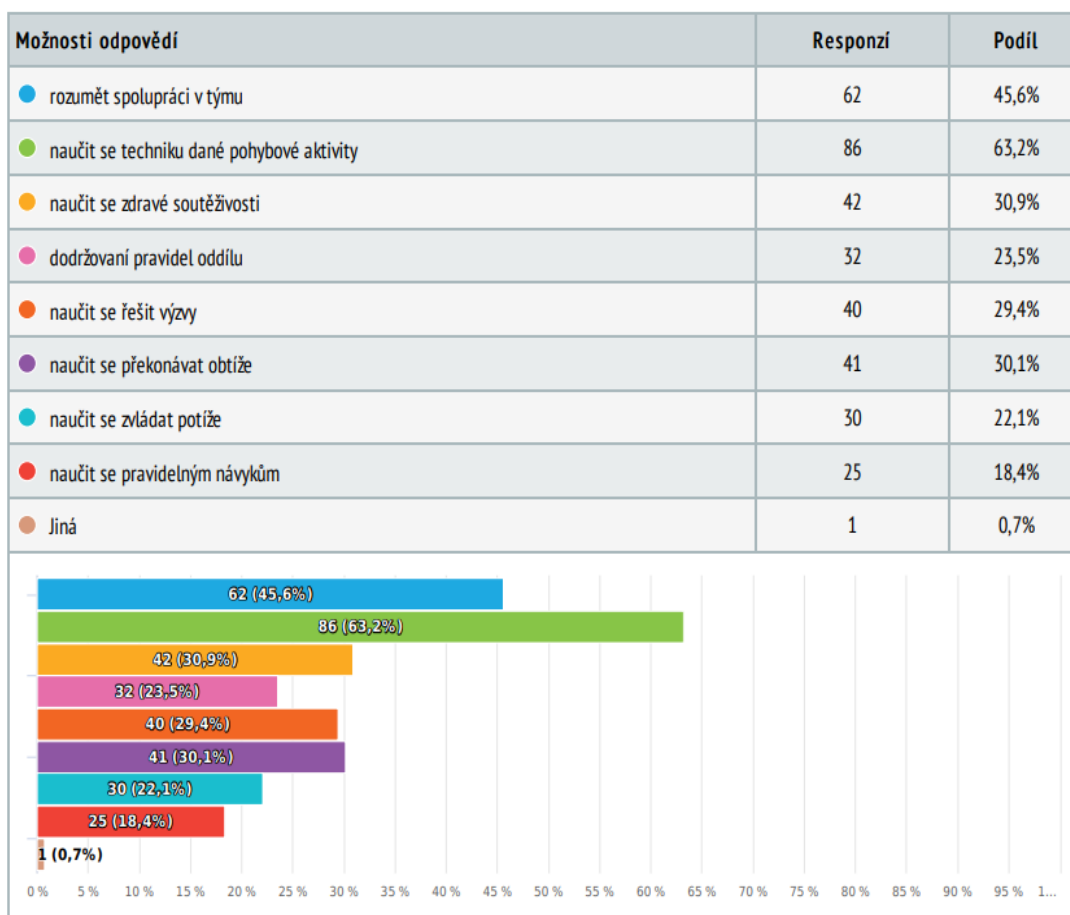
Na základě dat získaných z odpovědí na otázku týkající se očekávání dětí a mládeže od oddílů pohybových aktivit TJ, lze vyvodit několik klíčových zjištění o tom, co docházející hledají a čeho si cení ve své účasti na těchto pohybových aktivitách v oddílech. Analýza poskytnutých odpovědí nám značí, že možnost cítit radost a štěstí vnímá 71 (52,2 %) celkových respondentů. Toto očekávání zdůrazňuje, že pro děti a mládež je klíčové, aby pohybová aktivita přinášela pozitivní emocionální zážitky. Možnost zlepšit své dovednosti v dané pohybové aktivitě bylo nejčastějším očekáváním uvedené 77 (56,6 %) respondenty. Tento fakt ukazuje na vysokou motivaci docházejících se zdokonalovat a pracovat na svém výkonu. Možnost dosáhnout dobrých sportovních výsledků v dané pohybové aktivitě nám odpověděla skupin 45 (33,1 %) respondentů, což nám naznačuje cílevědomost a soutěživost mezi některými docházejícími. Polovina respondentů, 69 (50,7 %), očekává od účasti v pohybových aktivitách zlepšení své fyzické kondice. Toto tvrzení odráží důležitost zdraví jako motivace pro zapojení se do pohybové aktivity. Další očekávání zahrnují možnost najít nové kamarády získáním 51 (41,2 %) responzí, dále možnost reprezentace na soutěžích, což nám čítá 39 (28,7 %) respondentů, možnost spolupráce s členy týmu odpovědělo 32 (23,5 %) respondentů, a možnost vyjádření své vášně k pohybové aktivitě 19 (14 %) respondentů. 5 (3,7 %) respondentů uvedlo, že žádná z uvedených možností nenaplnuje jejich očekávání a odpověď jiná nezískala žádného respondenta.

Získaná data nám ukazují, že děti a mládež hledají v oddílech pohybových aktivit TJ nejen zlepšení svých sportovních dovedností a fyzické kondice, ale také pozitivní emocionální zážitky, sociální interakce a možnosti reprezentace. Pro organizaci jsou tato zjištění cenná pro optimalizaci a přizpůsobení nabídky zájmových útvarů tak, aby co nejlépe vyhovovala očekáváním a potřebám jejich členů.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 10:

Jaké jsou dovednosti dle osobních názorů dětí a mládež, které získávají v oddílech pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko?

Desátá deskriptivní otázka se zaměřuje na získávání dovedností dětí a mládeže od oddílů pohybových aktivit, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 17 - *Jaké dovednosti dle tvého názoru můžeš získat v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?*. Respondenti měli na výběr z více možností u této otázky i možnost doplnění jiného osobního důvodu do kolonky jiná. Z následujícího obrázku tabulky s pruhovým grafem lze vyčíst, jaké dovednosti získávají děti a mládež v oddílech pohybových aktivit jednoty.

Obr. 17. Tabulka a graf uvádějící získané dovednosti respondentů v oddílech

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Analýza odpovědí na otázku č. 17 z dotazníkového šetření odhaluje, že děti a mládež považují za klíčové dovednosti, které mohou získat v oddílech pohybových aktivit TJ, především v možnosti naučení se techniky dané pohybové aktivity, což nám uvedlo 86 respondentů (63,2 %). Další významnou dovedností je pochopení spolupráce v týmu, kterou uvedlo 62 respondentů (45,6 %), což ukazuje na důležitost týmové dynamiky a sociálních aspektů pohybové aktivity. Možnost zdravé soutěživosti jsme získali 42 (30,9 %) responzí, schopnosti řešit výzvy 40 (29,4 %) responzí a překonávat obtíže zdůraznilo podobný počet respondentů v počtu 41 (30,1 %), což nám naznačuje, že docházející cítí, že pohybové aktivity jim pomáhá rozvíjet odolnost a adaptabilitu. Důležitost dodržování pravidel oddílu uvedlo 32 respondentů (23,5 %), což poukazuje na význam disciplíny. 30 (22,1 %) respondentů uvedlo, že se naučili zvládat potíže a 25 respondentů (18,4 %) zdůraznilo získání pravidelných návyků

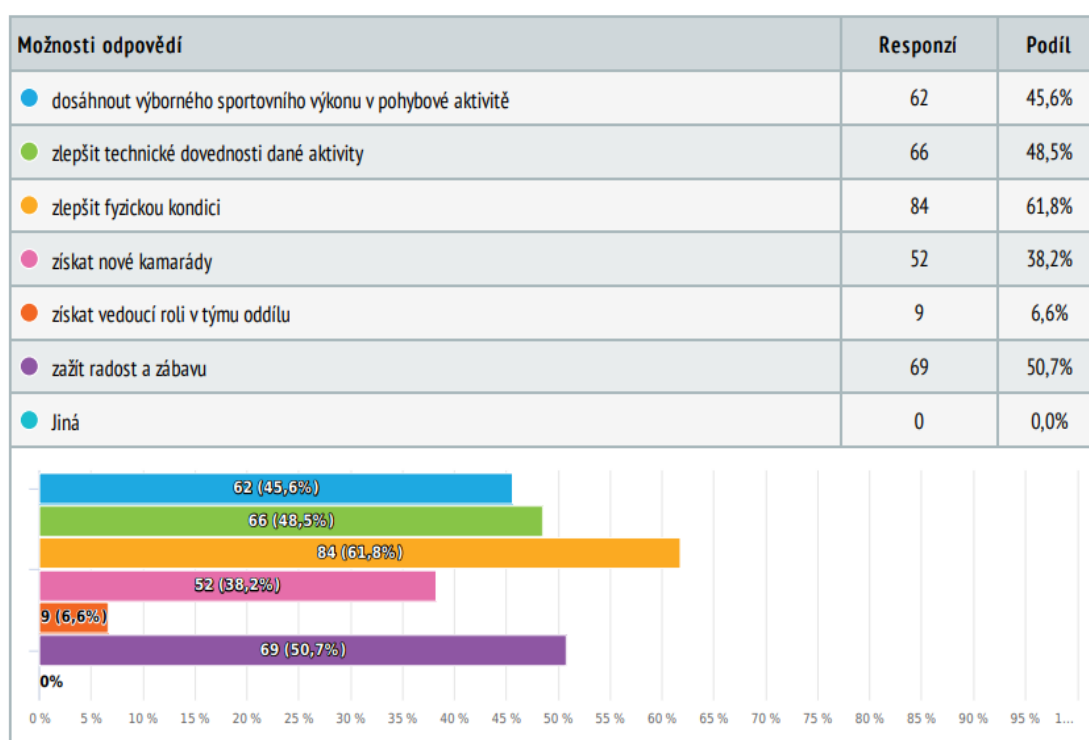
jako klíčovou dovednost. Pouze 1 (0,7 %) osoba uvedla možnost odpovědi jiná, kdy dotyčná osoba uvedla, že neví.

Získaná data naznačují, že většina docházejících se shodují na hlavních dovednostech získaných v oddílech. Tyto výsledky ukazují na široký rozsah pozitivních dovedností a zkušeností, které mladí lidé získávají účastí v pohybových aktivitách TJ zahrnující technické schopnosti, sociální interakci, psychologickou odolnost a osobní rozvoj.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 11:

Jaké jsou osobní cíle z pohledu každého jednotlivce z řad dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Jedenáctá deskriptivní otázka se zaměřuje na osobní cíle dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 18 - *Jaké jsou tvoje osobní cíle v oddílu pohybové aktivity?*. Respondenti měli na výběr z více možností u této otázky i možnost doplnění jiného osobního cíle do kolonky jiná. Z následujícího obrázku tabulky, která demonstruje relativní i absolutní četnosti responzí včetně pruhového grafu s těmito hodnotami, lze vyhodnotit, jaké osobní cíle mají děti a mládež v oddílech pohybových aktivit jednoty.

Obr. 18. Tabulka a graf uvádějící osobní cíle respondentů v oddílech

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

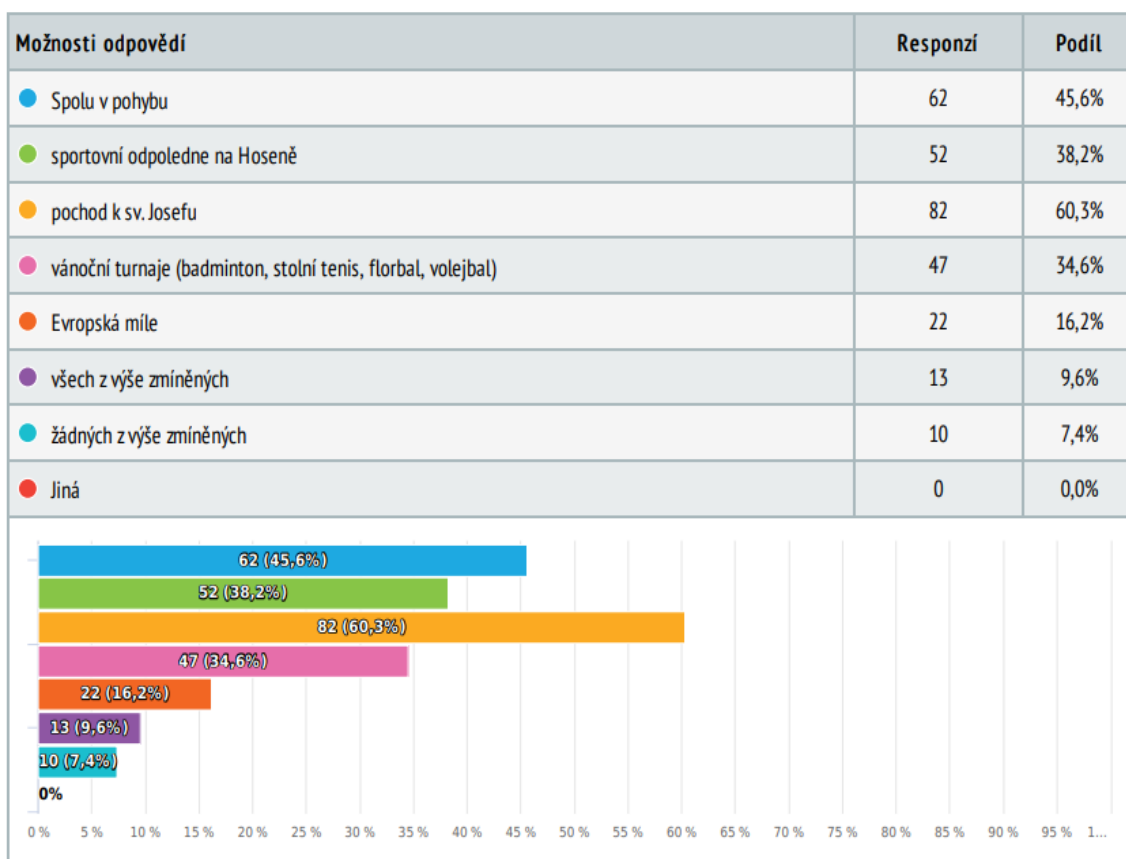
Z analýzy získaných dat týkající se osobních cílů, které děti a mládež stanovují ve své účasti na pohybových aktivitách v TJ vyplývá, že jejich ambice jsou široce rozmanité. Majoritní část účastníků, 84 osob (61,8 %), si klade za cíl zlepšit fyzickou kondici, což zdůrazňuje základní motivaci pro zdraví a pohyb. Těsně za tím následuje zlepšení technických dovedností v konkrétní pohybové aktivitě s 66 respondenty (48,5 %), ukazující na snahu o zdokonalení v preferované disciplíně. Velký důraz je také kladen na dosažení výborného sportovního výkonu, což cílí 62 dotazovaných osob (45,6 %) a na možnosti zažít radosti a zábavy během pohybové aktivity je důležité pro 69 osob (50,7 %). Sociální aspekt, jako je získání nových přátel, je důležitý pro 52 osob (38,2 %), zatímco touha po vedoucí roli v týmu motivuje menší skupinu v počtu 9 osob (6,6 %). Nikdo z respondentů neodpověděl na možnost jiná.

Tyto výsledky odhalují, že děti a mládež mají rozmanité cíle, od zlepšení fyzické kondice a sportovních dovedností až po sociální a emocionální aspekty pohybových aktivit.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 12:

Jakých veřejných akcí pořádaných TJ Sokol Dubicko se účastní děti a mládež z oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Dvanáctá deskriptivní otázka se zaměřuje na účast dětí a mládeže z oddílů pohybových aktivit na veřejných akcích pořádaných jednotou, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 19 - *Jakých veřejných sportovních akcí pořádaných TJ Sokol Dubicko se účastníš?*. Respondenti měli na výběr z více možností, měli i možnost doplnění jiné veřejné akce do kolonky jiná. Z následujícího obrázku obsahující tabulku a pruhový graf, které demonstrují relativní i absolutní četnosti responzí lze vyhodnotit, jaké veřejné akce děti a mládež z oddílů pohybových aktivit jednoty navštěvují.

Obr. 19. Tabulka a graf uvádějící účast respondentů na veřejně pořádaných akcích jednoty

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Z analýzy odpovědí na otázku č. 19 týkající se účasti dětí a mládeže na veřejných sportovních akcích pořádaných TJ vyplývá, že nejvíce oblíbenou akcí je Pochod k sv. Josefu s účastí 82 respondentů (60,3 %), což naznačuje silný zájem o dlouholetou tradiční veřejnou akci. Dalším populární veřejnou akcí jsou vánoční turnaje v badmintonu, stolním tenisu, florbalu a volejbalu, které navštěvuje 47 účastníků (34,6 %), což nám odhaluje přitažlivost soutěživých sportovních akcí během sváteční sezóny. Akce Spolu v pohybu se těší zájmu 62 respondentů (45,6 %), zdůrazňující důležitost společných, mezigeneračních aktivit pro rozšířenou společnost. Sportovní odpoledne na Hoseně je další oblíbenou akcí s 52 respondenty (38,2 %), ukazující na preference pro akce kombinující sport, relaxaci a zážitek. Méně frekventovanou, ale stále významnou akcí je Evropská míle s 22 odpovídajícími (16,2 %), což reflektuje zájem o běžecké výzvy, které se díky chytrým hodinkám v současnosti dostávají do popředí. Skupina 13 respondentů (9,6 %) se účastní všech výše zmíněných akcí, což ukazuje na velmi aktivní segment mladých sportovců. Naproti tomu, 10 respondentů

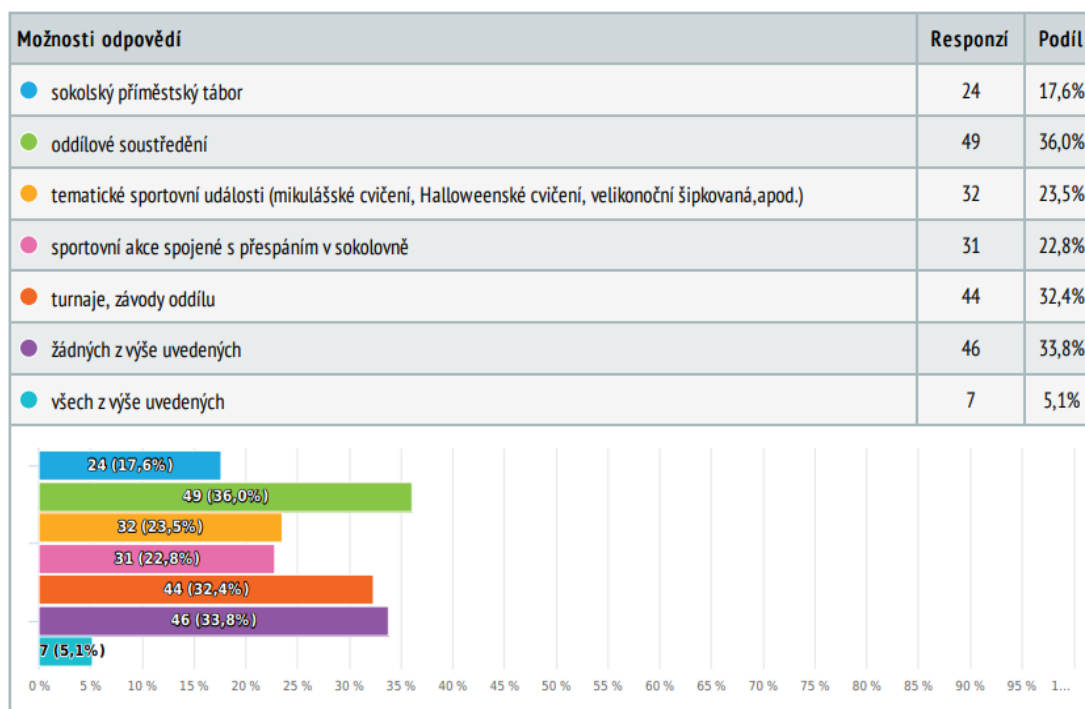
(7,4 %) uvedlo, že se neúčastní žádné z nabízených veřejných akcí. Nikdo z respondentů neodpověděl na možnost jiná.

Tato data odhalují široký rozsah veřejných akcí, které TJ pořádá, a ukazují, jaké typy akcí jsou mezi dětmi a mládeží nejoblíbenější.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 13:

Jaké volnočasové programy realizované TJ Sokol Dubicko využívají děti a mládež z oddílů pohybových aktivit?

Předposlední deskriptivní otázka se zaměřuje na účast dětí a mládeže z oddílů pohybových aktivit na volnočasových programech, které jsou pořádány jednotou, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 20 - *Jakých jiných programů pořádaných TJ Sokolem Dubicko pro členy oddílů pohybových aktivit se účastníš?*. Respondenti měli na výběr z více možností. Z následující obrázku obsahující tabulku a pruhový graf, které prezentují relativní i absolutní četnosti responzí, lze vyhodnotit, jaké volnočasové programy využívají děti a mládež z oddílů pohybových aktivit jednoty.

Obr. 20. Tabulka a graf uvádějící účast respondentů na programech jednoty

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

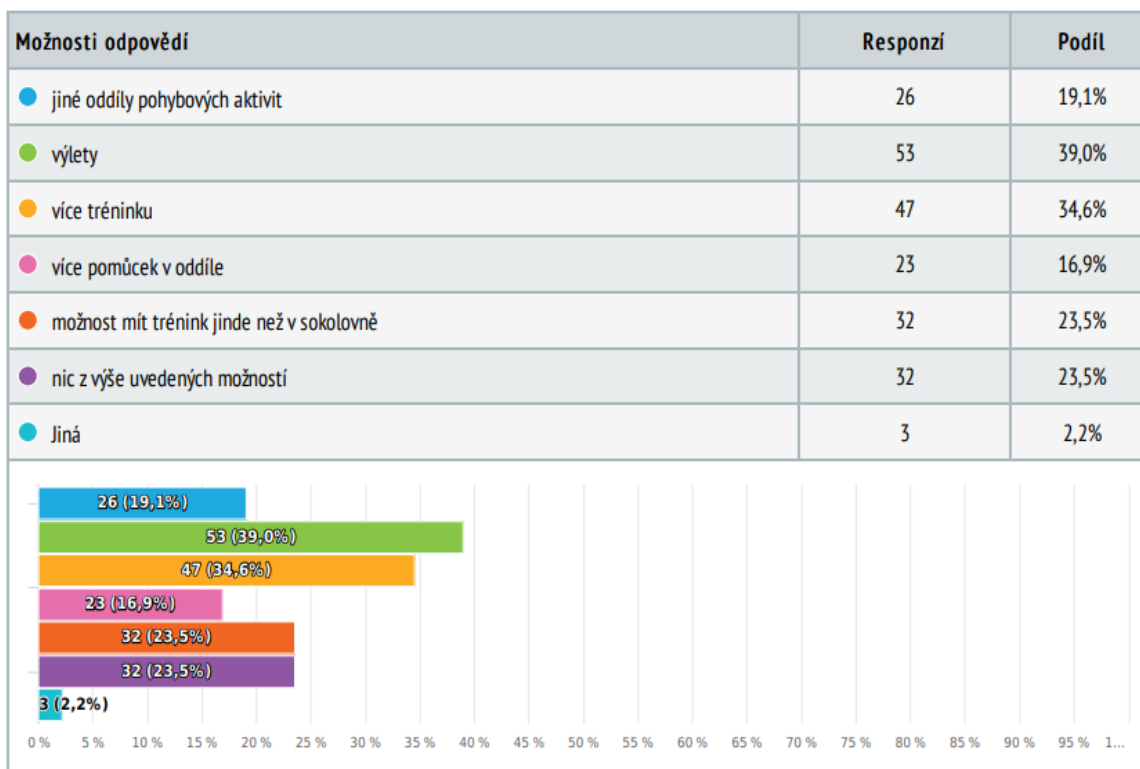
Analýzou získaných dat z dotazníkového šetření z otázky č. 20, která nám zjišťovala informace o účasti na volnočasových programech pořádaných TJ, nám odhaluje fakta, že oddílová soustředění jsou nejoblíbenějším programem s účastí 49 respondentů (36 %), což nám naznačuje významnou roli těchto akcí v rozvoji týmového ducha a pohybových dovedností. Turnaje a závody oddílů jsou také velmi populární, s 44 respondenty (32,4 %), což odráží soutěživost a ambice mladých sportovců. Na druhou stranu, 46 respondentů (33,8 %) uvedlo, že se neúčastní žádného z nabízených programů, což může ukazovat na prostor pro vytvoření nových aktivit odpovídajících jejich zájmům. Sokolský příměstský tábor označilo 24 respondentů (17,6 %), zatímco speciální tematické události přilákaly 32 respondentů (23,5 %), což nám ukazuje na zájem o kreativně a sezónně orientované sportovní akce. Sportovní akce s přespáním v sokolovně jsou oblíbené mezi 31 respondenty (22,8 %), což zdůrazňuje atraktivitu netradičních sportovních zážitků. Pouze malá skupina, 7 lidí (5,1 %), se účastní všech výše zmíněných akcí, což poukazuje na vyšší úroveň zapojení do aktivit jednoty.

Získaná data nám odhalují širokou škálu volnočasových programů, které TJ nabízí dětem a mladistvým z oddílů, od sportovních soustředění a turnajů až po tematické události a příměstské tábory. Zároveň však vysoký podíl respondentů, kteří nevyužívají žádný z nabízených programů, poukazuje na potřebu dalšího zkoumání preferencí, požadavků a zájmů docházejících dětí a mladistvých do oddílů jednoty.

Deskriptivní výzkumná otázka č. 14:

Jaké jsou nedostatky v činnosti organizace TJ Sokol Dubicko z pohledu dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol?

Poslední deskriptivní otázka se zaměřuje na identifikaci a analýzu nedostatků v činnosti organizace TJ v rámci oddílů pohybových aktivit z pohledu dětí a mládeže, které jsou jejich primárními účastníky, kterou řešila v dotazníkovém šetření otázka č. 21 - *Co z činnosti organizace TJ Sokol Dubicko postrádáš?*. Respondenti měli na výběr z více možností, měli i možnost doplnění vlastních nedostatků dle jejich názoru do kolonky jiná. Z následujícího obrázku obsahující tabulku a pruhový graf lze vyhodnotit, jaké nedostatky v činnosti organizace TJ děti a mládež z oddílů pohybových aktivit jednoty vnímají.

Obr. 21. Tabulka a graf uvádějící nedostatky z činnosti TJ Sokol Dubicko

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

V rámci dotazníkového šetření a analýzou získaných dat vyplynulo, že nejvíce respondentů 53 (39 %) postrádá z činnosti organizace výlety. Dalším významným nedostatkem je nedostatečný počet tréninků, který uvedlo 47 (34,6 %) dotazovaných. Přibližně čtvrtina respondentů 32 (23,5 %) by ocenila možnost mít trénink v jiných prostorách než v sokolovně, stejně jako další čtvrtina 32 (23,5 %) nevidí své potřeby reflektované v žádné z nabízených možností, což naznačuje rozmanitost očekávání a potřeb mezi účastníky dotazníkového šetření. Zhruba pětina, 26 (19,1 %) respondentů, si přeje více různorodou nabídku dalších oddílů pohybových aktivit a 23 (16,9 %) respondentů by uvítalo více pomůcek v oddíle. Pouze malý počet respondentů s celkovým počtem 3 (2,2 %) uvedl možnost jiné, což v konkrétních případech byla odpověď kvalitnější pomůcky v oddílu, kvalitnější pomůcky na slet a odpověď, že respondentovi z činnosti nic nechybí.

Tato data odhalují, že přestože organizace TJ nabízí široký rozsah aktivit, existují specifické oblasti, ve kterých by děti a mládež uvítaly zlepšení nebo rozšíření nabídky z činnosti organizace.

V kapitole 8 jsou společně s výzkumnými deskriptivními otázkami prezentovány také relační výzkumné otázky. Tyto relační výzkumné otázky prozkoumávají dvojice proměnných a jejich vztahové aspekty mezi nimi. Pro každou takovou relační výzkumnou otázku je stanovena věcná hypotéza, statistická alternativní hypotéza (H_A) a statistická nulová hypotéza (H_0). V situaci, kdy se statistická nulová hypotéza nepotvrdí, je za přijatou považována statistická alternativní hypotéza, a pokud je nulová hypotéza potvrzena, zůstáváme u původního předpokladu. Pro testování těchto hypotéz byla zvolena statistická metoda testu nezávislosti chí-kvadrátu pro kontingenční tabulku, která se používá k posouzení statistického významu mezi jevy v oblasti pedagogiky při vyhodnocování dat z dotazníků (Chráska 2006). Z kritických hodnot testového kritéria chí-kvadrátu je zvolena hladina významnosti 0,05 (5 %), která se volí v případě pedagogického výzkumného šetření. Dále stupeň volnosti je u každé relační výzkumné otázky určen dle výpočtu v závislosti na řádcích a sloupcích tabulky se získanými daty, které jsou určeny pro potřeby zpracování naší relační výzkumné otázky. Dle stupně volnosti je následně určena kritická hodnota (Chráska 2006).

Relační výzkumná otázka č. 1

Jaký je rozdíl mezi místními a dojíždějícími dětmi a mládeží v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

První relační výzkumná otázka se zaměřuje na to, zda faktor geografické blízkosti (bydliště v Dubicku nebo mimo něj) ovlivňuje četnost účasti oddílů pohybových aktivitách, které TJ nabízí dětem a mládeži. Cílem této otázky je zjistit, zda existuje rozdíl v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ mezi místními dětmi a mládeží a těmi, kteří do Dubicka dojíždějí z jiných oblastí. Naším předpokladem je, že místní děti a mládež mají tendenci častěji navštěvovat oddíly pohybových aktivit, protože mají k místu konání snazší přístup a nejsou omezeni potřebou dojíždění v komparaci s dojíždějícími.

Věcná hypotéza č. 1:

H-1: Místní děti a mládež navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko častěji než děti a mládež s bydlištěm mimo obec.

Statistické hypotézy

Nulová hypotéza H_0 : Četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko mezi místními a dojíždějícími dětmi a mládeží je stejná.

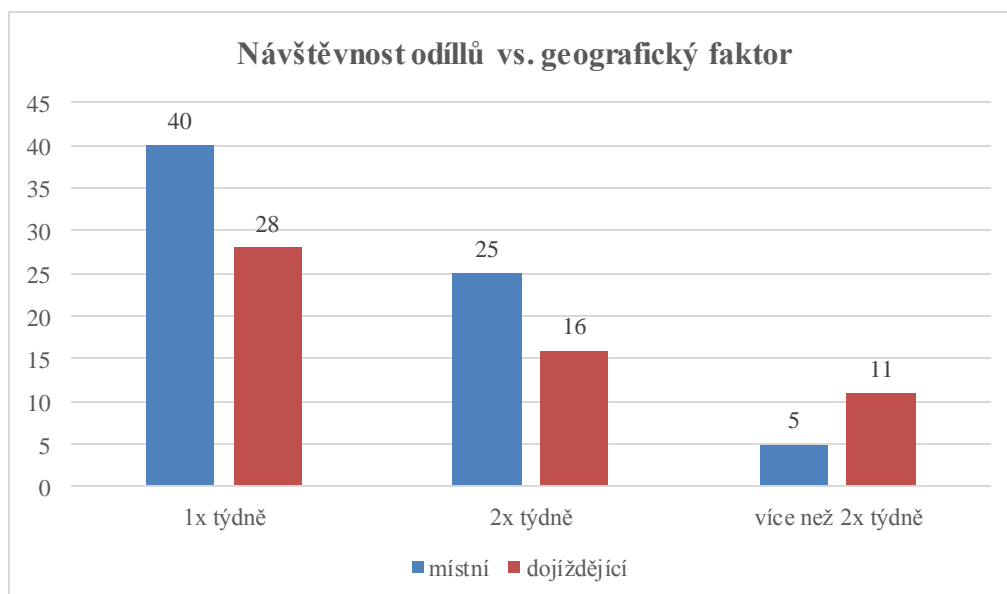
Alternativní hypotéza H_A : Četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko je u místních dětí a mládeže vyšší než u dětí a mládeže s bydlištěm mimo obec.

Data pro zkoumání této hypotézy byla získána prostřednictvím dotazníkové šetření, konkrétně pomocí otázky č. 3, která zjišťovala geografický faktor bydliště respondentů, dále otázka č. 8, která měla za úkol zjistit četnost návštěvnosti docházení dětí a mládeže do oddílů pohybových aktivit jednoty. V otázce byla zahrnuta i možnost kolonky jiná, kdy jsme získali počet responzí nižší, než je možnost zahrnutí do výpočtů statistických rozdílů (Chrásková 2006). Tudíž tato možnost nebyla zahrnuta do výpočtů statisticky významných rozdílů.

Skutečné četnosti			
	místní	dojíždějící	n_j
1x týdně	40 (38.08)	28 (29.92)	68
2x týdně	25 (22.96)	16 (18.04)	41
více než 2x týdně	5 (8.96)	11 (7.04)	16
n_i	70	55	128

Tab. 1. Tabulka k testování hypotézy č. 1

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 1. Návštěvnost oddílů vs. geografický rozdíl

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Vzorec pro výpočet testového kritéria

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

(Chráska 2006, str. 83 – upraveno dle vlastních potřeb)

Kde n_{ij} jsou skutečné četnosti a n'_{ij} jsou očekávané četnosti pro každou kombinaci i (řádek) a j (sloupec).

po dosažení

$$G = \frac{(40 - 38,08)^2}{38,08} + \frac{(28 - 29,92)^2}{29,92} + \frac{(25 - 22,96)^2}{22,96} + \frac{(16 - 18,04)^2}{18,04} + \frac{(5 - 8,96)^2}{8,96} + \frac{(11 - 7,04)^2}{7,04}$$

$$G = 4,61$$

Testové kritérium $\chi^2 = 4,61$

Výpočet stupně volnosti: $f = (i - 1) \cdot (j - 1)$ (zdroj: vlastní poznámky z Praktika ped. výzkumu, Chráska 2023 – upraveno dle vlastních potřeb)

Stupeň volnosti = 2

Kritická hodnota $\chi^2_{0,05} (2) = 5,991$ (Chráska 2006, str.190)

Výsledná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 4,61 < 5,991 = \chi^2_{0,05} (2)$

Testové kritérium je nižší než kritická hodnota, a proto na hladině významnosti 5 % **nulovou hypotézu H_0 nezamítáme**. Ta stanovuje, že četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko mezi místními a dojíždějícími dětmi a mládeží je stejná. Pro demonstraci dat pro výpočty je vložen graf 1 a tabulka 1.

Ověření hypotézy č. 1 nám potvrdilo, že mezi četnostmi návštěvnosti a faktorem geografické blízkosti (místní vs. dojíždějící), **není statisticky významný rozdíl**.

Naše výsledky ukázaly, že mezi místními a dojíždějícími dětmi a mládeží v TJ Sokol Dubicko neexistuje statisticky významný rozdíl v návštěvnosti pohybových aktivit, což naznačuje, že geografická poloha není hlavním činitelem ovlivňujícím účast. S výsledkem chí-kvadrátu (TK) 4,61, které je nižší než KH, lze říci, že TJ Sokol Dubicko má potenciál oslovit a zapojit účastníky z různých oblastí. Tato informace by mohla motivovat TJ k dalšímu rozvoji svých aktivit a služeb tak, aby vyhovovaly potřebám širokého spektra účastníků.

Relační výzkumná otázka č. 2

Jaký je rozdíl mezi statusem členství (registrovaní a neregistrovaní) a jejich délkou doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko?

Druhá relační výzkumná otázka se zaměřuje na zkoumání rozdílu mezi statusem členství (registrovaní vs. neregistrovaní) a délkou jejich doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko. Cílem této otázky je zjistit, zda existuje významný rozdíl v délce doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko mezi registrovanými a neregistrovanými členy. Na základě věcné hypotézy, která předpokládá, že registrovaní členové navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko déle než neregistrovaní, náš předpoklad je, že status členství registrovaných má přímý vliv na délku a intenzitu zapojení do oddílů pohybových aktivit jednoty.

Věcná hypotéza č. 2:

H-2: Registrovaní členové navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko déle než neregistrovaní.

Statistické hypotézy

Nulová hypotéza H_0 : Četnost délky doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko je u statusu členství (registrovaní a neregistrovaní) stejná.

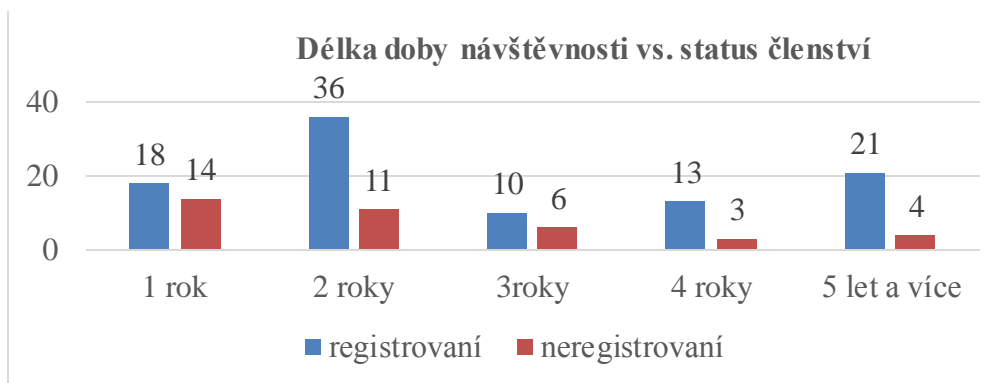
Alternativní hypotéza H_A : Četnost délky doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko je u neregistrovaných nižší než u registrovaných.

Data pro zkoumání této hypotézy byla získána prostřednictvím dotazníkové šetření, konkrétně pomocí otázky č. 4, která nám konkretizovala status členství a otázkou č. 9, která se zaměřovala na délku doby docházení dětí a mládeže do oddílů pohybových aktivit jednoty.

	1 rok	2 roky	3roky	4 roky	5 let a více	n_j
registrovaní	18 (23.06)	36 (33.87)	10 (11.53)	13 (11.53)	21 (18.01)	98
neregistrovaní	14 (8.94)	11 (13.13)	6 (4.47)	3 (4.47)	4 (6.99)	38
n_i	32	47	16	16	25	128

Tab. 2. Tabulka k testování hypotézy č. 2

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 2. Délka doby návštěvnosti vs. status členství

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Vzorec pro výpočet testového kritéria

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

(Chráska 2006, str. 83 – upraveno dle vlastních potřeb)

Kde n_{ij} jsou skutečné četnosti a n'_{ij} jsou očekávané četnosti pro každou kombinaci i (řádek) a j (sloupec).

po dosažení

$$G = \frac{(18 - 23,06)^2}{23,06} + \frac{(36 - 33,87)^2}{33,87} + \frac{(10 - 11,53)^2}{11,53} + \frac{(13 - 11,53)^2}{11,53} + \frac{(21 - 18,01)^2}{18,01} + \frac{(14 - 8,94)^2}{8,94} + \frac{(11 - 13,13)^2}{13,13} + \frac{(6 - 4,47)^2}{4,47} + \frac{(3 - 4,47)^2}{4,47} + \frac{(4 - 6,99)^2}{6,99}$$

$$G = 7,627$$

Testové kritérium $\underline{x^2 = 7,627}$

Výpočet stupně volnosti: $f = (i - 1) \cdot (j - 1)$ (zdroj: vlastní poznámky z Praktika ped. výzkumu, Chráska 2023 – upraveno dle vlastních potřeb)

Stupeň volnosti = 4

Kritická hodnota $x^2_{0,05}(4) = 9,488$ (Chráska 2006, str. 190)

Výsledná hodnota testového kritéria je $\underline{x^2 = 7,627 < 9,488 = x^2_{0,05}(4)}$

Testové kritérium je nižší než kritická hodnota, a proto na hladině významnosti 5 % **nulovou hypotézu H_0 nezamítáme**. Ta stanovuje, že četnost délky doby návštěvnosti oddílů

pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko je u statusu členství (registrovaní a neregistrovaní) stejná. Pro prezentaci dat pro výpočty je vložen graf 2 a tabulka 2.

Ověření hypotézy č. 2 nám potvrdilo, že mezi četnostmi délky doby návštěvnosti a statusu členství (registrovaní vs. neregistrovaní), **není statisticky významný rozdíl**.

Naše výsledky vztahu mezi statusem členství (registrovaní vs. neregistrovaní) a délkou doby návštěvnosti v TJ Sokol Dubicko odhalila, že mezi oběma skupinami není statisticky významný rozdíl. S hodnotou chí-kvadrátu (TK) nižší než kritická (KH), naše data neukázala významný vliv registrace na délku doby v návštěvnosti v oddílech. Tento výsledek naznačuje, že jiné faktory mohou hrát větší roli než samotný status členství. Pro TJ to znamená, že by mohli přehodnotit své přístupy a zaměřit se na zlepšení kvality programů a vytvoření přívětivého prostředí pro všechny účastníky, bez ohledu na jejich členský status. Dále by mohlo být užitečné prozkoumat již zmíněné faktory, které ovlivňují dlouhodobou účast a angažovanost, aby se zlepšila celková účast a závazek členů.

Relační výzkumná otázka č. 3

Jaký je rozdíl v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko v závislosti na genderu?

Třetí relační výzkumná otázka se zaměřuje na zkoumání rozdílu mezi genderem (dívky vs. chlapci) a četností účasti v oddílech pohybových aktivitách TJ Sokol Dubicko. Cílem této otázky je zjistit, zda existuje rozdíl v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko mezi dívkami a chlapci. Naším předpokladem je, že dívky mají tendenci častěji navštěvovat oddíly pohybových aktivit než chlapci.

Věcná hypotéza č. 3:

H-3: Dívky navštěvují oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko častěji než chlapci.

Statistické hypotézy

Nulová hypotéza H_0 : Četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko je u chlapců a dívek stejná.

Alternativní hypotéza H_A : Četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko je u chlapců nižší než u dívek.

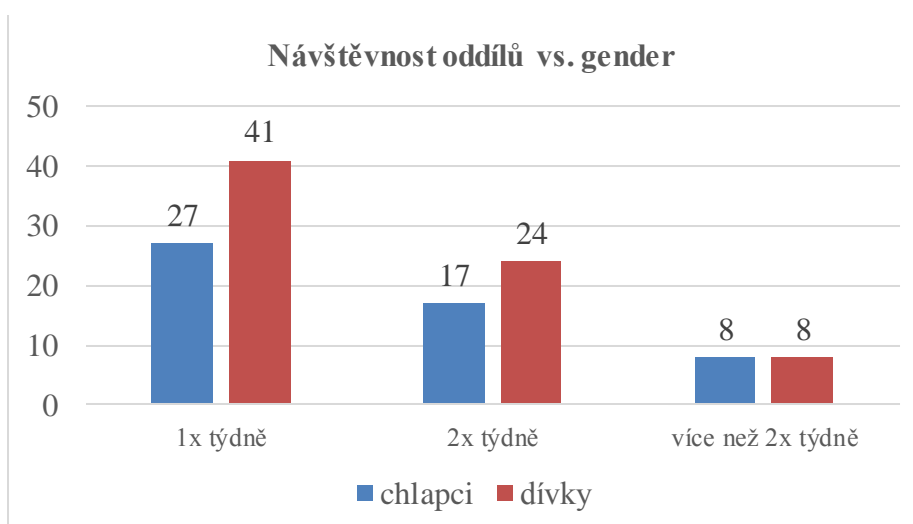
Data pro zkoumání této hypotézy byla získána prostřednictvím dotazníkové šetření, konkrétně pomocí otázky č. 1, která zjišťovala gender respondentů, dále otázka č. 8, která měla za úkol zjistit četnost návštěvnosti docházení dětí a mládeže do oddílů pohybových aktivit jednoty. V otázce byla zahrnuta i možnost kolonky jiná, kdy jsme získali počet responzí menší, než je možnost zahrnutí do výpočtů statistických rozdílů (Chráska 2006). Proto tato možnost nebyla zahrnuta do výpočtů statisticky významných rozdílů.

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Skutečné četnosti			
	chlapci	dívky	n_j
1x týdně	27 (28.29)	41 (39.71)	68
2x týdně	17 (17.06)	24 (23.94)	41
více než 2x týdně	8 (6.66)	8 (9.34)	16
n_i	52	73	125

Tab. 3. Tabulka k testování hypotézy č. 3

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 3. Návštěvnost oddílů vs. Gender

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

$$\text{Vzorec pro výpočet testového kritéria } G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

(Chráska 2006, str. 83 – upraveno dle vlastních potřeb)

Kde n_{ij} jsou skutečné četnosti a n'_{ij} jsou očekávané četnosti pro každou kombinaci i (řádek) a j (sloupec).

po dosažení

$$G = \frac{(27 - 28,29)^2}{28,29} + \frac{(41 - 39,71)^2}{39,71} + \frac{(17 - 17,06)^2}{17,06} + \frac{(24 - 23,94)^2}{23,94} + \frac{(8 - 6,66)^2}{6,66} + \frac{(8 - 9,34)^2}{9,34}$$

$G = 0,563$

Testové kritérium **$\chi^2 = 0,563$**

Výpočet stupně volnosti: $f = (i - 1) \cdot (j - 1)$ (zdroj: vlastní poznámky z Praktika ped. výzkumu, Chráska 2023 – upraveno dle vlastních potřeb)

Stupeň volnosti = 2

Kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$ (Chráska 2006, str. 190)

Výsledná hodnota testového kritéria je **$\chi^2 = 0,563 < 5,991 = \chi^2_{0,05}(2)$**

Testové kritérium je nižší než kritická hodnota, a proto na hladině významnosti 5 % **nulovou hypotézu H_0 nezamítáme**. Ta stanovuje, že četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko mezi dívkami a chlapci je stejná. Pro reprezentaci dat pro výpočty je vložen graf 3 a tabulka č 3.

Ověření hypotézy č. 3 nám potvrdilo, že mezi četnostmi návštěvnosti a genderem (dívký vs. chlapci), **není statisticky významný rozdíl**.

Naše statistické výsledky nám ukazují, že mezi chlapci a dívkami v TJ Sokol Dubicko neexistuje statisticky významný rozdíl v četnosti návštěv oddílů pohybových aktivit. To znamená, že předpoklad, že jedno pohlaví by navštěvovalo tyto oddíly častěji než druhé, nebyl potvrzen. Výsledky také naznačují, že strategie pro zvýšení účasti by měly být univerzální a zaměřené na obě pohlaví, místo aby byly specificky cílené na dívky nebo chlapce. Tato zjištění mohou vedení TJ motivovat k přehodnocení současných přístupů a k prozkoumání dalších faktorů, které by mohly ovlivňovat účast, jako jsou individuální zájmy, dostupnost času nebo typy nabízených aktivit.

9.1 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

V závěrečné části této diplomové práce se věnujeme analýze a interpretaci dat, která byla podrobně prezentována v celé kapitole 9. V této kapitole byla zaměřena pozornost na analýzu výsledků výzkumného šetření. Po stanovených předešlých výpočtech bylo odhadnuto, že se výzkumného šetření zúčastní 120 respondentů. Finální počet respondentů dosáhl 141, z nichž 88 dotazníků bylo vyplněno elektronicky a 53 dotazníků bylo vyplněno ručně během návštěvy oddílů pohybových aktivit TJ. Z důvodu nesprávného vyplnění dotazníku bylo vyřazeno 5 odpovědí. Celkový počet respondentů nám tedy činil **136**, se kterými jsme kalkulovali.

Do dotazníkového šetření s vytýčením genderu bylo zjištěno, že se zapojilo více dívek v počtu 77 (56,6 %). V rámci získávání informací o věkovém zastoupení byla nejvíce zastoupena věková kategorie 13-15 let, která představovala 50 (36,8 %) respondentů. Analýzu dat z pohledu geografického faktoru jsme zjistili, že nejvíce se šetření účastnilo místních v počtu 74 (54,4 %) respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo nejvíce registrovaných členů TJ Sokol Dubicko, a to v počtu 98 (72,1 %) celkových respondentů. Nejčastěji odpovídali děti a mládež z oddílů pohybových aktivit atletiky a florbalu, v každém oddílu 39 (28,7 %) respondentů, v celkovém počtu 78 (57,4 %) celkových responzí v oddílech se stejným počtem účastníků.

Nedílnou součástí našeho empirického zkoumání bylo popsání dílčích cílů, kterých jsme si stanovili celkem 5.

Prvním dílčím cílem bylo **zjistit, jakým způsobem si děti a mládež v TJ Sokol Dubicko vybírají oddíly pohybových aktivit**, což jsme zjistili popisem deskriptivní výzkumné otázky č. 1. Z analýzy odpovědí na dotazníkovou otázku vyplývá, že nejčastějším zdrojem informací o pohybových aktivitách pro mladé členy TJ jsou sociální vazby, především vrstevníci a rodina, což zdůrazňuje klíčovou roli těchto skupin ve volbě pohybových aktivit. Kamarádi se stali primárním zdrojem pro 68 (50 %) respondentů, následování rodinnými příslušníky v celkovém počtu 54 (39,7 %) respondentů. Toto zjištění naznačuje významnou úlohu sociálního a rodinného prostředí ve volbě pohybových aktivit TJ. Dále dle doporučení jako způsob volby oddílu pohybových aktivit nám odpovědělo 27 (19,9 %) celkových respondentů. Překvapivě, v době digitalizace, sociální sítě s počtem responzí 13 (9,6 %) a internetové zdroje s počtem responzí 10 (7,4 %) jsou využívány v menší míře. Dále jsme získali Díky možnosti uvést „jiný“ zdroj informací odpovědělo celkem 7 respondentů (což představuje 5,1 % z celkového počtu), přičemž ve 2 případech uvedli, že informace o oddílech

získali ze školy. Další odpovědi zahrnovaly informace od matky, matčiny kamarádky, paní učitelky, a byla zde i odpověď, že daná osoba neměla žádný dostupný zdroj informací o oddílech a dva (1,5 %) respondenti z celkového počtu dotazovaných označilo jako způsob volby oddílu rozhlas.

Pro organizaci TJ toto zjištění znamená, že při navrhování a propagaci svých oddílů pohybových aktivit by měla klást důraz na podporu a rozvoj sociálních vazeb a spolupráci s rodinami. Je důležité, aby organizace vyvíjela strategie, které podporují osobní doporučení a osobní přenos informací, jelikož tyto kanály mají silný vliv na rozhodování mladých lidí. TJ by mohla organizovat více rodinných a komunitních akcí, které by posílily tyto vazby a zároveň podpořily zapojení nových členů. Zároveň by neměla zcela opomíjet masmédiá, jelikož i když momentálně dle našeho výzkumného šetření nehraje primární roli v získávání nových členů, jeho potenciál k dosažení širšího publika a mladší generace je nezpochybnitelný. Adaptace a rozvoj digitální komunikace může organizaci pomoci oslovit ty, kteří dávají přednost online zdrojům informací.

Následujícím dílčím cílem v pořadí druhém bylo **zjistit osobní důvody dětí a mládeže v pohybových aktivitách oddílů TJ Sokol Dubicko ovlivňující jejich návštěvnost konkrétního oddílu**, což v našem výzkumném šetření identifikovala deskriptivní výzkumná otázka č. 3. Z výsledků analýzy deskriptivní otázky č. 3 vyplývá, že ze 136 účastníků výzkumného šetření nejvíce respondentů v počtu 69 (50,7 %) vyjádřilo zájem o konkrétní pohybovou aktivitu v oddílu, zatímco 68 (50 %) respondentů se hlásilo k motivaci být součástí týmu. Tato dvě kritéria získala nejvyšší podíl odpovědí, což nám ukazuje, že pocit příslušnosti k týmu a osobní zájem o konkrétní pohybovou aktivitu jsou hlavními osobními důvody pro děti a mládež. Další získané odpovědi z dotazníkového šetření ukázaly, že téměř stejně významným důvodem pro účast v oddílu je touha po nových zážitcích pro 67 (49,3 %) respondentů. Dále byla zjištěna významná role dostupnosti aktivit z finančního hlediska, což se ukázalo jako důležitý faktor pro 41 (30,1 %) respondentů. Naopak méně časté důvody, jako je nebýt sám získalo 30 (22,1 %) responzí, zkoušení, zda daná pohybová aktivita oddílu získala 29 (21,3 %) responzí stejně jako odpověď na dostupnost aktivit v místě bydliště - 29 (21,3 %) respondentů. Tyto fakta nám ukazují na sociální aspekty a individuální preference jednotlivce. Další důvody, jako je touha být nejlepší v aktivitě získala 23 (16,9 %) responzí a rodinná tradice 21 (15,4 %) responzí. Tyto uvedené důvody nám poukazují na vliv osobních cílů a hodnot.

Zjištění tedy naznačuje, že osobní důvody dětí a mládeže k účasti na pohybových aktivitách jsou různorodé a zahrnují kombinaci sociálních, osobních, finančních a logistických

faktorů. Pro organizaci TJ to znamená, že by měla nadále klást důraz na vytváření prostředí podpory a společenství, rozšiřovat nabídku aktivit a ponechat finanční podporu jako tomu je i v současné době ekonomického růstu cen, aby byla dostupná všem. Zároveň by měla být flexibilní a respektovat individuální potřeby a preference účastníků při tvorbě programů a strategií propagace.

Třetí dílčí cíl se zaměřoval na **zjištění rozdílů v návštěvnosti dětí a mládeže oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko v závislosti na dojezdové vzdálenosti, věku a genderu**. Geografický faktor a gender byly mimo jiné atributy našeho výzkumného šetření v relačních výzkumných otázkách, kde jsme zkoumali statisticky významné rozdíly za použití kontingenční tabulky a výpočtů chí-kvadrátu. Výsledky jsou rozebrány dle čísel relačních výzkumných otázek ve shrnutí výsledků výzkumu v této kapitole. Z obecného přehledu našeho zkoumání dotazníkovým šetřením bylo vyhodnoceno, že dle zjištěných údajů je genderové zastoupení téměř vyvážené bez velkých rozdílů, pouze s mírnou převahou dívek v počtu 77 (56,6 %) oproti chlapcům 59 (43,4 %). Pokud jde o věkové zastoupení, nejčastěji se účastní oddílů respondenti ve věkové kategorii 13-15 let 50 (36,8 %), následované věkovou kategorií 10-12 let, což nám čítá 34 (25 %) responzí. Naopak nejméně zastoupenou věkovou kategorií jsou respondenti ve věku 19-20 let pouhých 11 (8,1 %) responzí, tudíž vnímáme dle věkového rozmezí rozdíl v návštěvnosti u adolescentů, kteří již neprojevují tak velký zájem o oddíly jednoty. Co se týče místa bydliště, většina respondentů v počtu 74 (54,4 %) žije v místě, kde se nachází TJ, zatímco 62 (45,6 %) respondentů dojíždí, kde je minimální rozdíl z ohledu geografického faktoru. Vzhledem k členství v TJ je výrazně vyšší účast registrovaných členů 98 (72,1 %) ve srovnání s neregistrovanými 38 (27,9 %) respondenty, což nám značí veliký rozdíl. Tyto rozdíly v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit mohou odrážet různé faktory, jako je dostupnost, zájmy a přístupnost pro jednotlivé skupiny respondentů.

Dále zjištěné rozdíly v návštěvnosti dětí a mládeže podle věku, pohlaví a místa bydliště naznačují potřebu přizpůsobit oddíly pohybových aktivit a marketingové strategie TJ. Optimalizace rozvrhu pohybových aktivit, cílení na různé věkové skupiny a posílení propagačních kanálů mohou pomoci zlepšit účast a zvýšit atraktivitu organizace pro široké spektrum účastníků v oddílech.

Čtvrtým dílčím cílem bylo **zjistit nedostatky z pohledu dětí a mládeže v činnosti organizace TJ Sokol Dubicko**, což v našem výzkumném šetření zjišťovala deskriptivní výzkumná otázka č. 14. Dle výsledků analýzy této otázky jsme dospěli k vyhodnocení, že nejvíce respondentů v počtu 53 (39 %) vyjádřilo nedostatek výletů jako hlavní nedostatek

činnosti organizace. Dále 47 (34,6 %) dotázaných se zmiňuje o nedostatečném počtu tréninků. Zjištění také ukazuje, že čtvrtina 32 účastníků (23,5 %) by ocenila možnost tréninků v jiných prostorách než v sokolovně, a stejný počet respondentů 32 (23,5 %) necítí, že jsou jejich potřeby dostatečně reflektovány. Přibližně 26 (19,1 %) respondentů vyjádřilo zájem o více různorodou nabídku dalších oddílů pohybových aktivit, zatímco 23 (16,9 %) by uvítalo více pomůcek v oddíle, pouze malý počet respondentů v počtu 3 (2,2 %) uvádí další možnosti, jako jsou kvalitnější pomůcky v oddílu nebo nevyjádření potřeby dalších aktivit. Tato zjištění naznačují různorodost očekávání a potřeb účastníků, což by mělo být zohledněno při úpravě nabídky a činnosti organizace TJ.

Zjištěné nedostatky v činnostech jednoty, včetně nedostatečného počtu výletů a tréninků, a potřeba více různorodých aktivit, naznačují nutnost úprav a modifikací nabídky, aby lépe vyhovovala očekáváním dětí a mládeže. Implementace těchto změn by mohla zvýšit atraktivitu organizace a podporovat vyšší účast širšího spektra zájemců o tuto organizaci.

V poslední dílčí otázce jsme měli za úkol **zjistit dovednosti dětí a mládeže získané v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko**, kterou v našem šetření popisovala deskriptivní výzkumná otázka č. 10. Analýza odpovědí z dotazníkového šetření TJ Sokol Dubicko odhalila, že nejvíce ceněnou dovedností, kterou děti a mládež v oddílech pohybových aktivit získávají, je technika dané pohybové aktivity 86 (63,2 %) respondentů. Další důležité dovednosti zahrnují spolupráci v týmu 62 (45,6 %) respondentů, zdravou soutěživost 42 (30,9 %) responzí a schopnost řešit výzvy 40 (29,4 %) dotazovaných, dodržování pravidel 32 (23,5 %), zvládnání obtíží 30 (22,1 %) a vytváření pravidelných návyků 25 (18,4 %). Tyto výsledky naznačují, že kromě fyzických dovedností jsou v oddílu významně rozvíjeny i sociální a osobní schopnosti.

Pro TJ to znamená příležitost dále rozvíjet své oddíly pohybových aktivit s ohledem na tyto zjištěné potřeby a přínosy, aby podpořila komplexní rozvoj osobnosti docházejících.

Dotazníkové šetření ukázalo, že dívky a chlapci ve věku 13-15 let jsou nejaktivnějšími účastníky, s převahou místních obyvatel a registrovaných členů. Hlavním faktorem při výběru aktivit jsou sociální vazby, zejména kamarádi a rodina, zatímco digitální média hrají menší roli. Osobní motivace zahrnuje zájem o specifickou aktivitu a pocit příslušnosti k týmu, přičemž respondenti vyjádřili potřebu po více různorodých aktivitách a trénincích. Nejvýznamnější získané dovednosti jsou technické schopnosti v pohybové aktivitě, týmová spolupráce a zdravá

soutěživost. Tato zjištění poskytují TJ cenné informace pro optimalizaci a propagaci jejich programů tak, aby lépe odpovídaly potřebám a zájmům mladých členů.

9.2 Diskuze

Závěrečná část kapitoly analýzy výzkumného šetření se zaměřujeme na analýzu a interpretaci dat ve srovnání s našim zhodnocením aktuálního stavu zkoumané problematiky, kterou jsme popisovali v kapitole 7. Tato diskuze je postavena na základě podobností, které v rámci zhodnocení, budeme identifikovat v následující diskuzi.

Pro adekvátní hodnocení současného stavu volnočasové výchovy dětí a mládeže, s důrazem na pohybové aktivity v rámci zájmových skupin v českých volnočasových institucích, jsme zkoumali šetření v publikacích *Srovnávací analýza výzkumu zájmu dětí a mládeže ve volném čase a možnosti jejich realizace* (Dubský 1994), dále *Sport jako činitel výchovy ve volném čase* (Kilhof 2010) a *Vliv dětských organizací na způsob trávení volného času dětí a mládeže* (Mikulenková 2013). Publikace byly záměrně vybrány z důvodu typově jiných výzkumných šetření včetně oblastního zaměření. Publikace se snažíme prodiskutovat dle již výše zmíněných klíčových aspektů v komparaci s naší diplomovou prací.

V první publikaci se PhDr. Vladimír Dubský (1994) zaměřil na volný čas dětí a mládeže, identifikaci vlivu rodiny, školy a volnočasových organizací na jejich rozvoj a poukázal na potřebu různorodých programů, které reagují na měnící se preferencí aktivit s věkem. Autor zdůrazňuje nutnost komplexního přístupu v této oblasti a podporu různých institucí v celé České republice v rámci vyvážení regionálních disparit.

Ve druhé publikaci Kilhof (2010) analyzoval výchovné metody v rámci fitcentra a poukázal na problémy s motivací a zapojením do fyzických aktivit, kde hlavními příčinami jsou nedostatečná tělesná výchova a inklinace k technologickému způsobu života. Taktéž zdůraznil důležitost podpory od státu a zdravotních pojišťoven a potřebu inovací ve školních programech.

Ve třetí publikaci Mikulenková (2013) zkoumala vliv dětských organizací na volný čas a ve své práci identifikovala pokles zájmu o organizované činnosti, což připisuje vzrůstajícímu vlivu médií. Navrhla prohloubení průzkumu mediálních návyků a změny v preferencích mezi kolektivními a individuálními aktivitami, stejně jako zvýšení autonomie dětí ve výběru volnočasových aktivit s věkem.

Zkoumané práce nám naznačují důležitost aktivního využití volného času a nutnost adresovat současné překážky, které brání dětem a mládeži v zapojení se do fyzických a rozvíjejících aktivit.

Naším výzkumným šetřením, které bylo provedené v TJ Dubicko, se ukázalo, že mezi neaktivnější účastníky patří dívky a chlapci ve věku 13-15 let, převážně z místních obyvatel a registrovaných členů. Jako hlavní faktor ovlivňující výběr oddílů pohybových aktivit se ukázaly sociální vazby, zejména kamarádi a rodina, zatímco digitální média mají menší vliv. Osobní motivací pro respondenty se ukázal zájem o určitou pohybovou aktivitu a pocit příslušnosti k týmu, přičemž respondenti vyjádřili potřebu po rozmanitějších pohybových aktivitách a trénincích. Nejdůležitějšími získanými dovednostmi byly technické schopnosti v dané pohybové aktivitě, spolupráce v týmu a zdravá soutěživost. Tyto zjištění nabízejí TJ cenné informace pro optimalizaci a propagaci jejich programů tak, aby lépe odpovídaly potřebám a zájmům mladých docházejících účastníků.

Analýza publikovaných prací, které jsou vyhodnoceny výše, nám odhaluje několik podobností, které poukazují na důležité aspekty v oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže. Tyto souvislosti lze vyhodnotit dle podobných reflektujících hlavních témat a zjištění mezi sebou. Prvně, všechny práce zdůrazňují význam sociálních vazeb ve výběru volnočasových aktivit. V již publikovaných pracích od Dubského, Kilhořa a Mikulenkové se zmiňuje význam rodiny, škol a volnočasových organizací v procesu sociálního a pohybového rozvoje mládeže, což koresponduje s touto diplomovou prací, kde jsou kamarádi a rodina identifikováni jako hlavní zdroje informací o volnočasových aktivitách. Tato shoda ukazuje, že pro účinné motivování mládeže k účasti na těchto aktivitách je klíčové podporovat a rozvíjet jejich sociální kontakty. Další souvislost poukazuje na nutnost nabízet širokou škálu volnočasových aktivit, které reagují na měnící se preference s věkem. Z analyzovaných publikací vyplynula potřeba rozmanitých a přístupných programů, což se odráží i v našem výzkumném šetření, kde respondenti vyjádřili zájem o rozmanitější aktivity a tréninky. To poukazuje na důležitost adaptability a flexibility volnočasových organizací při plánování těchto aktivit, aby byly schopny reagovat na individuální potřeby a zájmy dětí a mládeže. Následné souvislosti také reflektují, že motivace k účasti se liší mezi jednotlivci a je ovlivněna řadou faktorů, včetně věku a sociálního prostředí. Z toho vyplývá důležitost pochopení těchto rozdílných motivací a jejich zohlednění při tvorbě nabídky volnočasových aktivit v organizacích. Kromě toho zmíněné publikace a tato diplomová práce upozorňují na význam podpory ze strany širší komunity

včetně škol, rodin a státních institucí. Zdůrazňují potřebu komplexního přístupu k volnočasové výchově, který by zahrnoval spolupráci různých společenských institucí.

I přes velký časový rozestup všech diskutovaných publikací a této diplomové práce není bez povšimnutí, že tato analýza srovnání má stejné výsledky. Celkově tyto souvislosti ukazují na společné téma nutnosti komplexního a společensky podporovaného přístupu k výchově ve volném čase dětí a mládeže. Podtrhují potřebu pochopení individuálních potřeb a preferencí mladých lidí a nutnost zapojení rodin, škol a dalších společenských institucí do procesu podpory a rozvoje volnočasových aktivit. Tento multidisciplinární přístup může vést k efektivnějšímu a smysluplnějšímu zapojení dětí a mládeže do pohybových a dalších volnočasových aktivit, čímž se podporuje jejich celkový rozvoj a duševní pohodu.

Závěr

TJ Sokol Dubicko je součástí severomoravské župy spadající pod celorepublikovou instituci Sokol, který podporuje sportovní, kulturní a vzdělávací činnosti. Nabízí širokou škálu aktivit, od sportovních až po kulturní a společenské události. Organizace se zaměřuje na děti a mládež, poskytuje jim prostředí pro setkávání, spolupráci a budování sociálních vazeb. TJ Dubicko, jako obecní spolek, má prostřednictvím své činnosti vliv na kvalitu volného času mladých lidí v širokém okolí, podporuje zdravý životní styl a aktivní trávení volného času, což přispívá k jejich fyzickému i sociálnímu rozvoji.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, jaké důvody vedou děti a mládež k tomu, že navštěvují TJ Sokol Dubicko. Tento cíl byl dosažen prostřednictvím teoretické a empirické části této práce, jak bylo specifikováno v dílčích cílech.

Teoretická část byla rozdělena do šesti hlavních kapitol. První kapitola teoretické části se věnovala historii a současnému působení TJ Sokol, zdůraznila důležitost organizace pro českou národní identitu a kulturu, popsala jeho vývoj, činnost v historických obdobích a současnou roli. Kapitola dále vysvětlila symboliku Sokola, jeho výchovné cíle a přípravu na nadcházející všesokolský slet. Druhá kapitola teoretické části se zaměřila na TJ Sokol Dubicko, popsala její vznik, historický vývoj a zásadní roli v místní společnosti Dubicka, přičemž zdůraznila její přínos k podpoře zdravého životního stylu a sociální integrace. Nadále byly podrobně představeny její činnosti, struktura, volnočasové programy a význam pro komunitní život, zejména ve prospěch dětí a mládeže, kteří tuto organizaci navštěvují. Třetí kapitola teoretické části diplomové práce se zabývala výchovou dětí a mládeže ve volném čase, zdůrazňující její význam pro celkový rozvoj a sociální adaptaci. Byl zkoumán vliv rodiny, pedagogického prostředí a venkovských oblastí, včetně role TJ Sokol, na formování hodnot a dovedností mladých lidí. Ve čtvrté kapitole byl zdůrazněn význam oddílů a pravidelné pohybové aktivity pro fyzické, psychické a sociální zdraví v současném digitálním světě, s konkrétním příkladem TJ, který nabízí rozmanité programy pro všechny věkové skupiny. Byla zdůrazněna nutnost začlenit pravidelnou pohybovou aktivitu do každodenního života mladých lidí, aby se podpořil zdravý životní styl a usnadnila sociální integrace. V páté kapitole teoretické části byl představen ucelený pohled na věková období dětí a mládeže, s důrazem na rozdíly v definicích a potřebách v různých fázích jejich vývoje, jako jsou mladší školní věk, starší školní věk a adolescence. Cílem kapitoly bylo zdůraznit důležitost přizpůsobení výchovných

a volnočasových programů specifickým potřebám a vývojovým charakteristikám těchto věkových skupin, aby podpořily jejich celkový rozvoj. Šestá kapitola shrnula teoretickou část teoretické části této diplomové práce.

Empirická část se opírala o teoretické základy a byla složena ze tří kapitol. V sedmé kapitole došlo k hodnocení současné situace zkoumané problematiky. Následně se osmá kapitola zaměřila na stanovení deskriptivních výzkumných otázek, dílčích cílů výzkumu, formulaci relačních výzkumných otázek a hypotéz. Byl také představen výběr vzorku pro výzkum a byla popsána metoda kvantitativního výzkumu. Dotazník pro výzkumné šetření TJ Sokol Dubicko byl distribuován elektronicky po dohodě s vedoucími oddílů a tištěné podobě během našich osobních návštěv, což umožnilo přímý kontakt s respondenty a vysvětlení nejasností. Výzkum využíval kvantitativní metody pomocí aplikace Survio pro elektronickou formu dotazníku a Excel pro analýzu dat, přičemž byla použita statistická metoda chí-kvadrát. Dotazník obsahoval 21 otázek různých typů – uzavřené, otevřené a polootevřené, přičemž se zaměřoval na základní informace o respondentech a otázky specifické pro zkoumanou problematiku. Respondenti byli ujisti o anonymitě a dobrovolnosti účasti, s důrazem na stručnost a srozumitelnost dotazníku přizpůsobeného věkové kategorii. Finální počet byl 136 respondentů. Následně se devátá kapitola věnovala analýze shromážděných údajů, kde byly výsledky podrobně prezentovány a vizualizovány pomocí grafů a tabulek. V deváté kapitole bylo provedeno vyhodnocení zjištěných dat z výzkumného šetření a diskuzí bylo posouzeno zhodnocení současného stavu volnočasových aktivit mládeže na základě srovnání s dříve publikovanými výzkumy s podobnostmi činností v TJ Sokol Dubicko. Diskuze vycházela z porovnání těchto zjištění s historickými daty a současnými trendy v českých volnočasových institucích, zdůrazňujíc tzv. multidisciplinární přístup a nutnost integrace rodin a institucí pro podporu aktivního využívání volného času mládeže.

V rámci dotazníkového šetření bylo zjištěno, že se zapojilo více dívek (77, což představuje 56,6 %) a nejčastější věkovou kategorií byli respondenti ve věku 13-15 let (50, což je 36,8 %). Nejvíce respondentů bylo z místních (74, tedy 54,4 %) a registrovaných členů TJ Dubicko (98, tedy 72,1 %). Hlavními zdroji informací o pohybových aktivitách byly sociální vazby, zejména kamarádi (68 respondentů, 50 %) a rodina (54 respondentů, 39,7 %). Z osobních důvodů pro účast v pohybových aktivitách vynikl zájem o konkrétní navštěvovanou pohybovou aktivitu (69 respondentů, 50,7 %) a pocit příslušnosti k týmu (68 respondentů, 50 %). Dále bylo zjištěno, že hlavními získanými dovednostmi jsou technika pohybové aktivity

(86 respondentů, 63,2 %), týmová spolupráce (62 respondentů, 45,6 %) a zdravá soutěživost (42 respondentů, 30,9 %). Tyto údaje naznačují klíčové aspekty, které ovlivňují zapojení do pohybových aktivit a jejich přínos pro osobní rozvoj docházejících do oddílů pohybových aktivit TJ.

Výsledná hodnota testového kritéria pro první hypotézu byla určena $\chi^2 = 4,61 < 5,991 = \chi^2_{0,05}(2)$. V našem výzkumu bylo zjištěno, že testové kritérium nepřesahuje kritickou hodnotu na 5 % hladině významnosti, a proto nulovou hypotézu H_0 , která předpokládala, že četnost návštěv oddílů pohybových aktivit TJ mezi místními a dojíždějícími dětmi a mládeží je stejná, nezamítáme. Tento závěr naznačuje, že v našem šetření nebyl nalezen statisticky významný rozdíl v četnosti návštěvnosti oddílů pohybových aktivit z hlediska geografické faktoru účastníků. Data pro tyto výpočty byla ilustrována grafem 1 a tabulkou 1, které detailně reprezentují číselné hodnoty určené pro výpočet.

Výsledná hodnota testového kritéria pro druhou hypotézu byla určena $\chi^2 = 7,627 < 9,488 = \chi^2_{0,05}(4)$. Na základě našeho výzkumného šetření bylo zjištěno, že testové kritérium pro druhou hypotézu bylo nižší než kritická hodnota, což nám umožňuje na úrovni významnosti 5 % ponechat platnou nulovou hypotézu H_0 . Tato hypotéza tvrdí, že délka doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko se mezi registrovanými a neregistrovanými členy neliší. Analýza dat, která byla prezentována v grafu 2 a tabulce 2, ukázala, že mezi délkou doby docházení do oddílů pohybových aktivit a statusem členství (tj. mezi registrovanými a neregistrovanými účastníky) neexistuje statisticky významný rozdíl. Tato zjištění potvrzují, že status členství nemá významný vliv na délku doby návštěvnosti oddílů pohybových aktivit organizovaných TJ Sokol Dubicko.

Výsledná hodnota testového kritéria pro třetí hypotézu byla určena výsledná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 0,563 < 5,991 = \chi^2_{0,05}(2)$. Ve výsledcích našeho výzkumného šetření jsme zjistili, že testové kritérium pro třetí hypotézu je nižší než kritická hodnota, což znamená, že na úrovni významnosti 5 % nulovou hypotézu H_0 nezamítáme. Tato hypotéza předpokládala, že četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko mezi dívkami a chlapci je stejná. Data prezentovaná v grafu 3 a tabulce 3 nám ukázala, že neexistuje statisticky významný rozdíl v četnosti návštěvnosti mezi dívkami a chlapci, což naznačuje, že gender nemá vliv na četnost v návštěvnosti oddílů pohybových aktivitách v rámci této organizace.

Zpracováním této diplomové práce jsem si rozšířila svoje dosavadní znalosti a poznatky o zkoumané problematice z jiného pohledu, než jsem měla doposud jako vedoucí oddílu pohybových aktivit cvičení rodičů s dětmi v TJ a jako cvičitelka sletové skladby Sokolhraní. Tato práce byla pojata jako modifikace činnosti pro TJ, což vnímám jako zásadní s rostoucími potřebami pro trávení volného času dětí a mládeže. TJ by mohla zvážit několik modifikací ve své činnosti. Klíčovým krokem by mohlo být zintenzivnění komunitních a rodinných akcí, které posílí sociální vazby mezi členy a podpoří jejich větší účast. Dále by se měly programy více přizpůsobit individuálním preferencím a zájmům členů, což zvýší jejich atraktivitu a rozšíří zapojení různorodější skupiny účastníků. Je důležité také rozšířit nabídku aktivit, především zvýšením frekvence a rozmanitosti tréninků a výletů, aby byly lépe vyhovující očekáváním a potřebám členů. V neposlední řadě by organizace měla efektivně využívat digitální nástroje a platformy pro lepší komunikaci a šíření informací o aktivitách, což usnadní členům přístup k informacím a zvýší jejich zapojení. Implementace těchto změn by mohla přinést zlepšení v zapojení a spokojenosti členů a posílit pozici TJ jako centra pro podporu zdravého a aktivního životního stylu v komunitě.

Tato diplomová práce je věnována celému kolektivu lidí v TJ Sokol Dubicko pro využití ke své činnosti s dětmi a mládeží.

Použitá literatura

BEST, Shaun, 2010. *Leisure Studies: Themes & Perspectives*. London: SAGE Publications. ISBN 978-1-4129-0385-1.

BURSOVÁ, Marta a RUBÁŠ, Karel, 2001. *Základy teorie tělesných cvičení*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 80-708-2822-6.

COAKLEY, Jay, 2001. *Sport in Society*. New York: Mc Graw-Hill. ISBN 0-07-118155-5.

ČÁP, Jan a MAREŠ, Jiří, 2007. *Psychologie pro učitele*. 2. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-273-7.

ČECH, Tomáš (ed.), 2007. *Výchova a volný čas: Sborník příspěvků z mezinárodní konference o výchově a volném čase*. České Budějovice: Jihočeská univerzita. Sborníky. ISBN 978-80-86633-97-8.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Co je Sokol*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/sokol-poslani-symbolika>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Historie sokola*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/historie-sokola-pamatky>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Projekty*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-25]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/projekty>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Sokolská župa severomoravská*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-25]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/sokolovna/sokolska-zupa-severomoravska>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Sport pro všechny*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-29]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/sportovni-vsestrannost>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Stanovy České obce sokolské*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/assets/download/stanovy-cos-ucinne-od-25-11-2023-1.pdf>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Všesokolské slety*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: <https://sokol.eu/slety>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *Výkonnostní sport*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-29]. Dostupné z: <https://prosokoly.sokol.eu/kdo-jsme-os>.

Česká obec sokolská, 2024 [online]. *XVII. Všesokolský slet 2024*. Praha © Designed by La Taupe [cit. 2024-1-25]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/projekt/slet>.

Česká obec sokolská. *Česká obec sokolská*. Online. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/> [cit. 2024-1-23].

DUBSKÝ, Vladimír. *Srovnávací analýza výzkumu zájmu dětí a mládeže ve volném čase a možnosti jejich realizace*. Online. Národní institut dětí a mládeže MŠMT ČR, 1994. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1135614460.pdf>. [cit. 2024-2-25].

DVOŘÁKOVÁ, Zora, 1989. *Miroslav Tyrš: prohry a vítězství*. Praha: Olympia. ISBN: 27-058-89.

FIKAR, Alois, 1948. *O Sokole a sokolství: Příručka pro nové členy*. 6. vydání. Praha: Nakladatelství Československé obce sokolské.

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.

HELUS, Zdeněk, 2009. *Dítě v osobnostním pojetí*. 2. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-628-5.

HENDL, Jan a DOBRÝ, Lubomír, 2011. *Zdravotní benefity pohybových aktivit: monitorování, intervence, evaluace*. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-2000-8.

HERMAN, Marek, 2008. *Najděte si svého manžana: ...co jste vždycky chtěli vědět o psychologii, ale ve škole vám to neřekli...* 3. vydání. Olomouc: Hanex. ISBN 978-80-260-6070-3.

HODAŇ, Bohuslav, 2003. *Sokolství – občanská společnost – sjednocující se Evropa*. Olomouc: Hanex. ISBN 80-85783-54-1.

HODAŇ, Bohuslav, 2003. *Sokolství a současnost*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0716-7.

HODAŇ, Bohuslav, 2003. *Sokolství od XIX. do XXI. století*. Olomouc: Hanex. ISBN 80-80857835-40-1.

HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

CHRÁSKA, Miroslav. 2006. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1367-1.

JANDÁSEK, Miroslav, 2010. *Čtení o Sokole*. Brno: Jiří Brauner. ISBN 978-80-86953-71-7.

JANOŠKOVÁ, Hana, ŠERÁKOVÁ, Hana a MUŽÍK, Vladislav, 2018. *Zdravotně preventivní pohybové aktivity* [online]. Brno © 2018 Masarykova univerzita. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js18/pohybove_aktivity/web/index.html.

KILHOF, Jiří. *Sport jako činitel výchovy ve volném čase*. Online. Bakalářská práce. Štefan CHUDÝ (vedoucí práce). Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Ústav pedagogických věd, 2010. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10563/14404>. [cit. 2024-03-01].

KOSEK, Jan, 2004: *Člověk je (ne)tvor společenský. Kapitoly ze sociální psychologie*. Praha: Argo. ISBN 80-7203-591-6.

KROPÁČKOVÁ, Jana, 2008. *Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-359-8.

KUČERA, Miroslav, KOLÁŘ, Pavel a DYLEVSKÝ, Ivan, 2011. *Dítě, sport a zdraví*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-712-7.

KUDELA, Josef, 1931. *Tyrš a Masaryk*. Brno: Moravský legionář.

KUTÝ, Jan, 2007. *Bezpečnost mimoškolní práce s dětmi a mládeží*. Praha: Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP. ISBN 978-80-903969-1-3.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

LINHARTOVÁ, Dana, 2008. *Psychologie pro učitele*. 2. vydání. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. ISBN 978-80-7375-222-4.

MACEK, Petr, 2003. *Adolescence*. Praha: Portál. ISBN: 80-7178-747-7.

MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015. *Výchova ke zdraví*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5351-5.

MATOUŠEK, Oldřich, KOLÁČKOVÁ, Jana a KODYMOVÁ, Pavla, 2005. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. ISBN: 978-80-7367-818-0.

Metodický portál RVP. *Pohyb a výživa*. Online. Dostupné z: <https://pav.rvp.cz/edukacni-program-zakladni-materialy-2> [cit. 2024-01-31].

MIKULENKOVÁ, Michaela, 2013 Online. Bakalářská práce. Hana DVOŘÁČKOVÁ (vedoucí práce). *Vliv dětských organizací na způsob trávení volného času dětí a mládeže*. Praha: Univerzita Karlova. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/51506/BPTX_2012_1_11280_0_329153_0_128937.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

NĚMEC, Jirí a kol., 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ, Jiřina a kol., 2008. *Pedagogika volného času*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-423-6.

PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-666-6.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří, 2009. *Pedagogický slovník*. 6. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.

ROBERTS, Kenneth, 2004. *Leisure industries*. New York: Palgrave Macmillan. ISBN 13: 9781403904126.

ROZKOŠNÁ, Miluše. *Výchova a volný čas*. Diplomová práce. Štefan CHUDÝ (vedoucí práce). Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Ústav pedagogických věd, 2006. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10563/1808>. [cit. 2024-03-01].

ŘÍČAN, Pavel, 2010. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6. revidované a doplněné vydání Praha: Grada, Psyché. ISBN 978-802-4731-339.

SIGMUNG, Erik a SIGMUNDOVÁ, Dagmar, 2015. *Trendy v pohybovém chování českých dětí a adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 8024448408.

SLEPIČKA, Pavel, HOŠEK, Václav a HÁTLOVÁ, Běla, 2006. *Psychologie sportu*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1290-9.

STRACHOVÁ, Milena, 2013. *Sport a Český svaz tělesné výchovy po roce 1989*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN: 978-80-210-6709-7.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, JITKA a kol., 2008. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-2141-4.

TAXOVÁ, Jiřina, 1987. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 14-426-87.

THOROVÁ, Kateřina, 2015. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.

TJ Sokol Dubicko, 2024 [online]. Historie Sokola Dubicko. Dubicko © Designed by Píckjoomla.com [cit. 2024-1-26]. Dostupné z: https://sokol-dubicko.cz/images/Historie_Sokola_Dubicko.pdf.

TJ Sokol Dubicko. *TJ Sokol Dubicko*. Online. Dostupné z: <https://sokol-dubicko.cz/> [cit. 2024-1-26].

TYRŠ, Miroslav, 1920. *Náš úkol, směr a cíl*. Praha: Československá obec sokolská.

TYRŠ, Miroslav, 1992. *Náš úkol, směr a cíl*. 6. vyd. Praha: Vzlet. ISBN 80-901088-1-4.

VÁGNEROVÁ, Marie, 1999. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2007. *Základy psychologie*. 3. vydání. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0841-3.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vydání. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

VESELÁ, Jana, 2006. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 80-7194-864-0.

VILÍMOVÁ, Vlasta, 2002. *Didaktika tělesné výchovy*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-033-6.

WAIC, Marek, 2013. *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4622-590.

WALDAUF, Jan, 2010. *Sokol: malé dějiny velké myšlenky*. Luhačovice: Atelier IM. ISBN 978-80-85948-67-7.

Seznam zkratek

apod.	a podobně
č.	číslo
ČOS	česká obec sokolská
DDM	dům dětí a mládeže
FC	fotbalový klub
KH	kritická hodnota
např.	na příklad
ped.	pedagogického
RVP	rámcový vzdělávací program
SDH	sbor dobrovolných hasičů
slet.	sletová
sv.	svatý
TJ	tělocvičná jednota
TK	testovací kritérium
TV	tělesná výchova
tzv.	takzvaná
vs.	versus
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

Seznam tabulek

Tab. 1. Tabulka k testování hypotézy č. 1	86
Tab. 2. Tabulka k testování hypotézy č. 2	88
Tab. 3. Tabulka k testování hypotézy č. 3	91

Seznam grafů

Graf 1. Návštěvnost oddílů vs. geografický rozdíl.....	86
Graf 2. Délka doby návštěvnosti vs. status členství.....	89
Graf 3. Návštěvnost oddílů vs. Gender	91

Seznam obrázků

Obr. 1. Pyramida pohybu a výživy v edukačním programu Pohyb a Výživa	40
Obr. 2. Tabulka a graf se zastoupením dívek a chlapců.....	61
Obr. 3. Tabulka a graf se zastoupením respondentů v návštěvnosti oddílů pohybových aktivit	61
Obr. 4. Tabulka a graf se zastoupením registrovaných a neregistrovaných respondentů	61
Obr. 5. Graf se zastoupením věku respondentů	62
Obr. 6. Tabulka a graf se zastoupením respondentů v návštěvnosti oddílů	62
Obr. 7. Graf s informačními zdroji (absolutní četnost)	63
Obr. 8. Graf s informačními zdroji (relativní četnost)	64
Obr. 9. Tabulka a graf s motivačními zdroji	65
Obr. 10. Tabulka a graf osobních důvodů návštěvnosti respondentů oddílů pohybových aktivit	67
Obr. 11. Tabulka a graf délky doby návštěvnosti respondentů oddílů pohybových aktivit.....	68
Obr. 12. Tabulka a graf návštěvnosti respondentů v jiných zájmových činnostech	70
Obr. 13. Tabulka a graf porovnání oblíbenosti oddílů a kroužků jiných organizací.....	72
Obr. 14. Tabulka a graf uvádějící důvody preferencí kroužků jiných organizací.....	73
Obr. 15. Tabulka a graf uvádějící četnost návštěvnosti oddílů pohybových aktivit	75
Obr. 16. Tabulka a graf uvádějící očekávání respondentů v oddílech.....	76
Obr. 17. Tabulka a graf uvádějící získané dovednosti respondentů v oddílech.....	78
Obr. 18. Tabulka a graf uvádějící osobní cíle respondentů v oddílech.....	79
Obr. 19. Tabulka a graf uvádějící účast respondentů na veřejně pořádaných akcích jednoty .	81

Obr. 20. Tabulka a graf uvádějící účast respondentů na programech jednoty	82
Obr. 21. Tabulka a graf uvádějící nedostatky z činnosti TJ Sokol Dubicko	84

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko	112

Příloha č. 1 - Dotazník Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko

Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko

Ahoj sportovci, touto cestou se na vás obracím s prosbou vyplnění tohoto dotazníku, který vám zabere pár minut vašeho času. Tímto dotazníkem bych si chtěla prověřit, zda podle vás jsou vaše osobní potřeby v oddílech pohybových aktivit a činnostech souvisejících s TJ Sokol Dubicko, naplněny. Tento dotazník je anonymní a slouží k vypracování výzkumné části mé diplomové práce na téma Výchova ve volném čase dětí a mládeže v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko. Veškeré informace získané z dotazníku budou použity jen za účelem zpracování diplomové práce. Dotazník je jednoduchý. Z odpovědí vyber jednu nebo více možností, v prázdných nabídkách dopiš vlastními slovy. Předem děkuji za tvůj čas, Bc. Veronika Hlobilová.

1 Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Dívka Chlapec

2 Věk

3 Jsi?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- místní dojíždějící

4 Jsi registrovaným členem TJ Sokol?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano ne

5 Jakým způsobem ses dozvěděl o oddílech pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- rozhlas sociální sítě internet doporučení rodina kamarádi
 jiná

6 Byl/a jsi motivován/a při výběru oddílu pohybových aktivit v TJ Sokol Dubicko od blízké osoby? A kým?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- rodiče kamarád/ka jiný rodinný příslušník nikým z výše uvedených osob

7 Do jakého oddílu pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko chodíš?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- oddíl badmintonu oddíl florbalu oddíl atletiky oddíl volejbalu oddíl stolního tenisu
 oddíl vodní turistiky oddíl zdravotní TV oddíl Latino dance oddíl tenisu

8 Jak často navštěvuješ oddíl pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1x týdně 2x týdně víc než 2x týdně
 jiná

9 Jak dlouho navštěvuješ oddíl pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1 rok 2 roky 3 roky 4 roky více jak 5 let

10 Jaký byl důvod dle veřejné působnosti TJ Sokol Dubicko, že jsi zvolil/a daný oddíl pohybových aktivit?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- veřejné sportovní akce pořádané TJ Sokol Dubicko vánoční turnaje oddílů pohybových aktivit tematické sportovní akce (Halloweenské cvičení, Velikonoční šipkovaná, Mikulášské cvičení, apod.) příměstský letní sokolský tábor
 oddílové sportovní soustředění akce spojené s nocováním v sokolovně žádné z výše uvedených možností
 jiná

11 Navštěvuješ i jiný kroužek v jiné organizaci mimo oddíly pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano ne

12 Pokud ano, jaký kroužek v jiné organizaci navštěvuješ?

13 Pokud ano, který kroužek máš oblíbenější?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- oddíl TJ Sokol Dubicko kroužek jiné organizace

14 Z jakého důvodu máš v oblíbě více kroužek v jiné organizaci než v TJ Sokol Dubicko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- kroužek mám rád mám tam více přátel rodiče mě v tom podporují mám tam více zážitků lepší trenéři
- jiná

15 Jaké osobní důvody jsou pro tebe důležité v oddíle pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko, který navštěvuješ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- být součástí týmu získat nové zážitky být nejlepší v dané pohybové aktivitě nebýt sám
- zájem o pohybovou aktivitu v oddílu rodinná tradice zkusím, zda mě pohybová aktivita bude bavit mám to v místě bydliště
- finančně dostupné nemám žádný z výše uvedených důvodů
- jiná

16 Jaká jsou tvoje očekávání v oddílu/ech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko, který/é navštěvuješ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ možnost cítit radost a štěstí	☐ možnost najít nové kamarády	☐ možnost zlepšit svoje dovednosti v dané pohybové aktivitě	☐ možnost dosahovat dobrých sportovních výsledků v dané pohybové aktivitě
☐ možnost zlepšení fyzické kondice	☐ možnost reprezentace na soutěžích	☐ možnost spolupráce s členy týmu	☐ možnost vyjádření své vášně k pohybové aktivitě
☐ žádná uvedená možnost			
☐ nenaplní moje očekávání			
☐ jiná	____		

17 Jaké dovednosti dle tvého názoru můžeš získat v oddílech pohybových aktivit TJ Sokol Dubicko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ rozumět spolupráci v týmu	☐ naučit se techniku dané pohybové aktivity	☐ naučit se zdravé soutěživosti	☐ dodržování pravidel oddílu
☐ naučit se řešit výzvy	☐ naučit se překonávat obtíže	☐ naučit se zvládat potíže	☐ naučit se pravidelným návykům
☐ jiná	____		

18 Jaké jsou tvoje osobní cíle v oddílu pohybové aktivity?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ dosáhnout výborného sportovního výkonu v pohybové aktivitě	☐ zlepšit technické dovednosti dané aktivity	☐ zlepšit fyzickou kondici	☐ získat nové kamarády
☐ získat vedoucí roli v týmu oddílu	☐ zažít radost a zábavu		
☐ jiná	____		

19 Jakých veřejných sportovních akcí pořádaných TJ Sokol Dubicko se účastníš?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Spolu v pohybu	☐ sportovní odpoledne na Hoseně	☐ pochod k sv. Josefu	☐ vánoční turnaje (badminton, stolní tenis, florbal, volejbal)	☐ Evropská mile
☐ všech z výše zmíněných	☐ žádných z výše zmíněných			
☐ jiná	____			

20 Jakých jiných programů pořádaných TJ Sokolem Dubicko pro členy oddílů pohybových aktivit se účastníš?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

☐ sokolský příměstský tábor	☐ oddílové soustředění	☐ tematické sportovní události (mikulášské cvičení, Halloweenské cvičení, velikonoční šipkovaná, apod.)	☐ sportovní akce spojené s přespáním v sokolovně
☐ turnaje, závody oddílu	☐ žádných z výše uvedených	☐ všech z výše uvedených	

21 Co z činnosti organizace TJ Sokol Dubicko postrádáš?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

☐ jiné oddíly pohybových aktivit	☐ výlety	☐ více tréninku	☐ více pomůcek v oddíle	☐ možnost mít trénink jinde než v sokolovně
☐ nic z výše uvedených možností				
☐ jiná ____				